

מדרש תנאים על ספר שמות

מכילתא דרבי ישמעאל

בעריכת דן בארי

הוצאת קורן ירושלים

פְּרֹשֶׁה א שְׁמוֹת טו,א

[א] "אֹיֹשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵי, וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר:

אֲשִׁירָה לֵי, כִּי גָאָה גָאָה, סוֹס וְרָכְבוֹ רָמָה בָּיָם."

"אֹיֹשִׁיר מֹשֶׁה".

יֵשׁ "אֹיֹשִׁיר" לְשַׁעֲבֵר, וְיֵשׁ "אֹיֹשִׁיר" לְעֵתִיד לְבֹא.

"אֹיֹשִׁיר" הוֹחֵל לְקֹרֵא בְּשֵׁם יי."

"אֹיֹשִׁיר" אִמְרָה: חֲתָן דָּמִים אֶתָּה לֵי."

"אֹיֹשִׁיר מֹשֶׁה",

"אֹיֹשִׁיר יִשְׂרָאֵל",

"אֹיֹשִׁיר יְהוֹשֻׁעַ",

"אֹיֹשִׁיר דָּוִיד",

"אֹיֹשִׁיר שְׁלֹמֹה",

הָרִי אֵלָיו לְשַׁעֲבֵר.

יֵשׁ "אֹיֹשִׁיר" לְעֵתִיד לְבֹא:

"אֹיֹשִׁיר וְנִהְרָה",

"אֹיֹשִׁיר יִבְקַע בְּשַׁחַר אֹרֶךְ",

"אֹיֹשִׁיר יִדְלֹג כְּאֵיל פֶּסֶח",

"אֹיֹשִׁיר תִּפְקַחְנָה עֵינֵי עֲוִרִים",

"אֹיֹשִׁיר תִּשְׁמַח בְּתוֹלָה בְּמַחֹל",

"אֹיֹשִׁיר יִמְלֹא שְׁחוֹק פִּינוּ",

"אֹיֹשִׁיר וַיֹּאמְרוּ בְּגוֹיִם: הַגְדִּיל יי לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהִים."

הָרִי אֵלָיו לְעֵתִיד.

רְבִי אֹמֵר:

"אֹיֹשִׁיר מֹשֶׁה" אֵין כְּתוּב בֶּן, אֲלֵא "אֹיֹשִׁיר מֹשֶׁה",

נִמְצְיָנוּ לְמִדֵּין שְׁתַּחֲתִית הַמַּתִּים מִן הַתּוֹרָה.

"מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל".

מֹשֶׁה שְׁקוֹל כְּנֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל,

וְיִשְׂרָאֵל שְׁקוֹלִין כְּמֹשֶׁה בְּשַׁעַת שְׁאִמְרוּ שִׁירָה.

דָּבָר אַחֵר:

"מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל",

מְגִיד שְׁאִמְרָה מֹשֶׁה שִׁירָה כְּנֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל.

שְׁמוֹת טו,א

בראשית ד,טו

שְׁמוֹת טו,א

שְׁמוֹת טו,א

במדבר כא,יז

דְּוָשֶׁע ייב

דברי הימים א טו,ב

מלכים א תיב

ישעיה סה

ישעיה נתי

ישעיה להו

ישעיה להה

ירמיה לאיב

תהלים קטב

תהלים קטב

[ב]

[ג]

[ד] "אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת."

וְכִי שִׁירָה אַחַת הִיא?
וְהִלֵּא עֶשְׂרֵי שִׁירֹת הֵן:

הָרֵאשׁוֹנָה, שְׁנֵאמְרָה בְּמִצְרַיִם, שְׁנֵאמְרָה:
"הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלִיל הַתְּקֵדֶשׁ חָג."

ישעיה ל, כט

הַשְּׁנִיָּה, שְׁנֵאמְרָה עַל הַיָּם, שְׁנֵאמְרָה:
"אֵן יִשִּׁיר מֹשֶׁה."

הַשְּׁלִישִׁית, שְׁנֵאמְרָה עַל הַבָּאָר, שְׁנֵאמְרָה:
"אֵן יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל."

במדבר כא, יז

הָרְבִיעִית שְׁאֵמַר מֹשֶׁה, שְׁנֵאמְרָה:
"וַיְהִי כְּכֹלֹת מֹשֶׁה לִכְתֹּב אֶת דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת."

על פי דברים לא, כד

הַחֲמִישִׁית שְׁאֵמַר יְהוֹשֻׁעַ, שְׁנֵאמְרָה:
"אֵן יִדְבֹּר יְהוֹשֻׁעַ לֵי, בְּיוֹם תַּת יְיָ אֶת הָאֱמֹרִי לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל,
וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל: שֶׁמֶשׁ בִּגְבֻעוֹן דּוֹם, וַיֵּרָח בְּעֵמֶק אֵילֹון."

יהושע יב, 1

הַשִּׁשִּׁית, שְׁאֵמְרָה דְּבוּרָה וּבָרַק, שְׁנֵאמְרָה:
"וַתִּשֹּׁר דְּבוּרָה וּבָרַק בֶּן אֲבִינֵעַם."

שופטים ה, א

הַשְּׁבִיעִית שְׁאֵמַר דָּוִד, שְׁנֵאמְרָה:
"וַיִּדְבֹּר דָּוִד לֵי אֶת דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת."

שמואל ב כב, א

[ה] הַשְּׁמִינִית שְׁאֵמַר שְׁלֹמֹה, שְׁנֵאמְרָה:
"מִזְמֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד."
וְכִי דָּוִד בִּנְאוֹ? וְהִלֵּא שְׁלֹמֹה בִּנְאוֹ, שְׁנֵאמְרָה:
"וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת הַבַּיִת."

תהלים לא, 1

מלכים א ו, יד

וְיִמָּה תִּלְמַד לֹאמַר "מִזְמֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד"?
אֵלֶּא, לְפִי שֶׁנֶּתַן דָּוִד נִפְשׁוֹ עָלָיו לְבָנוֹתוֹ, נִקְרָא עַל שְׁמוֹ.
וְכֵן הוּא אוֹמֵר:

תהלים קלב, א-ו

"זְכוּר יְיָ לְדָוִד אֶת כָּל עֲנוֹתָיו.
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לֵי, נָדַר לְאַבְרָם יַעֲקֹב.
אִם אָבֹא בְּאֶהֱל בֵּיתִי, אִם אֶעֱלֶה עַל עֵרֶשׁ יִצְחָק.
עַד אֲמַצֵּא מָקוֹם לֵי, מִשְׁכְּנֹת לְאַבְרָם יַעֲקֹב.
הִנֵּה שְׁמַעְנוּהָ בְּאַפְרָתָהּ, מִצְּאוּהָ בְּשִׁדֵּי יַעֲרִי."

וְכֵן הוּא אוֹמֵר:

"רֹאֵה בֵּיתְךָ דָּוִד."

מלכים א יב, טז

הָא, לְפִי שְׁנַתֵּן נַפְשׁוֹ עָלָיו, נִקְרָא עַל שְׁמוֹ.

וְכֵן אֶת מוֹצֵא,

שֶׁבֶל דְּבַר שְׁאֵדָם נוֹתֵן נַפְשׁוֹ עָלָיו נִקְרָא עַל שְׁמוֹ.

[1] שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים נָתַן מֹשֶׁה נַפְשׁוֹ עָלָיו, וְנִקְרָאוּ עַל שְׁמוֹ:

נָתַן נַפְשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה, וְנִקְרָאתָ עַל שְׁמוֹ, שְׁנֵאמַר:

מלאכי גכב

"זְכְּרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי."

וְהִלֵּא תּוֹרַת אֱלֹהִים הִיא, שְׁנֵאמַר:

תהלים יטו

"תּוֹרַת יי תְּמִימָה, מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ!"

הָא, מִה תִּלְמֹד לֹמֵר "זְכְּרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי?"

אֵלֹא לְפִי שְׁנַתֵּן נַפְשׁוֹ עָלָיו, נִקְרָאתָ עַל שְׁמוֹ.

וְכִי הֵיכָן מְצִינוּ בְּמֹשֶׁה שְׁנַתֵּן נַפְשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה?

שְׁנֵאמַר:

"וַיְהִי שֵׁם עִם יי אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה,

שמות לד, כח

לָחֶם לֹא אָכַל וּמִים לֹא שָׁתָה."

וְאוֹמֵר:

"וַיֵּשֶׁב בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה,

דברים טט

לָחֶם לֹא אָכַלְתִּי, וּמִים לֹא שָׁתִיתִי."

הָא, לְפִי שְׁנַתֵּן נַפְשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה, נִקְרָאתָ עַל שְׁמוֹ.

[1] נָתַן נַפְשׁוֹ עַל יִשְׂרָאֵל, נִקְרָאוּ עַל שְׁמוֹ, שְׁנֵאמַר:

"לֵךְ רֹד כִּי שַׁחַת עֲמֹךְ."

שמות לבו

וְהִלֵּא עִם יי הֵם, שְׁנֵאמַר "וְהֵם עֲמֹךְ וְנַחֲלֹתֶךְ?"

דברים טכט

וְאוֹמֵר:

"בְּאֶמֶר לָהֶם, עִם יי אֱלֹהִים, וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ."

יחזקאל לו, כ

הָא, מִה תִּלְמֹד לֹמֵר "לֵךְ רֹד כִּי שַׁחַת עֲמֹךְ?"

שמות לבו

לְפִי שְׁנַתֵּן נַפְשׁוֹ עַל יִשְׂרָאֵל, נִקְרָאוּ עַל שְׁמוֹ.

וְכִי הֵיכָן מְצִינוּ בְּמֹשֶׁה שְׁנַתֵּן נַפְשׁוֹ עַל יִשְׂרָאֵל?

שְׁנֵאמַר:

"וַיְהִי בַּיּוֹמִים הָהֵם, וַיַּגְדֵּל מֹשֶׁה,

שמות ביא

וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם,"

וְאוֹמֵר:

"וַיִּפֶּן כֹּה וְכֹה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ,

שמות ביב

וַיֵּךְ אֶת הַמִּצְרִי, וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחֹל."

הָא, לְפִי שְׁנַתֵּן נַפְשׁוֹ עַל יִשְׂרָאֵל, נִקְרָאוּ עַל שְׁמוֹ.

- [ה] נָתַן נַפְשׁוֹ עַל הַדִּינִין, וְנִקְרָאוּ עַל שְׁמוֹ, שְׁנֵאמֶר:
 "שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ."
 וְהִלָּא הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא, שְׁנֵאמֶר:
 "כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא?"
 מַה תִּלְמֹד לומר "תִּתֵּן לָךְ"?
 אֵלֹא, מִתּוֹךְ שְׁנֵתָן נַפְשׁוֹ עַל הַדִּינִין, נִקְרָאוּ הַדִּינִין עַל שְׁמוֹ.
 וּמִנֵּן שְׁנֵתָן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם?
 שְׁנֵאמֶר:
 "וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשְּׁנִי,
 וְהָנָה שְׁנֵי אַנְשִׁים עֲבָרִים נָצִים,
 וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע: לְמָה תֵּכֶּה רֵעֶךָ?
 וַיֹּאמֶר: מִי שָׁמַךְ לְאִישׁ שֶׁר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ?
 וַיִּשְׁמַע פְּרָעָה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, וַיִּבְקֹשׁ לַהֲרֹג אֶת מֹשֶׁה,
 וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרָעָה, וַיָּשָׁב בְּאַרְץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר."
 "וּלְכֹהֵן מִדִּין שִׁבְעַת בְּנוֹת,
 וְתִבְאֲנָה וְתִדְלָגְנָה וְתִמְלֹאנָה אֶת הָרֶהֱטִים,
 לְהַשְׁקוֹת צֶאֱן אֲבִיהֶן.
 וַיָּבֹאוּ הָרָעִים וַיִּגְרְשׁוּם."
 מִדִּינִין בָּרַח, וּלְדִינִין חֲזַר.
 "צִדְקַת יי עֲשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל."
 הָא לְפִי שְׁנֵתָן נַפְשׁוֹ הַדִּינִין נִקְרָאוּ הַדִּינִין עַל שְׁמוֹ.
- [ו] הַתְּשִׁיעִית, שְׁאֵמֶר יְהוֹשֻׁפָּט, שְׁנֵאמֶר:
 "וַיּוֹעֵץ אֶל הָעָם, וַיַּעֲמֵד מִשְׁוֹרִים לֵי, וּמַהֲלָלִים לְהַדְרֹת קֹדֶשׁ,
 בַּצֵּאת לִפְנֵי הַחֲלוּץ, וְאֹמְרִים:
 הוֹדוּ לֵי, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ!"
 וּמָה נִשְׁתַּנֵּית הוֹדִיָּה זֶה מִכָּל הוֹדִיּוֹת שְׁבִתוֹרָה?
 שֶׁבְּכָל הוֹדִיּוֹת שְׁבִתוֹרָה נֶאמַר:
 "הוֹדוּ לֵי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ!"
 וּבְזוֹ לֹא נֶאמַר "כִּי טוֹב".
 אֵלֹא בְּכִיכֹל לֹא הִיְתָה שְׂמִיחָה לִפְנֵי בַּמֶּרוֹם.
 עַל מִיתָתָן שְׁלֹשָׁעִים, לֹא הִיְתָה שְׂמִיחָה לִפְנֵי,
 קֵל וְחֶמֶר עַל אֲבִדָתוֹ שֶׁלְּצִדִּיק אֶחָד.

דברים טו, ח

דברים א, י

שמות ב, יד

שמות ב, יז

דברים לג, א

דברי הימים ב, כא

שְׁהוּא שְׁקוּל כְּנֶגֶד הָעוֹלָם כָּלּוּ, שְׁנֹאמֶר:
 "וְצִדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם".

משלי יכה

[י] הַעֲשִׂירִית לַעֲתִיד לָבֹא, שְׁנֹאמֶר:
 "שִׁירֹו לִי שִׁיר חֲדָשׁ, תִּהְלֹתוּ מִקְצֵה הָאָרֶץ",
 וְאוֹמֵר:

ישעיה מב

"שִׁירֹו לִי שִׁיר חֲדָשׁ, תִּהְלֹתוּ בְּקֹהֶל חֲסִידִים".
 כָּל הַשִּׁירֹות שֶׁעָבְרוּ קְרוִיּוֹת בְּלִשׁוֹן נִקְבָּה.
 כִּשֵּׁם שֶׁהִנְקָבָה יוֹלָדָת,

תהלים קמט, א

כֵּךְ הַתְּשׁוּעוֹת שֶׁעָבְרוּ, הִיָּה אַחֲרֵיהֶם שֶׁעָבֹד,
 אֲבָל הַתְּשׁוּעָה הָעֲתִידָה קְרוִיָּה בְּלִשׁוֹן זָכָר, שְׁנֹאמֶר:
 "שְׂאֵלוּ נָא וְדָאוּ, אִם יֵלֵד זָכָר,

ירמיה לו

מִדּוּעַ רָאִיתִי כָּל גֹּבֵר יָדָיו עַל חִלְצִיּוֹ?
 כִּשֵּׁם שֶׁאֵין הַזָּכָר יוֹלָד,

כֵּךְ הַתְּשׁוּעָה הָעֲתִידָה לָבֹא,
 אֵין אַחֲרֶיהָ שֶׁעָבֹד, שְׁנֹאמֶר:

ישעיה מה, ז

"יִשְׂרָאֵל נוֹשָׁע בֵּי תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים,
 לֹא יִבְשׁוּ וְלֹא תִכְלְמוּ עַד עוֹלָמֵי עֵד".

[יא] "לִי".

לִי אֲמָרוּהָ, וְלֹא אֲמָרוּהָ לְבָשָׂר וָדָם.
 לֹא כַעֲנֵן שְׁנֹאמֶר לְהֵלֵךְ:

"וְהִי בְּבוֹאָם בָּשׁוּב דָּוִד מִהֲכֹת אֶת הַפְּלִשְׁתִּי,
 וַתִּצְאָנָה הַנָּשִׁים מִכָּל עָרֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁיר,
 וַהֲמַחֲלוֹת לְקִרְאֹת שְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ, בְּתַפִּים בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁלְשִׁים".
 וְאוֹמֵר:

שמואל א יח, ו

"וַתַּעֲנִינָה הַנָּשִׁים הַמְּשַׁחֲקוֹת וַתֹּאמְרוּ:
 הִכָּה שְׂאוֹל בְּאַלְפּוֹ, וְדָוִד בְּרִבְבֵּיתוֹ!
 אֲבָל כֵּן "לִי", לִי אֲמָרוּהָ, וְלֹא אֲמָרוּהָ לְבָשָׂר וָדָם.

שמואל א יח, ז

[יב] "וַיֹּאמְרוּ לְאִמּוֹר",

רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר:

שְׂרַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ אוֹמְרִין שִׁירָה,
 כַּבְּנֵי אָדָם שֶׁהֵן קוֹרִין אֶת שְׁמֵעַ.

[יג] רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר:

רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׂרַת עַל יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ אוֹמְרִין שִׁירָה,
 כַּבְּנֵי אָדָם שֶׁהֵן קוֹרִין אֶת הַהִלֵּל.

[יד] רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן תְּדִי אָמַר:

מֹשֶׁה הָיָה פּוֹתֵחַ בְּדִבְרֵי תַחֲלָה,

וְיִשְׂרָאֵל עֹנִין אַחֲרָיו וְגוֹמְרִין עִמּוֹ.

מֹשֶׁה הָיָה פּוֹתֵחַ בְּדִבְרֵי וְאָמַר:

"אֲשִׁירָה לִי",

וְיִשְׂרָאֵל עֹנִין אַחֲרָיו וְגוֹמְרִין עִמּוֹ:

"אֲשִׁירָה לִי, כִּי גָאָה גָאָה, סוֹס וְרִכְבּוֹ רַמָּה בָּיִם".

מֹשֶׁה הָיָה פּוֹתֵחַ וְאָמַר:

"עֲזֹי וְזִמְרַת יָהּ",

וְיִשְׂרָאֵל עֹנִין אַחֲרָיו וְגוֹמְרִין עִמּוֹ:

"עֲזֹי וְזִמְרַת יָהּ, וְהָיָה לִי לִישׁוּעָה".

מֹשֶׁה הָיָה פּוֹתֵחַ וְאָמַר:

"יֵי אִישׁ מִלְחָמָה",

וְיִשְׂרָאֵל עֹנִין אַחֲרָיו וְגוֹמְרִין עִמּוֹ:

"יֵי אִישׁ מִלְחָמָה, יֵי שְׁמוֹ".

שמות טו, ב

שמות טו, ג

[טו] "אֲשִׁירָה לִי",

לִי נָאָה גְדֻלָּה, לִי נָאָה גְבוּרָה, לִי הַתַּפְאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד!

וְכֵן דָּוִד אָמַר:

"לַךְ יֵי הַגְדֻלָּה וְהַגְבוּרָה וְהַתַּפְאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד".

דברי הימים א כט, א

[טז] "אֲשִׁירָה לִי, כִּי גָאָה גָאָה".

מוֹשְׁלֵוֹ מֶשֶׁל, לָמָּה הִדְבֵּר דּוֹמָה?

לְמַלְךְ בֶּשֶׁר וְדָם שֶׁנִּכְנָס לְמַדִּינָה,

וְהָיוּ הַכָּל מְקַלְסִין לְפָנָיו שֶׁהוּא גְבוּר, וְאֵינוֹ אֶלָּא חָלָשׁ,

שֶׁהוּא עֲשִׂיר, וְאֵינוֹ אֶלָּא עֲנִי,

שֶׁהוּא חָכֵם, וְאֵינוֹ אֶלָּא טָפֵשׁ,

שֶׁהוּא רַחֲמָנִי, וְאֵינוֹ אֶלָּא אֲכֹרִי,

שֶׁהוּא דָּיָן, שֶׁהוּא נֶאֱמָן, וְאֵין בּוֹ אַחַת מִכָּל,

אֶלָּא הַכָּל מַחְנִיפִין לוֹ.

אֲבָל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינוֹ כֵּן,

אֶלָּא "אֲשִׁירָה לִי" שֶׁהוּא גְבוּר, שֶׁנֶּאֱמַר:

"הָאֵל הַגְדוֹל הַגְבוּר וְהַנּוֹרָא",

וְאָמַר "יֵי עֲזֹי וְגְבוּר, יֵי גְבוּר מִלְחָמָה".

דברים יז

תהלים כד, ט

וְאָמַר "יִי בְּגִבּוֹר יֵצֵא, כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קִנָּאָה,

ישעיה מב,ג

וְרִיעַ אִף יַצְרִית, עַל אִיבָיו יִתְגַּבֵּר."

וְאָמַר "מֵאִין כְּמוֹךְ יי,

ירמיה יו

גָּדוֹל אַתָּה, וְגָדוֹל שְׁמֶךָ בְּגִבּוֹרָה."

[יז] "אֲשִׁירָה לַיי" שֶׁהוּא עֲשִׂיר, שְׁנֹאמַר:

דברים יד

"הֵן לַיי אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם,

הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ."

וְאָמַר "לַיי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, תִּבֵּל וַיֵּשְׁבִי בָּהּ."

תהלים כד,א

וְאָמַר "אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם, וְהוּא עֲשָׂהוּ."

תהלים צד,ה

וְאָמַר "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, נָא יי עֲבָאוֹת."

חגי בי

וְאָמַר "הֵן כָּל הַנִּפְשׁוֹת לִי הֵנָּה,

יחזקאל יח,ד

כְּנֶפֶשׁ הָאָב וּכְנֶפֶשׁ הַבֶּן, לִי הֵנָּה."

[יח] "אֲשִׁירָה לַיי" שֶׁהוּא חֶכֶם, שְׁנֹאמַר:

משלי ג,ט

"יִי בַחֲכֻמָּה יִסַּד אָרֶץ."

וְאָמַר "עֲמוּ חֲכֻמָּה וּגְבוּרָה."

איוב יב,ג

וְאָמַר "כִּי יי יִתֵּן חֲכֻמָּה, מִפִּי דַעַת וּתְבוּנָה."

משלי ב,ו

וְאָמַר "יִהְיֶה חֲכֻמָּתָא לְחַכְמִין, וּמִנְדַּעַא לִידְעֵי בִינָה" *.

דניאל ב,כא

וְאָמַר "מִי לֹא יֵרָאךְ, מֶלֶךְ הַגּוֹיִם? כִּי לָךְ יֵאָתֶה,

ירמיה יז

כִּי בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם, מֵאִין כְּמוֹךְ."

[יט] "אֲשִׁירָה לַיי" שֶׁהוּא רַחֲמָן, שְׁנֹאמַר:

שמות לד,ו

"יִי! אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אָרֶךְ אֲפַיִם, וְרַב חֶסֶד וְאֶמֶת."

וְאָמַר "חַנוּן וְרַחוּם יי."

תהלים קמ"ז

וְאָמַר "כִּי אֵל רַחוּם יי אֱלֹהֶיךָ,

דברים ד,לא

לֹא יִרְפָּךְ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ,

וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם."

תהלים כח,ו

וְאָמַר "זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יי וְחֶסֶדֶיךָ, כִּי מַעֲוֹלָם הִמָּה."

וְאָמַר:

"טוֹב יי לְכָל, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו."

תהלים קמ"ח,ט

וְאָמַר "לֹאדָנִי אֱלֹהֵינוּ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִחוֹת."

דניאל ט,ט

יַצְרִית: יִשְׁמִיעַ צִרְחָה

* נִתֵּן הַחֲכֻמָּה לְחַכְמִים וְהַמְדָּע לִידְעֵי בִינָה.

[כ] "אֲשִׁירָה לִי" שְׁהוּא דִּין, שְׁנַאמֶר:

"כִּי הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹהִים הוּא."

וְאוֹמֵר "אֱלֹהִים נֶצַב בַּעֲדַת אֵל."

וְאוֹמֵר "הַצּוֹר, תָּמִים פָּעֵלוּ, כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט,

אֵל אֱמוּנָה וְאִין עוֹל, צְדִיק וְיֵשֶׁר הוּא."

תהלים פב,א

דברים לב,ד

[כא] "אֲשִׁירָה לִי", שְׁהוּא נֶאֱמָן, שְׁנַאמֶר:

"וַיִּדְעַת כִּי יי אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים, הָאֵל הַנֶּאֱמָן,

שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד לְאֶהֱבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו לְאֶלֶף דּוֹר."

וְאוֹמֵר "הַצּוֹר, תָּמִים פָּעֵלוּ, כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט,

אֵל אֱמוּנָה וְאִין עוֹל, צְדִיק וְיֵשֶׁר הוּא."

הָא לִי נָאָה גְבוּרָה, לוֹ הַתְּפָאֶרֶת הַנֶּצַח וְהַהֲדָר.

דברים וט

דברים לב,ד

[כב] "אֲשִׁירָה לִי", שְׁהוּא נָאָה, שְׁהוּא הָדוֹר, שְׁהוּא מְשַׁבַּח, שְׁנַאמֶר:

"כִּי מִי בִשְׁחַק יַעֲרֹךְ לִי, יִדְמָה לִי בְּבִי אֱלִים?"

וְאוֹמֵר "אֵל נַעֲרֵץ בְּסוֹד קְדָשִׁים רַבָּה."

וְאוֹמֵר "יי אֱלֹהֵי צְבָאוֹת, מִי כְמוֹךָ חֲסִין יְהִי."

מַהוּ צְבָאוֹת?

אוֹת הוּא בְּתוֹךְ צְבָא שְׁלוֹ.

וְכֵן הוּא אוֹמֵר "וְאַתָּה מִרְבֶּבֶת קִדְשִׁי,"

אוֹת הוּא בְּתוֹךְ רַבְבוֹת קִדְשִׁי שְׁלוֹ.

וְכֵן דּוֹד אוֹמֵר:

"אִין כְּמוֹךָ בְּאֱלֹהִים אֲדֹנִי, וְאִין כְּמַעֲשֵׂיךָ."

וְכֵן הוּא אוֹמֵר "דּוֹדִי צַח וְאֲדוֹם."

וְאוֹמֵר "רֹאשׁוֹ בְּתָם פִּזִּי."

וְאוֹמֵר "עֵינָיו בְּיוֹנִים עַל אֶפְיָי מִים."

וְאוֹמֵר "לִחְיוֹ בְּעֶרְוַת הַבָּשָׂם."

וְאוֹמֵר "יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב."

וְאוֹמֵר "שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ."

תהלים פטו

תהלים פטו,ח

תהלים פטו,ט

דברים לג,ב

תהלים פז,ו

שיר השירים ה,י

שיר השירים ה,יא

שיר השירים ה,יב

שיר השירים ה,יג

שיר השירים ה,יד

שיר השירים ה,טו

[כג] רַבִּי יוֹסֵה הַגְּלִילִי אוֹמֵר:

הָרִי הוּא אוֹמֵר:

"מִפִּי עוֹלָלִים וְיִנְקִים יִסְדַּת עוֹז."

"עוֹלָלִים", אֵלּוּ שְׁבַמְעֵי אֱמָן, שְׁנַאמֶר:

"אִז כְּנַפֵּל טְמוֹן לֹא אֶהְיָה, כְּעֹלָלִים לֹא רָאוּ אוֹר."

תהלים תג

איוב גטו

"וַיִּנָּקִים", אֱלֹהֵי שְׂוִינָקִים מִשְׁדֵּי אֱמֶן, שְׁנֹאֲמֶר:
 "אֶסְפוּ עֹלָלִים וַיִּנָּקִי שְׂדִים".

יואל ב,יב

[כד] רבי אומר:

"עֹלָלִים", אֱלֹהֵי עֹלָלִים שְׁבַחוּץ, שְׁנֹאֲמֶר:
 "לְהַכְרִית עֹלָל מַחוּץ".

ירמיה ט,כ

וְאֹמֵר "עֹלָלִים שְׁאֵלוּ לָחֶם".

איכה ד,ד

"וַיִּנָּקִים", אֱלֹהֵי שְׁעַל שְׂדֵי אֱמֶן, שְׁנֹאֲמֶר:

"אֶסְפוּ עֹלָלִים וַיִּנָּקִי שְׂדִים".

יואל ב,טז

אֱלֹהֵי וְאֵלֹהֵי פִתְחוּ פִיהֶם וְאָמְרוּ שִׁירָה לְפָנֵי הַמָּקוֹם, שְׁנֹאֲמֶר:
 "אֲשִׁירָה לַיהוָה".

[כה] רבי מאיר אומר:

אֶף עֲבָרִין שְׁבַמְעֵי אֱמֶן פִּתְחוּ פִיהֶן,

וְאָמְרוּ שִׁירָה לְפָנֵי הַמָּקוֹם, שְׁנֹאֲמֶר:

"בְּמִקְהֵלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים, אֲדַנִּי מִמָּקוֹר יִשְׂרָאֵל".

תהלים סח,ט

וְלֹא יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּד אָמְרוּ שִׁירָה לְפָנֵי הַמָּקוֹם,

אֲלֵא אֶף מִלֵּאבֵי הַשְּׂרֵת, שְׁנֹאֲמֶר:

"יִי אֲדַנִּינוּ, מִה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ!

תהלים חב,

אֲשֶׁר תִּנְהַ הוֹדֶךָ עַל הַשָּׁמַיִם".

פרשה ב שמות טו, א

[א] "כִּי גָאָה גָאָה", גֹּאֲנִי וְגֹאֲנִיתִי:

גֹּאֲנִי בְּמִצְרַיִם, שְׁנֹאֲמֶר:

"וְאָמַרְתָּ אֶל פְּרַעֲה, כֹּה אָמַר יְיָ: בְּנִי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל".

שמות ד,כב

אֶף אֲנִי גֹאֲנִיתִי בְּמִצְרַיִם, שְׁנֹאֲמֶר:

"הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלִיל הַתְּקֵדָה שְׁחָג,

ישעיה ל,כט

וְשִׁמְחַת יִלָּבַב כְּהוֹלֵךְ בַּחֲלִיל,

לְבֹוא בְּהָר יְיָ אֱלֹהֵי צוּר יִשְׂרָאֵל".

[ב] דְּבַר אַחֵר:

"כִּי גָאָה גָאָה",

גָּאֵנִי וְגָאִיתִיו:

גָּאֵנִי עַל הַיָּם, שְׁנֵאמַר:

"וַיִּסַּע מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים הַהֶלֶךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל,

וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם,

וַיִּסַּע עֲמוּד הָעָנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם."

אֵף אֲנִי גָאִיתִיו עַל הַיָּם, וְשִׁרְתִּי לִפְנֵי שִׁירָה, שְׁנֵאמַר:

"אֲשִׁירָה לִי, כִּי גָאָה גָאָה".

שמות י"ט

[ג] דְּבַר אַחֵר:

"כִּי גָאָה גָאָה".

גָּאָה וְעִתִּיד לְהִתְגָּאוֹת, שְׁנֵאמַר:

"כִּי יוֹם לִי צָבָאוֹת עַל כָּל גָּאָה וָרֶם, וְעַל כָּל נָשָׂא וְשָׁפֵל."

וְאוֹמַר:

"וְעַל כָּל אֲרֻזֵּי הַלְּבָנוֹן הָרָמִים וְהַנִּשְׁפָּאִים,

וְעַל כָּל אֲלוֹנֵי הַבָּשָׁן.

וְעַל כָּל הַהָרִים הָרָמִים, וְעַל כָּל הַגְּבָעוֹת הַנִּשְׁפָּאוֹת.

וְעַל כָּל מִגְדַּל גְּבוּהָ, וְעַל כָּל חוֹמָה בְּצוּרָה.

וְעַל כָּל אֲנִיּוֹת תְּרֻשִׁישׁ, וְעַל כָּל שְׂכִיּוֹת הַחֲמֻדָּה.

וְשַׁח גְּבוּהוֹת הָאָדָם, וְשָׁפֵל רוּם אֲנָשִׁים,

וְנִשְׁגָּב יִי לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא."

וְאוֹמַר "וְהָאֱלֹהִים כָּלִיל יַחְלֶף".

ישעיה ב"ב

ישעיה ב"ג-ד'

ישעיה ב"ח

[ד] דְּבַר אַחֵר:

"כִּי גָאָה גָאָה",

מִתְגָּאָה הוּא עַל כָּל הַמִּתְגָּאִים,

שְׁבַמָּה שְׁאֻמוֹת הָעוֹלָם מִתְגָּאִים לִפְנֵיו, בּוֹ הוּא נִפְרַע מֵהֶם.

שָׁכֵן הוּא אוֹמַר בְּדוֹר הַמְּבּוּל:

"שׁוּרוֹ עֶבֶר וְלֹא יִגְעַל, תִּפְלֹט פֶּרְתּוֹ וְלֹא תִשְׁכַּל".

"יִשְׁלַחוּ כְּצֹאן עֹוִלִיָּהֶם, וְיִלְדִּיָּהֶם יִרְקְדוּן.

יִשְׁאוּ בְּתֶף וְכִנּוֹר, וְיִשְׁמְחוּ לְקוֹל עֹגֵב".

מַה נֹּאמַר שָׁם?

"וַיֹּאמְרוּ לָאֵל: סוּר מִמֶּנּוּ! וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חִפְצָנוּ.

איוב כא'

איוב כא"א-יב

איוב כא"ד-טו

מִה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדְנוּ, וּמִה נֹעִיל כִּי נַפְגַּע בּוֹ?

אָמְרוּ, לֹא טַפַּת גְּשָׁמִים הִיא?

אֵין אָנוּ צְרִיכִין לָהּ, אֲלֵא:

"וְיֹאד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה".

בראשית כו

אָמַר לָהֶם הַמָּקוֹם:

שׁוּטִים שְׁבַע עוֹלָם!

בְּטוֹבָה שֶׁהִשְׁפַּעְתִּי לָכֶם אֶתֶם מִתְגָּאִים?

בָּה אֲנִי נִפְרַע מִכֶּם! שְׁנֹאמַר:

"וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ, אַרְבַּעַם יוֹם וָאַרְבַּעַם לַיְלָה".

בראשית ו"ב

[ה] רַבִּי יוֹסֵה בֶּן דְּרִמְסָקִית אוֹמֵר:

הֵם נִתְּנוּ עֵינֵיהֶם, הַעֲלִינָה בְּתַחֲתוֹנָה, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תַּאֲוָתָם,

וְהַמָּקוֹם פָּתַח עֲלֵיהֶם מַעֲיֵנוֹת מַלְמַעֲלָה וּמַלְמָטָה

כְּדֵי לֵאבֹדָם, שְׁנֹאמַר:

"בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקָעוּ כָּל מַעֲיֵנוֹת תְּהוֹם רַבָּה,

בראשית ו"א

וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ".

[ו] וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּאֲנָשֵׁי מַגְדֹּל,

שֶׁבְּדָבָר שֶׁנִּתְּגָאוּ לִפְנֵיו, בּוֹ נִפְרַע מֵהֶם, שְׁנֹאמַר:

"וַיֹּאמְרוּ: הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ עֵיר וּמַגְדֹּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם,

בראשית י"ד

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם, פֶּן נָפוּץ".

וְאַחֲרָיו מִה כָּתוּב?

"וַיִּפֹּץ יְיָ אֶתֶם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ וַיַּחֲדְלוּ לִבְנֵת הָעִיר".

בראשית י"ח

[ז] וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּאֲנָשֵׁי סְדוֹם,

שֶׁבְּמֵה שֶׁנִּתְּגָאוּ לִפְנֵיו, בּוֹ נִפְרַע מֵהֶם, שְׁנֹאמַר:

"אָרֶץ מַמְנָה יֵצֵא לָחֶם, וְתַחֲתֶיהָ נִהְפָּךְ כְּמוֹ אֵשׁ.

איוב כ"ה

מָקוֹם סִפִּיר אֲבִינָה, וְעִפְרַת זָהָב לוֹ".

"נִתְּיָב לֹא יִדְעוּ עֵיט, וְלֹא שׁוֹפְתוּ עֵין אִיָּה".

איוב כ"ז

"לֹא הִדְרִיכוּהוּ בְּנֵי שַׁחַץ, לֹא עָדָה עָלָיו שַׁחַל".

איוב כ"ח

אָמְרוּ אֲנָשֵׁי סְדוֹם:

אֵין אָנוּ צְרִיכִין שִׁיבָא אָדָם אֲעֲלֶנּוּ,

אֲלֵא הֲרֵי מִזֶּן יוֹצֵא מֵאֲעֲלֶנּוּ,

וְכֶסֶף וְזָהָב וְאַבְנִים טוֹבוֹת וּמִרְגְּלִיּוֹת יוֹצֵא מֵאֲעֲלֶנּוּ.

נִשְׂכַּח אֶת הָרָגֶל מִבִּינוֹתֵינוּ!

אָמַר לָהֶם הַמָּקוֹם:

שׁוּטִים שֶׁבָּעוּלָם!

בְּטוֹבָה שֶׁהִשְׁפַּעְתִּי לָכֶם אֶתֶם מִתְגָּאִים,

וְאַתֶּם אוֹמְרִים 'נִשְׂכַּח אֶת הָרָגֶל מִבִּינוֹתֵינוּ!'

אָף אֲנִי אֲשַׁכַּח אֶתְכֶם מִן הָעוֹלָם, שְׁנֹאמַר:

"פָּרַץ נַחַל מֵעַם גָּר, הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי רָגֶל, דָּלוּ מֵאֲנוּשׁ נָעוּ."

וְאוֹמַר:

"לִפִּיד בּוֹז לַעֲשָׂתוֹת שֶׁאֵין, נָכוֹן לְמוֹעֲדֵי רָגֶל.

יִשְׁלִי אֱהָלִים לְשֹׁדָדִים, וּבִטְחוֹת לְמַרְגִּיזֵי אֵל."

מִי גֵרָם לָהֶם?

"לֹא־שׁוֹר הִבִּיא אֱלֹהֵי בִידוּ."

וְכֵן הוּא אוֹמַר:

"הִנֵּה זֶה הִיָּה עֵינִ סֹדֶם אַחוּתְךָ,

גֵּאוֹן שֶׁבָּעַת לָחֶם וְשִׁלּוֹת הַשֶּׁקֶט הִיָּה לָהּ,"

מִי גֵרָם לָהֶם?

"וַיֵּד עֲנִי וְאֶבִּיּוֹן לֹא הִחְזִיקָה."

וְכֵן הוּא אוֹמַר:

"לִפְנֵי שַׁחַת יִי אֶת סֹדֶם וְאֶת עַמּוּדָה, כִּגֵּן יִי, כְּאַרְץ מִצְרַיִם."

וְאַחֲרָיו מַה כָּתוּב?

"וַתִּשְׁקִין אֶת אֲבִיהֶן יוֹן בְּלִילָה."

וְכִי מֵאִין הִיָּה לָהֶם יוֹן בְּמַעֲרָה?

אֵלָּא שֶׁזְּמַן לָהֶם הַמָּקוֹם יוֹן, כְּעֵנִין שְׁנֹאמַר:

"וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא, יִטְפוּ הַהָרִים עָסִים."

אִם כֵּן זְמַן הַמָּקוֹם לְמַכְעִסְיוֹ, קֵל וְחֹמֶר לְעוֹשֵׂי רָצוֹנוֹ!

וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּמִצְרַיִם,

שֶׁבַמָּה שֶׁנִּתְגָּאָה לִפְנֵיו, בּוֹ נִפְרַע מִהֶם, שְׁנֹאמַר:

"וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר, וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם,

וְשָׁלַשׁם עַל כָּלוּ."

וְכָתוּב אַחֲרָיו:

"מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וַחֲיִילוֹ יָרָה בָּיָם,

וּמִבְּחַר שְׁלִשּׁוֹ טָבָעוּ בָיָם סוּף."

וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּסִיסְרָא,

שֶׁבַמָּה שֶׁנִּתְגָּאָה לִפְנֵיו, בּוֹ נִפְרַע מִמֶּנּוּ, שְׁנֹאמַר:

"וַיִּזְעַק סִיסְרָא אֶת כָּל רֶכְבּוֹ, תִּשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב בְּרֹזֶל,

וְאֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ, מִחֶרֶשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל נַחַל קִישׁוֹן."

איוב כח,ד

איוב יב,ה-ו

איוב יב,ו

יחזקאל טו,טז

יחזקאל טו,טז

בראשית יג,ד

בראשית יט,לג

יואל ד,ח

[ח]

שמות יד,ו

שמות טו,ד

[ט]

שופטים ד,יג

מה כתוב אחריו?

"מן שמים נלחמו,

שופטים ה,כ

הבוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא".

[ז] וכן את מוצא בשמשון,

שבמה שנתגאה לפניו, בו נפרע ממנו, שנאמר:

"ויאמר שמשון אל אביו:

שופטים יד,ג-ד

אותה קח לי, כי היא ישרה בעיני.

ואביו ואמו לא ידעו כי מיי היא,

כי תאנה הוא מבקש מפלשתים,

ובעת ההיא פלשתים משלים בישראל".

ואחריו מה כתוב?

"ויאחזהו פלשתים, וינקרו את עינו,

שופטים טו,כא

ויורידו אותו ענתה".

רבי יהודה אומר:

תחלת קלקולו בעזה היתה,

ולכך לא היה ענשו אלא בעזה.

[יא] וכן את מוצא באבשלום,

במה שנתגאה, בו נפרע ממנו, שנאמר:

"וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מאד,

שמואל ב יד,כז-כו

מפך רגלו ועד קדקדו לא היה בו מום.

ובגלחו את ראשו,

והיה מקץ ימים לימים אשר יגלח,

כי כבד עליו, וגלחו,

ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך".

[יב] רבי יהודה אומר:

נויר עולם היה, והיה מגלח לשנים עשר חדש, שנאמר:

"והיה מקץ ארבעים שנה, ויאמר אבשלום אל המלך:

שמואל ב טו,

אלכה נא ואשלים את נדרי, אשר נדרתי ליי בחברון".

אמר:

"כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור בארם, לאמר:

שמואל ב טו,

אם ישוב וישיבני י ירושלם, ועבדתי את יי".

[יג] רבי יוסה אומר:

נויר ימים היה, והיה מגלח אחת לשלשים יום, שנאמר:

"והיה מקץ ימים לימים אשר יגלח".

שמואל ב יד,כז

[יד] רבי אומר:

כל ערב שבת היה מגלח,
שכן דרך בני מלכים לגלח מערב שבת לערב שבת.
מה כתוב אחריו?

שמואל ב יח ט

"ויקרא אבשלום לפני עבדי דוד,
ואבשלום רכב על הפרד,
ויבא הפרד תחת שובך האלה הגדולה,
ויחזק ראשו באלה, ויתן בין השמים ובין הארץ,
והפרד אשר תחתיו עבר."

[טו]

וכן את מוצא בסנחריב,
במה שנתגאה, בו נפרע ממנו, שנאמר:

מלכים ב יט כג

"ביד מלאכך חרפת אדני ותאמר:
ברב רכבי אני עליתי מרום הרים, ירכתי לבנון,
ואכרת קומת ארזיו, מבחור ברשיו,
ואבואה מלון קצה, יער ברמלו".
ואומר:

מלכים ב יט כד

"אני קרתי ושתיתי מים זרים,
ואחרב בכף פעמי כל יארי מצור".
מה הוא אומר?

מלכים ב יט לה

"ויהי בלילה ההוא, ויצא מלאך יי,
ויך במחנה אשר מאה שמונים וחמשה אלף".
אמר:

מלכים ב יח כד

הגדול שבהם היה ממנה על מאה ושמונים וחמשה אלף,
והקטן שבהם, אין פחות משני אלפים, שנאמר:
"ואיך תשיב את פני פחת אחד עבדי אדני הקטנים?
ותבטח לך על מצרים לרכב ולפרשים!"

מלכים ב יט כא-כב

"זה הדבר אשר דבר יי עליו:
בזה לך, לעגה לך בתולת בת ציון,
אחריו ראש הניעה בת ירושלם.
את מי חרפת וגדפת,
ועל מי הרימות קול ותשא מרום עיניך?
על קדוש ישראל".
מה הוא אומר?

ואחרב בכף פעמי כל יארי מצור: אייבש בכף גלי כל נהרות מצרים.

תשעיה ילב-לג

"עוֹד הַיּוֹם בְּנֵב לַעֲמֹד,

יִנָּפֵף יָדוֹ הֵר בַּת צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלַם.

הִנֵּה הָאָדוֹן יִי צְבָאוֹת מְסַעֵף פֶּאֶרֶה בַּמַּעֲרָצָה,

וְרַמִּי הַקּוֹמֶה גְדוּעִים וְהַגְבָּהִים יִשְׁפְּלוּ".

[טו]

וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּגִבּוֹכְדִנְצָר,

בְּמַה שֶׁנִּתְגָּאָה, בּוֹ נִפְרַע מִמֶּנּוּ. שְׁנֵאמַר:

"וְאַתָּה אִמְרַת בְּלִבְכֶּךָ: הַשָּׁמַיִם אֵעֲלֶה!

אֵעֲלֶה עַל בְּמִיתִי עֵב, אֲדַמָּה לַעֲלִיּוֹן".

מַהוֹ אוֹמְרִי?

"אֵךְ אֵל שְׂאוֹל תּוֹרֵד, אֵל יִרְכָּתִי בּוֹר".

תשעיה יד, יג-יד

תשעיה יד, טו

[יז]

וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּצוֹר,

בְּמַה שֶׁנִּתְגָּאָה, בּוֹ נִפְרַע מִמֶּנּוּ. שְׁנֵאמַר:

"כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יי:

צוֹר, אֶת אִמְרַתִּי: אֲנִי כָלִילַת יָפִי!

בְּלִב יָמַיִם גְּבוּלֶיךָ, בְּנֶיךָ כָּלְלוּ יָפֶיךָ".

אֲחֵרִיו מַהוֹ אוֹמְרִי?

"כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יי:

הִנְנִי עֲלִיךָ צוֹר,

וְהֵעֲלִיתִי עֲלֶיךָ גּוֹיִם רַבִּים, כֹּה־עֲלוֹת הֵיטָ לְגִלּוֹי".

יחזקאל כג, ד

יחזקאל כג

[יח]

וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּנִגִּיד צוֹר, שְׁנֵאמַר:

"כֵּן אָדָם! אָמַר לְנִגִּיד צוֹר:

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יי:

יַעַן גְּבַה לְבָבְךָ וְתִאמַר:

אֵל אֲנִי! מוֹשֵׁב אֱלֹהִים יִשְׁבַּתִּי בְּלִב יָמַיִם",

מַהוֹ אוֹמְרִי?

"מוֹתֵי עֲרֵלִים תָּמוּת בֵּיד זָרִים,

כִּי אֲנִי דִּבַּרְתִּי, נֹאם אֲדֹנָי יי".

יחזקאל כח, ב

יחזקאל כ, ו

הָא בְּמַה שְׂאֻמוֹת הָעוֹלָם מִתְגָּאִין לִפְנֵינוּ,

בּוֹ נִפְרַע מֵהֶם, שְׁנֵאמַר "כִּי גָאָה גָאָה".

[יט]

"סוֹס וְרָכְבוֹ רָמָה בָּיִם".

וְכִי סוֹס אֶחָד הִיָּה, וְרָכְבוֹ אֶחָד הִיָּה?

וְהֵלֵא כְּבֵר נֹאמֵר:

"וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר?"

שמות יד,

"מִרְכַּבֹּת פָּרְעָה וַחֲיִלּוֹ יִרְה בָּיָם,

שמות טו,

וּמִבְּחֹר שְׁלֹשִׁי טַבְּעוּ בָּיָם סוּף!"

אַלֵּא, בְּשִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שְׁלִמְקוֹם,

אִין אוֹיְבֵיהֶן עוֹמְדִין לְפָנֵיהֶם אֵלֵא כְּסוּם אֶחָד וְרוֹכְבוֹ.

כִּי־צֵא בּוֹ אֶתְהָ אוֹמֵר:

"כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אִיְבֶךָ, וְרֹאיתָ סוּם וְרוֹכֵב."

דברים כא,

וְכִי סוּם אֶחָד הִיָּה, וְרוֹכֵב אֶחָד הִיָּה?

וְהֵלֵא כְּבֵר נֹאמֵר "עַם רַב מִמֶּךָ?"

דברים כא,

אַלֵּא, בְּשִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שְׁלִמְקוֹם,

אִין אוֹיְבֵיהֶן עוֹמְדִין לְפָנֵיהֶם אֵלֵא כְּסוּם אֶחָד וְרוֹכְבוֹ.

[ב] "סוּם וְרוֹכֵבוֹ,"

מַגִּיד שֶׁהַסוּם קָשׁוּר בְּרוֹכְבוֹ, וְרוֹכְבוֹ קָשׁוּר בְּסוּם,

עוֹלִים בְּמָרוֹם וְיורְדִים לְתַהוֹם, וְאִין נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

מִשָּׁל לְאָדָם זוֹרֵק שְׁנֵי כָלִים לְאוֹיֵר,

לֹא סוּף אֶחָד מֵהֶם לְהִפָּרֵד מִתְּחִבּוֹ?

אַבֵּל כֵּן, "רְמָה", "יִרְה",

"רְמָה", שְׁהִיּוּ עוֹלִין לְמָרוֹם,

"יִרְה", שְׁהִיּוּ יורְדִים לְתַהוֹם, וְאִין נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

סוּם וְרוֹכְבוֹ יַחַד.

[כא] פָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר "רְמָה בָּיָם",

וּכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר "יִרְה בָּיָם".

שמות טו,

כִּי־צֵד יִתְקִימוּ שְׁנֵי כְּתוּבִים אֵלּוּ?

"רְמָה", שְׁהִיּוּ עוֹלִין לְמָרוֹם,

"יִרְה", שְׁהִיּוּ יורְדִין לְתַהוֹם.

[כב] דָּבָר אַחֵר:

"רְמָה",

כִּיּוֹן שְׂרָאוֹ יִשְׂרָאֵל שָׂרָה שְׁלִמְלֻכוֹת נוֹפֵל,

הִתְחִילוּ נוֹתְנִין שָׁבַח,

לְכֵךְ נֹאמֵר "רְמָה".

[כג] וְכֵן אֶת מוֹצֵא,

שְׂאִין הַמָּקוֹם עֲתִיד לְהִפָּרַע מִן הַמְלָכוֹת לַעֲתִיד לְבֹא,

עַד שִׁיִּפְרַע מִשְׁרִיָּהֶן תְּחִלָּה, שְׁנֹאמֵר:

ישעיה כד,בא

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא, יִפְקֹד יי' עַל צָבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם,

וְאַחֵר כֵּךְ יַעֲלֶה מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

ישעיה יד,ב

וְאוֹמֵר "אֵיךְ נִפְלְתָּ מִשָּׁמַיִם, הִילַל בֶּן שָׁחַר"

וְאַחֵר כֵּךְ "נִגְדַעְתָּ לָאָרֶץ, חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם."

ישעיה יד,ה

וְאוֹמֵר "כִּי רוּחָהּ בַּשָּׁמַיִם חֲרָבִי,"

וְאַחֵר כֵּךְ "הִנֵּה עַל אֲדוֹם תִּירֹד."

[כד] "סוֹס וְרֹכְבּוֹ",

שֶׁהָיָה מְבִיא סוֹס וְרֹכְבּוֹ, וּמַעֲמִידוֹ בְּדִין.

אוֹמֵר לְסוֹס:

לָמָּה רָצַתְּ אַחֲרֵי בְנֵי?

וְהוּא אוֹמֵר:

מִצָּרִי הֲרִיצַנִי עַל כְּרַחֲלִי שֶׁנֶּאֱמַר:

"וַיִּרְדְּפוּ מִצָּרִים אַחֲרֵיהֶם".

שמות יד,ט

אוֹמֵר לְמִצָּרִי:

לָמָּה רָצַתְּ אַחֲרֵי בְנֵי?

וְהוּא אוֹמֵר:

הַסּוֹס הֲרִיצַנִי עַל כְּרַחֲלִי שֶׁנֶּאֱמַר:

"כִּי בָא סוֹס פָּרַעְהָ".

שמות טו,ט

מָה עָשָׂה הַמָּקוֹם?

מִרְכֵּיב אֶת הָאָדָם עַל הַסּוֹס וְדָן אוֹתָם יַחַד, שֶׁנֶּאֱמַר:

"סוֹס וְרֹכְבּוֹ רָמָה בָּיָם".

שמות טו,א

[כה] שָׁאֵל אֱנֹטוֹנִינוֹס אֶת רַבְּנּוּ הַקָּדוֹשׁ:

בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מֵת וְהַגּוֹף כָּלָה, הַקָּדוֹשׁ מַעֲמִידוֹ בְּדִין?

אָמַר לוֹ:

עַד שֶׁאֵת שׂוֹאֲלִנִי עַל הַגּוֹף, שֶׁהוּא טָמֵא,

שֶׁאֲלִנִי עַל הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא טְהוֹרָה!

מוֹשְׁלוֹ מִשָּׁל, לָמָּה הִדְבֵּר דּוּמָה?

לְמַלְךְ בֶּשֶׁר וְדָם שֶׁהָיָה לוֹ פֶּרֶס נָאָה,

הוֹשִׁיב בּוֹ הַמֶּלֶךְ שׁוֹמְרִין שְׁנַיִם, אֶחָד חָגַר וְאֶחָד סוּמָה.

אָמַר לוֹ חָגַר לְסוּמָה:

בְּכּוֹרוֹת נָאוֹת אֲנִי רוֹאָה.

אָמַר לוֹ סוּמָה:

וכי רואה אני?

אמר לו חגר:

וכי יכל אני להלך?

רכב חגר על גבי סומה, והלכו ונטלו את הבכורות.

לימים בא המלך, וישב עליהן בדין.

אמר להן:

היכן הן בכורות?

אמר לו סומה:

וכי רואה אני?

אמר לו חגר:

וכי יכל אני להלך?

המלך פקח היה. מה עשה?

הרכיב זה על גבי זה, והיו מהלכין.

אמר להן המלך:

כך עשיתם ואכלתם!

כך הקדש ברוך הוא מביא גוף ונשמה, ומעמידן בדין.

אומר לגוף:

מפני מה חטאת לפני?

אומר לפני:

רבוננו שלעולם! מיום שיצאת ממנו נשמה,

אני משלך באבן.

אומר לנשמה:

מפני מה חטאת לפני?

אומרת לפני:

רבוננו שלעולם! אני שחטאתי? גוף חטא!

מיום שיצאתי ממנו, לא טהורה אני לפניך?

הקדש מביא נשמה ומכניסה בגוף, ודנן באחד, שנאמר:

"יקרא אל השמים מעל, להביא נשמה,

"ואל הארץ, להביא את הגוף,

ואחר כך "לדין עמו", מדין עמו.

תהלים נד

[כו] איסי בן שמי אומר:

נאמר בן "סוס" סתום,

ונאמר להלן "סוס" מפרש, שנאמר:

"ביום ההוא, נאם יי,

אכה כל סוס בתמהון ורכבו בשגעון,

זכריה יבד

וְעַל בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת עֵינַי,
 וְכָל סוֹס הָעַמִּים אֶבֶה בַּעֲוֹנוֹן.
 "וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יי
 אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַם,
 הַמֶּקֶד בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל רִגְלָיו,
 וְעֵינָיו תִּמְקְנָה בַּחֲרִיקָן וּלְשׁוֹנוֹ תִּמְקֶם בִּפְיָהֶם."
 "וְכֵן תִּהְיֶה מַגֵּפַת הַסּוֹס הַפֶּרֶד הַגָּמֵל וְהַחֲמֹר,
 וְכָל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּמִּחְנוֹת הָהֵמָּה כַּמַּגֵּפָה הַזֹּאת."
 בָּא מִפֶּרֶשׁ וְלָמַד עַל הַסְּתוּם.
 מָה מִפֶּרֶשׁ בַּחֲמֵשׁ מִכּוֹת,
 אֵף סְתוּם בַּחֲמֵשׁ מִכּוֹת.

זכריה יד,ב

זכריה יד,טו

פְּרָשָׁה ג שְׁמוֹת טו,ב

[א] "עֲזֹי וְזִמְרַת יְהוָה, וְיִדְּהִי לִי לִישׁוּעָה,
 יְהוָה אֱלֹהֵי וְאַנְיָהוּ, אֱלֹהֵי אָבִי וְאַרְמְמָנְהוּ".

שְׁמוֹת טו,ב

"עֲזֹי", אֵין "עֲזֹי" אֵלֹא תוֹרָה, שְׁנֵאמַר:
 "יִי עֲזֹ לַעֲמּוֹ יִתֵּן, יִי יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם".
 "וְעֲזֹ מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אֱהָב, אֶתָּה כּוֹנֵנֵת מִיִּשְׂרָאֵל,
 מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בִּיעֲקֹב אֶתָּה עֲשִׂיתִי".

תהלים כט,א

תהלים צט,ג

דְּבַר אַחֵר:

"עֲזֹי", אֵין "עֲזֹי" אֵלֹא מַלְכוּת, שְׁנֵאמַר:
 "יִי בְּעֹז יִשְׁמַח מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מֶה יִגַּל מֵאֵד".
 "יִי עֲזֹ לָמוֹ וּמַעֲזוֹ יִשְׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא".
 "וְיִתֵּן עֲזֹ לְמַלְכוֹ וְיִרֶם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ".

תהלים כא,ב

תהלים סז,ו

שמואל א ב,ו

דְּבַר אַחֵר:

ב.

"עֲזֹי", אֵין "עֲזֹי" אֵלֹא תִקְפִּי, שְׁנֵאמַר:
 "יִי עֲזֹ וּמַעֲזוֹ וּמְנוּסֵי בְיוֹם צָרָה".
 "יִי עֲזֹ וּמַגְנִי, בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנַעֲזֹרֹתַי".

ירמיה טו,ט

תהלים סז,ו

- דָּבַר אַחֵר: ג.
- "עוֹי", עוֹר וּמִסְמַךְ אֶת לֹכֵל בְּאֵי הָעוֹלָם, אֲבָל לִי בִיּוֹתֵר.
 "וְזִמְרָת", זִמְרָת אֶת לֹכֵל בְּאֵי הָעוֹלָם, אֲבָל לִי בִיּוֹתֵר.
 עֲשֵׂנִי אִמְרָה, אִף אֲנִי עֲשִׂיתִי אִמְרָה.
 עֲשֵׂנִי אִמְרָה, שְׁנֵאֲמַר "וַיִּי הָאֱמִירָה הַיּוֹם".
 אִף אֲנִי עֲשִׂיתִי אִמְרָה, שְׁנֵאֲמַר "אֶת יִי הָאִמְרָת הַיּוֹם".
 דְּבָרִים כו"ח
- וְהָיִי כָל אֲמוֹת הָעוֹלָם אוֹמְרִין שְׂבַחוּ שְׁלָמִי שְׁאֲמַר וְהָיָה הָעוֹלָם,
 אֲבָל שְׁלֵי נַעֲמִים לִפְנֵינוּ, שְׁנֵאֲמַר:
 "וְנַעֲמִים זִמְרוֹת יִשְׂרָאֵל".
 שְׂמוּאֵל ב כגא
- יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: ה.
- "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יִי אֱלֹהֵינוּ, יִי אֶחָד".
 וְהִקְדָּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר:
 "אֲנֹכִי יִי אֱלֹהֶיךָ".
 יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים:
 "יִי אֶחָד".
 דְּבָרִים נד
- וְהִקְדָּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לָהֶם:
 "וַיִּמְיָן כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, גוֹי אֶחָד בְּאַרְצָךְ!"
 דְּבָרִי הַיּוֹסֵם א יזכא
- יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: ו.
- "מִי כְמוֹכָה בָּאֵלִים יִי",
 וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹחֶת וְאוֹמֶרֶת:
 "אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל! מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשַׁע בְּיִי?"
 דְּבָרִים לזכט
- יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: ז.
- מִי "כִּי אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֱלִיּוֹ".
 וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹחֶת וְאוֹמֶרֶת:
 "כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרִבִּים אֱלִיּוֹ?"
 דְּבָרִים דז
- יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: ח.
- "כִּי תִפְאָרֶת עָזְמוּ אֶתָּה וּבְרָצוֹנְךָ תְּרוֹם קְרִינֵנוּ".
 וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹחֶת וְאוֹמֶרֶת:
 "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר".
 יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים:
 "קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ יִי צְבָאוֹת, מִלֵּא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ".
 תְּהִלִּים פטו,ח
 יִשְׁעִיה מַטג
 יִשְׁעִיה וג

וְהִקְדָּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לָהֶם:

"לִקְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְץ הַמָּה."

תהלים טו, ג

יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים:

"אֲדִיר בַּמְרוֹם יי."

תהלים צג, ד

וְהִקְדָּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לָהֶם:

"וְאֲדִירִי כָּל חֲפְצֵי בָם."

תהלים טו, ג

"וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה."

ט

יִשׁוּעָה אֶת לְכָל בָּאֵי הָעוֹלָם, אֲבָל לִי בְיֹתֵר.

דָּבָר אַחֵר:

"וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה", הִיא לִי, וַיְהִי לִי.

הִיא לִי, לְשַׁעֲבֵר,

וַיְהִי לִי, לְעֵתִיד לְבָא.

"זֶה אֱלֹהִי."

י

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:

מִנֵּין אַתָּה אוֹמֵר, שְׂרָאֵת שְׂפָחָה עַל הַיָּם

מָה שְׂלֵא רָאָה יִשְׁעִיה וַיְחֻקָּאֵל?

שְׁנַאמֵר "וַיְבִיד הַנְּבִיאִים אֲדָמָה".

דושע יב, ב

"נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶרְאָה מִרְאוּת אֱלֹהִים".

יחזקאל א, א

מוֹשֶׁה מִשָּׁל, לָמָּה הִדְבֵּר דּוֹמָה?

לְמֶלֶךְ בֶּשֶׁר וְדָם שֶׁנִּכְנָס לְמַדִּינָה,

וְעָלָיו צִפִּירָה מִקְפָּתוֹ, וְגִבּוֹרִין מִימִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ,

וַחֲלוּתָיו מְלִפְנֵיו וּמִלְאֲחָרָיו.

וְהָיוּ הַכָּל שׁוֹאֲלִין לוֹמַר 'אֵי זֶהוּ הַמֶּלֶךְ?'

לִפִּי שֶׁהוּא בֶּשֶׁר וְדָם כְּמוֹתָן.

אֲבָל כְּשֶׁנִּגְלָה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַיָּם,

לֹא צָרַךְ אֶחָד מֵהֶם לִשְׁאֹל 'אֵי זֶהוּ?'

אֵלָּא, כִּינֹן שְׂרָאוֹהוּ, הַכִּירוֹהוּ,

וּפָתְחוּ כָּלן פִּיהֶן וְאָמְרוּ:

"זֶה אֱלֹהֵינוּ, אֱלֹהֵי אֲבִי, וְאֶרְמָנָהוּ!"

יא. "וְאָנָהּ".

רבי ישמעאל אומר:

וכי אפשר לבשר ודם להננות לקונו?

אלא אָנָהּ לוֹ בַּמַּצּוֹת:

אֶעֱשֶׂה לִפְנֵי לֹלֵב נָאָה, סָכָה נָאָה,

צִיצִית נָאָה, תַּפְלָה נָאָה.

אָבָא שֶׁאוֹל אומר:

הַדְּמָה לוֹ:

מָה הוּא חֲנוּן,

אֵף אַתָּה, תְּהִי חֲנוּן וְרוּחוֹס!

יב. רבי יוסה אומר:

נוֹתִיו וּשְׂבַחוּ שְׁלָמִי שֶׁאִמְרָ וְהִיא הָעוֹלָם,

בִּפְנֵי כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם!

רבי יוסה בן דרמסקית אומר:

אֶעֱשֶׂה לִפְנֵי בֵּית מִקְדָּשׁ נָאָה.

וְאֵין 'נָאָה' אֶלָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר:

"וְאֵת נֹהַו הַשָּׁמַיִם".

"חֹזֶה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ,

עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַם, נֹהַ שֶׁאֵין".

יג. רבי עקיבא אומר:

אֲדַבֵּר נֹתִיו וּשְׂבַחוּ שְׁלִקְדָּשׁ בְּרוּךְ הוּא

בִּפְנֵי כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם,

שֶׁהֵרִי אַמּוֹת הָעוֹלָם שׁוֹאֲלִין לוֹמַר:

"מָה דוֹדְךָ מְדוּד הִיפָה בְּנָשִׁים?"

מָה דוֹדְךָ מְדוּד, שֶׁכֵּן אַתָּם מֵתִים עָלֵיו,

אַתָּם נִהְרָגִין עָלָיו?

שֶׁנֶּאֱמַר:

"עַל בֶּן עֲלָמוֹת אֶהְיוֹךְ", אֶהְיוֹךְ עַד מוֹת.

"כִּי עָלֶיךָ הִרְגֵנוּ כָּל הַיּוֹם, נִחַשְׁבָנוּ כְּצֶאֱן טַבָּחָה".

הֵרִי אַתָּם נָאִים, הֵרִי אַתָּם גְּבוּרִים,

בָּאוּ וְהִתְעַרְבוּ אֵלָנוּ!

תהלים עטו

ישעיה לגב

שיר השירים הט

שיר השירים אג

תהלים מד, כג

יז. וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לְאַמּוֹת הָעוֹלָם:

מִכִּירִין אַתֶּם אוֹתוֹ?

נֹאמְר לָכֶם מִקְצַת שְׂבָחוֹ:

"דּוֹדֵי צַח וְאִדּוּם, דָּגוּל מִרְבֶּבֶה.

רָאשׁוּ כְתָם פֶּן קוֹצוֹתָיו תִּלְתְּלִים שְׁחֹרוֹת כְּעוֹרֵב.

עֵינָיו כִּיּוֹנִם עַל אִפְקֵי מַיִם,

רַחְצוֹת בְּחֶלֶב יִשְׁבּוֹת עַל מִלֵּאת.

לְחָיו כְּעֵרוֹגֹת הַבֶּשֶׂם מִגְדָּלוֹת מְרַקְחִים,

שִׁפְתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים נִטְפוֹת מוֹר עֵבֶר.

יָדָיו גְּלִילִי וְהֵב מִמְלָאִים בְּתַרְשִׁישׁ,

מַעֲיו עֶשֶׂת שָׁן מַעֲלַפֶּת סְפִירִים.

שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ מִסִּידִים עַל אֲדָנִי פֹה,

מֵרָאֵהוּ כְּלִבְנוֹן בְּחֹר כְּאֲרוּיִם.

חֲכוּ מִמַּתְקִים וְכָלוּ מִחֲמָדִים,

זֶה דּוֹדֵי וְזֶה רְעֵי בְנוֹת יְרוּשָׁלַם".

טז. כִּיּוֹן שִׁשְׁמְעוּ אַמּוֹת הָעוֹלָם כֹּל הַשֶּׁבַח הַזֶּה,

אוֹמְרִים לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל:

נִלְכָּה עִמָּכֶם! שְׁנֹאמְר:

"אֲנִי הַלֵּךְ דּוֹדֶךָ, הִיפָּה בְנָשִׁים?

אֲנִי פָנָה דּוֹדֶךָ, וְנִבְקֵשְׁנוּ עִמָּךְ".

וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לְאַמּוֹת הָעוֹלָם:

אֵין לָכֶם חֶלֶק בּוֹ, אֶלֶּא.

"דּוֹדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ, הִרְעָה בְּשׁוֹשְׁנִים".

"אֲנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי, הִרְעָה בְּשׁוֹשְׁנִים".

טו. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים:

אֲלוֹנוּ עַד שְׁאֲבֵא עֲמוֹ לְבֵית מִקְדָּשׁוֹ.

יז. מוֹשֶׁלּוֹ מֶשֶׁל, לָמָּה הַדְּבַר דּוֹמָה?

לְמַלְךְ שֶׁהֵלֵךְ בָּנוּ לְמַדִּינַת הָיִם,

וַיֵּצֵא אַחֲרָיו וַעֲמֵד עָלָיו.

הֵלֵךְ לְמַדִּינָה אַחֲרָת,

וַיֵּצֵא אַחֲרָיו וַעֲמֵד עָלָיו.

שיר השירים ה, טז

שיר השירים ו, א

שיר השירים ב, טז

שיר השירים ו, ג

טז.

יז.

כך ישראל,

כְּשִׁירְדוּ לְמִצְרַיִם, יִרְדֶּה שְׂכִינָה עִמָּהֶם, שְׁנֵאמַר:

"אֲנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ מִצְרִימָה".

עֲלוּ, עֲלֵת שְׂכִינָה עִמָּהֶם, שְׁנֵאמַר:

"וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עִלָּה".

יִרְדוּ לַיָּם, שְׂכִינָה עִמָּהֶם, שְׁנֵאמַר:

"וַיֹּסַע מֶלֶאכְךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל".

יֵצְאוּ לְמִדְבָּר, שְׂכִינָה עִמָּהֶם, שְׁנֵאמַר:

"וַיִּי הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם",

עַד שֶׁאֲבֵא עִמּוֹ לְבֵית מִקְדָּשׁוֹ.

וְכֵן הוּא אוֹמֵר:

"כִּמְעַט שְׁעִבְרָתִי מֵהֶם,

עַד שֶׁמִּצַּאתִי אֶת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי,

אֲחֻזָּתוֹ וְלֹא אֶרְפְּנוּ,

עַד שֶׁהֵבִיאָתוֹ אֶל בֵּית אֲמִי וְאֶל חֹדֶר הוֹרָתִי".

"אֵלִי",

עָמִי נִהַג בְּמִדַּת רַחֲמִים,

וְעַם אֲבוֹתִי נִהַג בְּמִדַּת הַדִּין.

וּמִנֵּן שְׁאִין 'אֵלִי' אֶלָּא מִדַּת רַחֲמִים?

שְׁנֵאמַר:

"אֵלִי, אֵלִי! לָמָּה עֲזַבְתָּנִי?"

"אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ!"

"אֵל יִי, וַיֹּאדָר לָנוּ".

"אֱלֹהֵי אָבִי, וְאַרְמְנָהּ".

אֲנִי מַלְכָּה בֵּת מְלָכִים,

אֶהוּבָה בֵּת אֶהוּבִים,

קְדוּשָׁה בֵּת קְדוּשִׁים,

טְהוֹרָה בֵּת טְהוֹרִים.

מוֹשְׁלוֹ מָשָׁל, לָמָּה הִדְבֵּר דּוּמָה?

לְאָדָם שֶׁהֵלֵךְ לְקֹדֶשׁ אִשָּׁה.

פְּעָמִים בּוֹשׁ בָּהּ,

פְּעָמִים בּוֹשׁ בְּמִשְׁפַּחְתָּהּ,

פְּעָמִים בּוֹשׁ בְּקְרוֹבוֹתֶיהָ,

אֲבָל אֲנִי, אֲנִי כֵן.

בראשית מו,ד

בראשית מו,ד

שמות יד,ט

שמות יג,כא

ית.

שיר השירים ג,ד

תהלים ככב,

במדבר יג,י

תהלים קיח,כו

ית.

אֵלָא מַלְכָּה בֵּת מַלְכִּים וְאִהוּבָה בֵּת אֱהוּבִים,
קְדוּשָׁה בֵּת קְדוּשִׁים וְטְהוּרָה בֵּת טְהוּרִים.
”אֱלֹהֵי אָבִי וְאֶרְמָנָהוּ”.

ב. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֶעָזָר אוֹמֵר:
בְּשִׁישֶׁי־אֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שְׁלִמָּקוֹם,
שְׁמוֹ מִתְגַּדֵּל בְּעוֹלָם, שְׁנֹא־אִמֵּר:
”וַיְהִי כִשְׁמֹעַ כָּל מַלְכֵי הָאֻמִּים אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָה,
וְכָל מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל הַיָּם,
אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יי אֶת מִי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עֶבְרָם,
וַיִּמָּס לָבָבָם, וְלֹא הָיָה בָם עוֹד רוּחַ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל”.

יהושע ה"א

וְכֵן אָמְרָה רַחֲב לְשִׁלּוּחֵי יְהוֹשֻׁעַ:
”כִּי שְׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יי אֶת מִי סוּף מִפְּנִיכֶם,
בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם,

יהושע ב"א

וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשִׁנֵּי מַלְכֵי הָאֻמִּים אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן,
לְסִיחָן וְלַעֹג, אֲשֶׁר הִחְרַמְתֶּם אוֹתָם.
וְנִשְׁמַע, וַיִּמָּס לָבָבָם,
וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנִיכֶם,
כִּי יי אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל,
וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת”.

וּבִזְמַן שֶׁאֵין עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שְׁלִמָּקוֹם,
בְּבִיכָל שְׁמוֹ מִתְחַלֵּל בְּעוֹלָם, שְׁנֹא־אִמֵּר:
”וַיָּבֹאוּ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם,
וַיַּחְלִלּוּ אֶת שֵׁם קְדֹשִׁי, בְּאִמּוֹר לָהֶם:
עִם יי אֱלֹהֵי וּמֶאֱרָצוֹ יֵצְאוּ.

חזקאל לו"ב-כג

וְאֶחָמֹל עַל שֵׁם קְדֹשִׁי,
אֲשֶׁר חָלְלָהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה.
לָכֵן אָמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל:
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יי:

לֹא לְמַעַנְכֶם אָנִי עוֹשֶׂה, בֵּית יִשְׂרָאֵל,
כִּי אִם לְשֵׁם קְדֹשִׁי,
אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאתֶם שָׁם.
וְקְדַשְׁתִּי אֶת שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל בְּגוֹיִם,
אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בְּתוֹכָם,

וידעו הגוים כי אני יי, נאם אדני יי,
בהקדשי בכם לעיניהם.

כא. "אלהי אבי וארממנהו".

לא על נסים שעשה עמי בלבד,
אומר לפניו דברי שבח ושירה,
אלא על נסים שעשה עמי ועם אבותי,
ועושה עמי בכל דור ודור!
"אלהי אבי וארממנהו!"

פרשה ד שמות טו, ג-ד

[א] "וי אִישׁ מִלְחָמָה, יִי שְׁמוֹ". שמות טו, ג

רבי יהודה אומר:

הרי זה מקרא עשיר במקומות הרבה:
מגיד שנגלה עליהם המקום בכל כלי זין:
נגלה עליהם כפרש, שנאמר:
"וירכב על כרוב ויעף וירא על כנפי רוח".
נגלה עליהם בגבור חגור חרב, שנאמר:
"חגור חרבך על ירך, גבור!"

תהלים יחג

תהלים מד, ד

[ב] נגלה עליהם בשריץ וכובע בגבור, שנאמר:

"וילבש צדקה בשריץ, וכובע ישועה בראשו,
וילבש בגדי נקם תלבשת ויעט כמעיל קנאה".
נגלה עליהם בקשת ובחצים, שנאמר:

ישעיה נטז

חבקוק גט

תהלים יחג

"עריה תעור קשתך".

"וישלח חציו".

נגלה עליהם בחנית, שנאמר:

"לנגה ברק חניתך".

חבקוק גא

"והרק חנית וסגר לקראת רדפי,

תהלים להג

אָמַר לַנֶּפֶשׁ יִשְׁעֶתָךְ אָנִי.

נִגְלָה עֲלֵיהֶם בְּצַנָּה וּמָגֵן, שְׁנֵאמַר:

"בְּאַבְרָתוֹ יִסַּךְ לָךְ, וְתַחַת כַּנְּפֵיו תַּחֲסֶה,

צַנָּה וְסִחְרָה אֲמַתּוֹ."

"הַחֹזֶק מָגֵן וְצַנָּה."

תהלים צאד

תהלים להב

[ג] שׁוֹמֵעַ אָנִי, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְאַחַת מִמּוֹדוֹת הַלָּלוּ?

תִּלְמָד לומר "יֵי אִישׁ מִלְחָמָה, יֵי שְׁמוֹ".

בְּשְׁמוֹ הוּא נִלְחָם,

וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְאַחַת מִכָּל הַמּוֹדוֹת הַלָּלוּ.

ד. אִם כֵּן, לָמָּה צָרֶךְ הַכְּתוּב לִפְרֹט כָּל אַחַת בִּפְנֵי עֲצָמָה?

אֲלֹא שְׂאֵם יִצְטָרְכוּ יִשְׂרָאֵל,

הַמָּקוֹם עוֹשֶׂה לָהֶם נֶסִּין וּמִלְחָמוֹת וּגְבוּרִין.

אִי לָהֶם לְאַמּוֹת הָעוֹלָם מֶה הֵן שׁוֹמְעִין בְּאֻזְנֵיהֶם,

שֶׁהֵי מִי שְׂאֵמַר וְהִיא הָעוֹלָם עֲתִיד לְהִלָּחֵם בָּם.

ה. "יֵי אִישׁ מִלְחָמָה, יֵי שְׁמוֹ", לָמָּה נֵאמַר?

לְפִי שֶׁנִּגְלָה עַל הַיָּם כְּגִבּוֹר עוֹשֶׂה מִלְחָמוֹת, שְׁנֵאמַר:

"יֵי אִישׁ מִלְחָמָה".

נִגְלָה בְּסִינֵי כֹזֶק מִלֵּא רַחֲמִים, שְׁנֵאמַר:

"וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,

וְתַחַת רִגְלֵיו כַּמַּעֲשֶׂה לִבְנֵת הַסִּפִּיר."

וּכְשֶׁנִּגְאָלוּ, מֶה הוּא אוֹמֵר?

"וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטֹהֵר."

וְאוֹמֵר:

"חֹזֶה הָיִית עַד דֵּי כְּרִסּוֹן רַמְיוֹ, וְעֵתִיק יוֹמִין יִתֵּב,

לְבוּשָׁה כְּתֹלַג חוּר, וְשִׁיעַר רֹאשָׁה כְּעֵמֶר נֶקָא,

כְּרִסְיָה שְׁבָבִין דֵּי נוֹר, גִּלְגֻּלוּהִי נוֹר דְּלֶק.

נִהַר דֵּי נוֹר נִגַּד וְנִפְק מִן קַדְמוּהִי,

אֶלְף אֶלְפִין יִשְׁמְשׁוּנָה, וְרִבּוֹ רִבְבֵּן קַדְמוּהִי יְקוּמוֹן,

דֵּינָא יִתֵּב, וְסַפְרִין פְּתִיחוֹ*.

שְׁלֵא לִתֵּן פֶּתַחזֶן פֶּה לְאַמּוֹת הָעוֹלָם לומר:

שְׁתֵּי רַשְׁיּוֹת הֵן, אֲלֹא "יֵי אִישׁ מִלְחָמָה, יֵי שְׁמוֹ".

שמות כד,י

שמות כד,י

דניאל ו,ט-י

אַבְרָתוֹ: הַכֶּנֶף שֶׁלּוֹ | צַנָּה וְסִחְרָה: סוּגֵי מָגֵן | גְּבוּרִין: גְּבוּרוֹת, צוּרַת הַרְבוֹת עַל דַּרְךְ הָאֶרֶצִית | אִי=אִי.

* רֹאשָׁה הָיִיתִי, עַד אֲשֶׁר כָּסְאוֹת הַשְּׁלֹכָה, וְעֵתִיק יָמִים יֵשֵׁב, לְבוּשׁוֹ כְּשֶׁלֶג לִבָּן וְשִׁיעַר רֹאשׁוֹ כְּעֵמֶר נֶקִי, כָּסֵא שְׁבִיבִים שֶׁל אֵשׁ גִּלְגֻּלֵּי אֵשׁ בּוֹעֵרֶת. נִהַר שֶׁל אֵשׁ נִמְשָׁךְ וַיּוֹצֵא מִלְּפָנָיו, אֶלְף אֶלְפִים יִשְׁרָתוּהוּ וְרִבּוֹא רִבּוֹת לִפְנֵי יַעֲמֹדוּ, הַמִּשְׁפָּט יֵשֵׁב וְסַפְרִים נִפְתָּחוּ.

הוא בְּסִינִי, הוא עַל הַיָּם,
 הוא לְשַׁעֲבֵר, הוא לְעֵתִיד לְבֹא,
 הוא כְּעוֹלָם הָיָה, הוא לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר:
 "רְאוּ עֵתָה כִּי אֲנִי וְאֲנִי הוּא, וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדִי,
 אֲנִי אֲמִית וְאַחִיָּה, מִחֲצָתִי וְאֲנִי אֶרְפָּא, וְאִין מִיָּדִי מִצִּיל".
 "וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא, וְעַד שִׁיבָה אֲנִי אֶסְבֵּל,
 אֲנִי עֲשִׂיתִי וְאֲנִי אֶשָּׂא, וְאֲנִי אֶסְבֵּל וְאֶמְלֹט".
 "כֹּה אָמַר יי, מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֵאֻלּוֹ, יי צְבָאוֹת:
 אֲנִי רֹאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן".
 "מִי פֶעַל וְעֵשֶׂה? קְרֵא הַדְּרוֹת מִרְאֵשׁ,
 אֲנִי יי רֹאשׁוֹן, וְאֵת אַחֲרָנִים אֲנִי הוּא".

דברים לב, לט

ישעיה מו, ד

ישעיה מד, ו

ישעיה מא, ד

יֵשׁ גִּבּוֹר בַּמִּדְיָנָה, וְעֲלִיו כָּל כְּלִי זָיוֹן.
 אֲבָל אִין לוֹ כֹּחַ וְלֹא גִבּוֹרָה, וְלֹא תַכְסִּים וְלֹא מִלְחָמָה.
 אֲבָל הַמָּקוֹם אֵינוֹ כֵּן, אֲלֵא
 לוֹ כֹּחַ וְגִבּוֹרָה וְתַכְסִּים וּמִלְחָמָה, שְׁנֵאמַר:
 "כִּי לִי הַמִּלְחָמָה, וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיָדִי".
 "לְדוֹד, בְּרוּךְ יי צוּרִי!
 הַמִּלְחָמָה יָדִי לִקְרֹב, אֶצְבְּעוֹתַי לְמִלְחָמָה".

י.

שמואל א יז, מו

תהלים קמד, א

יֵשׁ גִּבּוֹר בַּמִּדְיָנָה, וּכְחוֹ עֲלָיו.
 בֵּן אַרְבַּעִים שָׁנָה לֹא דוּמָה לְבֵן שָׁשִׁים,
 וְלֹא בֵּן שָׁשִׁים דוּמָה לְבֵן שִׁבְעִין.
 אֲלֵא כָּל שֶׁהוּא הוֹלֵךְ, כְּחוֹ מִתְמַעֵט,
 אֲבָל מִי שֶׁאֲמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינוֹ כֵּן, אֲלֵא,
 "כִּי אֲנִי יי לֹא שִׁנֵּיתִי".

י.

מלאכי ג, ה

יֵשׁ גִּבּוֹר בַּמִּדְיָנָה,
 שְׁמִשְׁקָנָאָה וְגִבּוֹרָה לֹבֶשֶׁתוֹ,
 אֶפְלוֹ אָבִיו וְאָמּוֹ, וְאֶפְלוֹ קְרוֹבָיו, אֵינוֹ מִנִּיחָן.
 אֲלֵא הַכֹּל מִכָּה וְהוֹלֵךְ בַּחֲמָה.
 אֲבָל מִי שֶׁאֲמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינוֹ כֵּן, אֲלֵא

י.

"יִי אִישׁ מִלְחָמָה, יִי שְׁמוֹ."
 "יִי אִישׁ מִלְחָמָה", שֶׁהוּא נִלְחָם בַּמִּצְרִים,
 "יִי שְׁמוֹ", שֶׁהוּא מֵרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו, שְׁנֵאמַר:
 "יִי, יִי! אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אֲרֹךְ אֲפִים וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת".

שמות לדו

[ט] יֵשׁ גְבוּר שֶׁמֶשֶׁהֶחֱץ יוֹצֵא מִיָּדוֹ,
 אֵינוֹ יָכֹל לְהַחֲזִירוֹ, שֶׁכִּבֵּר יָצָא מִיָּדוֹ,
 אֲבָל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינוֹ כֵּן,
 אֱלֹא בְּשֵׁאִין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ,
 כִּבְיָכָל גּוֹרֵה יוֹצֵא מִלְּפָנָיו, שְׁנֵאמַר:
 "אִם שְׁנוֹתַי בִּרְק חֲרִבִּי".

דברים לב,מא

עָשׂוּ תְּשׁוּבָה, מִיָּד הוּא מַחְזִירָה, שְׁנֵאמַר:
 "וְתָאֲחֹז בְּמִשְׁפַּט יָדַי".

דברים לב,מא

אוֹ שׁוֹמֵעַ אָנִי, שֶׁהוּא מַחְזִירָה רִיקָם!
 תִּלְמֹד לומר "אֲשִׁיב נָקֶם לְעַרְי".
 וְעַל מִי הוּא מַחְזִירָה? עַל אֲמוֹת הָעוֹלָם, שְׁנֵאמַר:
 "וְלִמְשָׁנָאֵי אֲשֶׁלֶם".

דברים לב,מא

[י] מֶלֶךְ בֶּשֶׁר וְדָם יוֹצֵא לְמִלְחָמָה,
 וּמִדְּנִיּוֹת קְרוֹבוֹת אֶצְלוֹ בָּאוֹת וְשׂוֹאֲלוֹת צְרִיכִיהֶן מִלְּפָנָיו,
 וְהֵן אוֹמְרִים לֵהֶן:
 זָעוּף הוּא, לְמִלְחָמָה הוּא יוֹצֵא!
 לְכִשְׁיִנְצָח בְּמִלְחָמָה וְיָשׁוּב,
 בְּאֵין אַתֶּם וְשׂוֹאֲלִין צְרִיכֵכֶם מִלְּפָנָיו.
 אֲבָל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינוֹ כֵּן, אֱלֹא
 "יִי אִישׁ מִלְחָמָה", שֶׁהוּא נִלְחָם בַּמִּצְרִים,
 "יִי שְׁמוֹ", שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ צַעֲקַת כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם, שְׁנֵאמַר:
 "שִׁמְעֵ תְּפִלָּה, עֲדִיד כָּל בֶּשֶׁר יִבְאוּ".

תהלים סה,ג

[יא] מֶלֶךְ בֶּשֶׁר וְדָם עוֹמֵד בְּמִלְחָמָה,
 אֵינוֹ יָכֹל לָזוֹן וְלֹא לִסְפֹּק אוֹפְסוֹנוֹת לְכָל חִילוֹתָיו.
 אֲבָל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינוֹ כֵּן, אֱלֹא
 "יִי אִישׁ מִלְחָמָה", שֶׁהוּא נִלְחָם בַּמִּצְרִים,
 "יִי שְׁמוֹ", שֶׁהוּא זֶן וּמִפְרָנֶם לְכָל בְּרִיּוֹתָיו, שְׁנֵאמַר:
 "לְגֹזֵר יָם סוּף לְגֹזְרִים, כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד".

תהלים קלז,ג-טו

והעביר ישראל בתוכו, כי לעולם חסדו.
ונער פרעה וחילו בים סוף, כי לעולם חסדו.
ואומר:

"נתן לחם לכל בשר, כי לעולם חסדו".

תהלים קלז, ב.

[יב] "וי איש מלחמה".

אפשר לומר בן?

והלא כבר נאמר:

"הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, נאם יי".

ירמיה כג, ד.

וכתוב:

"וקרא זה אל זה ואמר:

ישעיה ו, ג.

קדוש, קדוש, קדוש יי צבאות, מלא כל הארץ כבודו".

ואומר:

"והנה כבוד אלהי ישראל בא מדרך הקדים,

יחזקאל מג, ב.

וקולו כקול מים רבים, והארץ האירה מכבודו".

ומה תלמד לומר "וי איש מלחמה"?

מפני חבתכם ומפני קדשתכם אקדש שמי בכם,

וכן הוא אומר:

"כי אל אנכי ולא איש, בקרבך קדוש",

דושה יא, ט.

אקדש שמי בכם.

[יג] "וי שמו". בשמו הוא נלחם,

אינו צריך לאחת מכל מדות אלו.

וכן דוד אומר:

"אתה בא אלי בחרב ובחנית ובכידון,

שמואל א יז, מה.

ואנכי בא אליך בשם יי צבאות".

ואומר:

"אלה ברבב ואלה בסוסים,

תהלים כח, י.

ואנחנו בשם יי אלהינו נזכיר.

המה פרעו ונפלו, ואנחנו קמנו ונתעודד.

יי, הושיעה! המלך יענגנו ביום קראנו".

וכן אסא אומר:

"ויקרא אסא אל יי אלהיו, ויאמר:

דברי הימים ב יד, ו.

יי! אין עמך לעזר בין רב לאין כח!

עֲזָרְנוּ יי אֱלֹהֵינוּ, כִּי עָלֶיךָ נִשְׁעָנוּ,
וּבִשְׁמֶךָ בָּאֵנוּ עַל הַהֶמוֹן הַזֶּה!
יי אֱלֹהֵינוּ, אֵתָהּ אֵל יַעֲזֹר עִמָּךְ אָנוּשׁ!"

שמות טו,ד

[יד]

"מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וַחֲיִלּוֹ יִרְהַב בָּיָם,
וּמִבְּחַר שְׁלֹשִׁי טַבְּעוּ בָיִם סוּף".

"מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וַחֲיִלּוֹ יִרְהַב בָּיִם",
בַּמָּדָה שְׁאֵדָם מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדֵדִין לוֹ.
הֵם אָמְרוּ:

שמות ה,ב

"מִי יי אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקִלּוֹ?"

וְאִף אֵתָהּ, בְּאוֹתָהּ מִדָּה מִדָּת לָהֶם, לִכְךָ נֹאמַר:
"מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וַחֲיִלּוֹ יִרְהַב בָּיִם".

שמות טו,ד

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר "יִרְהַב",

וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר "רָמָה".

כִּיצַד יִתְקַיְמוּ שְׁנֵי פְסוּקִים הֵלֵלִי?

"יִרְהַב", שֶׁהֵן יוֹרְדִין לַתְּהוֹם.

"רָמָה", שֶׁהֵן עוֹלִין לַמָּרוֹם.

[טו]

דָּבַר אַחֵר:

שמות טו,ד

"מִרְכַּבַּת פְּרָעָה",

בַּמָּדָה שְׁמִדְדוֹ, בָּהּ מוֹדֵדֵת לָהֶם.

הֵן אָמְרוּ:

"כֹּל הַבֵּן הַיְּלֹוד, הִיאֲרָה תִשְׁלִיכֶהוּ!"

שמות א,בב

וְאִף אֵתָהּ, בְּאוֹתָהּ מִדָּה מִדָּת לָהֶם, שֶׁנֹּאמַר:

"מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וַחֲיִלּוֹ יִרְהַב בָּיִם".

[טז]

דָּבַר אַחֵר:

שמות טו,ד

"מִרְכַּבַּת פְּרָעָה",

בַּמָּדָה שְׁמִדְדוֹ, בָּהּ מוֹדֵדֵת לָהֶם.

הֵם אָמְרוּ:

"וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחּוּר".

שמות יד,ו

וְאִף אֵתָהּ, בְּאוֹתָהּ הַמָּדָה מוֹדֵדֵת לָהֶם.

לִכְךָ נֹאמַר:

"מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וַחֲיִלּוֹ יִרְהַב בָּיִם, וּמִבְּחַר שְׁלֹשִׁי".

בַּמָּדָה שְׁמִדְדוֹ, בָּהּ מוֹדֵדֵת לָהֶם.

הֵם אָמְרוּ:

"וּשְׁלֹשָׁם עַל כָּלֵו".

שמות יד,ו

וְאִף אֶתָּה, בְּאוֹתָהּ הַמֶּדָּה מִדֶּדֶת לָהֶם:

"וּמִבְּחַר שְׁלֹשִׁי טַבְּעוּ בַּיָּם סוּף".

[יז] "טַבְּעוּ בַּיָּם סוּף".

בַּמֶּדָּה שֶׁמִּדֶּדוּ, בָּהּ מִדֶּדֶת לָהֶם.

"וַיִּמְרֹרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר",

וְאִף אֶתָּה, בְּאוֹתָהּ הַמֶּדָּה מִדֶּדֶת לָהֶם,

וְאִף אֶתָּה עֲשִׂיתָ לָהֶם הַמִּים כְּטִיט,

וְהָיוּ מִשְׁתַּקְעִין בָּהֶם. לִכְךָ נֹאמַר:

"טַבְּעוּ בַּיָּם סוּף".

וְאִין 'טַבְּעָה' אֵלָּא טִיט, שֶׁנֶּאֱמַר:

"טַבְּעָתִי בִּיּוֹן מִצּוֹלָה",

"וַיִּטְבַּע יִרְמְיָהוּ בְּטִיט".

לִכְךָ נֹאמַר "טַבְּעוּ בַּיָּם סוּף".

שמות איד

תהלים סטג

ירמיה לתו

פְּרָשָׁה ה' שמות טו, ה-ו

[א] ["תְּהוֹמֹת יִכְסִּימוּ יָרְדוּ בְּמִצּוֹלָת כְּמוֹ אֲבָן".]

שמות טו, ה

"תְּהוֹמֹת יִכְסִּימוּ", וְכִי תְהוֹמֹת יֵשׁ שָׁם?

וְהֵלֵא עֲשׂוּנִית הִיא?

וְיֵמָּה תִּלְמַד לֹוֹמַר "תְּהוֹמֹת יִכְסִּימוּ"?

אֵלָּא מִלְּמַד שֶׁעָלָה תְּהוֹם הָעֲלִיּוֹן וְתְהוֹם הַתַּחְתּוֹן,

וְהָיוּ הַמִּים נִלְחָמִים בָּהֶם בְּכָל מִינֵי פְרַעְנִיּוֹת.

לִכְךָ נֹאמַר "תְּהוֹמֹת יִכְסִּימוּ".

[ב] דָּבָר אַחֵר:

"תְּהוֹמֹת יִכְסִּימוּ", וְכִי תְהוֹמֹת יֵשׁ שָׁם?

וְהֵלֵא עֲשׂוּנִית הִיא?

וְיֵמָּה תִּלְמַד לֹוֹמַר "תְּהוֹמֹת יִכְסִּימוּ"?

אֵלָּא מִלְּמַד שֶׁעָלָה תְּהוֹם הַתַּחְתּוֹן עַל תְּהוֹם הָעֲלִיּוֹן.

- וְחָפָה עָלֵיהֶן אֶת הָרֶקִיעַ,
וְהִקְדִּיר עָלֵיהֶן אֶת הַכּוֹכָבִים, שָׁנְאָמַר:
"כֹּל מְאוּרֵי אֹור בְּשָׁמַיִם אֶקְדִּירָם עָלֶיךָ".
מִפְּנֵי מָה?
יחזקאל לבי
- "וְנָתַתִּי חֹשֶׁךְ עַל אֶרֶצְךָ, נָאִם אֲדֹנִי יי".
וְכֵן הוּא אֹמֵר:
"כִּי כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכִסְיֵיהֶם לֹא יִהְיוּ אוֹרָם",
מִפְּנֵי מָה?
ישעיה יגי
- "חֹשֶׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצִאתוֹ, וְיָרַח לֹא יֵגִיד אוֹרוֹ".
וְכֵן הוּא אֹמֵר:
"וּבִתְחַפְּנֻחַס חֹשֶׁךְ הַיּוֹם,
בְּשִׁבְרֵי שָׁם אֶת מְטוֹת מִצְרַיִם, וְנִשְׁבַּת בָּהּ גֵּאוֹן עֹזָה",
מִפְּנֵי מָה?
ישעיה יגי
- "הֵיא עֲנֹן וְכִסְנָה וּבְנוֹתֶיהָ בְּשִׁבֵי תִלְכָּנָה".
וְכֵן הוּא אֹמֵר:
"וּפְקַדְתִּי עַל תֵּבֵל רָעָה, וְעַל רְשָׁעִים עֲוֹנִם,
וְהַשְׁבַּתִּי גֵאוֹן וְדִים וְגֵאוֹת עֲרִיצִים אֶשְׁפִּיל".
יחזקאל ל"ח
- [ג] יוֹנָה יֵרֵד לְתֵהוֹם אַחָד, שָׁנְאָמַר:
"תֵּהוֹם יִסְבְּבֵנִי, סוֹף חֲבוּשׁ לְרֹאשִׁי".
וְהֵם יֵרְדוּ לִשְׁנֵי תֵהוֹמוֹת, שָׁנְאָמַר:
"תֵּהֲמַת יִכְסִּימוּ".
יוֹנָה יֵרֵד לְמִצּוּלָה אַחַת, שָׁנְאָמַר:
"וְתִשְׁלִיכֵנִי מִצּוּלָה".
יחזקאל ל"ח
- וְהֵם יֵרְדוּ לְשֵׁנֵי מִצּוּלוֹת, שָׁנְאָמַר:
"יֵרְדוּ בְּמִצּוּלוֹת".
אֵין מִצּוּלָה אֶלָּא מִיַּם עֲזִים, שָׁנְאָמַר:
"וְתִשְׁלִיכֵנִי מִצּוּלָה בְּלִבְבַּי יָמִים".
יוֹנָה יֵרֵד:
יחזקאל ל"ח
- וְאֹמֵר:
"וְאֵת רִדְפֵיהֶם הַשְׁלַכְתָּ בְּמִצּוּלוֹת,
כְּמוֹ אֶבֶן בְּמִים עֲזִים".
נחמיה ט"א
- [ד] "יֵרְדוּ בְּמִצּוּלוֹת". וְכִי מִצּוּלוֹת יֵשׁ שָׁם?
וְהֵלֵא עֲשׂוּנִית הִי תָהָה?

מַה תִּלְמַד לֹאמַר "יִרְדּוּ בַּמִּצּוֹת"?
 אֵלֶּא מִלְּמַד שְׁנַפְרֵץ הַיָּם הַגָּדוֹל לְתוֹכוֹ,
 וְהָיוּ הַיָּמִים נִלְחָמִים בָּהֶם בְּכָל מִינֵי פְרַעְנִיּוֹת.
 לִכְךָ נֹאמַר "יִרְדּוּ בַּמִּצּוֹת כְּמוֹ אֲבֹן".

[ה] בַּמִּדֶּה שֶׁמִּדְּדוּ, בָּהּ מִדְּדָתָה לָהֶם:
 הֵן אָמְרוּ "וְרֵאִיתֶן עַל הָאֲבָנִים",
 וְאַף אֵתָּה עֲשִׂיתָ לָהֶם הַיָּמִים כְּאֲבָנִים,
 וְהָיוּ הַיָּמִים מִכִּין אוֹתָם עַל מְקוֹם הָאֲבָנִים,
 לִכְךָ נֹאמַר "כְּמוֹ אֲבֹן".

שמות טז

[ו] דָּבָר אַחֵר:
 "כְּמוֹ אֲבֹן".
 הִיא הִיְתָה מִכָּה בִּינוּנִית:
 הָרָשָׁעִים שֶׁבָּהֶן הָיוּ מְטַרְפִּין בְּקֶשׁ,
 הַבִּינוּנִיִּים כְּאֲבֹן,
 הַפְּקָחִים שֶׁבָּהֶן "צָלְלוּ בַּעֲוֹפֶרֶת בְּיָמֵי אֲדִירִים".

שמות טז

[ז] דָּבָר אַחֵר:
 "כְּמוֹ אֲבֹן", מִפְּנֵי מַה?
 עַל שֶׁהִקְשׁוּ לָבֶן כְּמוֹ אֲבֹן.
 אֲבָל אֵתָּה, חֲסִידֶיךָ וְרוֹחֲמֶיךָ הָרַבִּים,
 וַיְמִינְךָ שֶׁהִיא פְּשׁוּטָה לְכָל בָּאֵי הָעוֹלָם, שֶׁנֹּאמַר:
 "יְמִינְךָ יִי נֶאֱדָרִי בַּבַּח, יְמִינְךָ יִי תִרְעַץ אוֹיֵב",
 שְׁנֵי פַעַמִּים.

תהלים מד, ד

"כִּי יְמִינְךָ וְזִרְעֶךָ וְאוֹר פְּנֶיךָ כִּי רָצִיתָם".
 וְכָתוּב:
 "כִּי נִשְׁבַּעְתִּי, יֵצֵא מִפִּי צִדְקָה, דָּבָר וְלֹא יִשׁוּב".

תהלים מד, ד

ישעיה מה, כג

[ח] "[יְמִינְךָ יִי נֶאֱדָרִי בַּבַּח, יְמִינְךָ יִי תִרְעַץ אוֹיֵב].

שמות טז

"נֶאֱדָרִי בַּבַּח".
 נֶאֱדָה אֵתָּה וְאֲדִיר בַּבַּח,
 שְׁנֵתָת אֶרְפָּה לְדוֹר הַמְּבוּל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה,
 וְלֹא עָשׂוּ, שֶׁנֹּאמַר:

בראשית ו,ג

"וַיֹּאמֶר יי: לֹא יִדּוּן רוּחִי בָאָדָם",
וְלֹא גִמְרַת לָהֶם בְּלִיָּה, עַד שֶׁהַשְּׁלִימוּ רִשְׁעָן לַפְּנִיךְ.

[ט]

וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּאַנְשֵׁי הַמִּגְדָּל,
שֶׁנִּתְּתָ לָהֶם אֲרֻכָּה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה,
וְלֹא עָשׂוּ, שֶׁנֶּאֱמַר:

בראשית יא,ו

"וַיֹּאמֶר יי: הֵן עִם אֶחָד וְשֹׁפֵה אַחַת לְכֻלָּם,
זֶה הַחֹלֶם לַעֲשׂוֹת,

וְעַתָּה, לֹא יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת".
וְאִין עַתָּה אֵלֶּיךָ תְּשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר:

דברים יז,ב

"וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל, מָה יי אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֶיךָ?"
וְלֹא גִמְרַת עֲלֵיהֶם בְּלִיָּה, עַד שֶׁהַשְּׁלִימוּ רִשְׁעָן לַפְּנִיךְ.

[י]

וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּאַנְשֵׁי סְדוֹם,
שֶׁנִּתְּתָ לָהֶן אֲרֻכָּה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה,
וְלֹא עָשׂוּ, שֶׁנֶּאֱמַר:

בראשית יח,כ-כא

"וַיֹּאמֶר יי: זַעֲקֵת סְדֹם וְעִמּוֹרָה כִּי רָבָה,
וְחַטָּאתָם כִּי כְבֹּדָה מְאֹד.

אֲרֻדָּה נָא וְאֶרְאֶה, הַבְּעֵקֶתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ כָלָה?
וְאִם לֹא, אֵדְעָה!"

מָה נֶאֱמַר שָׁם?

בראשית יט,כד

"וַיִּי הַמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עִמּוֹרָה
גִּפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת יי מִן הַשָּׁמַיִם".

אִם עָשׂוּ תְּשׁוּבָה, הֲרִי מֵטֹר,
וְאִם לֹא, הֲרִי גִפְרִית וְאֵשׁ.

וְלֹא גִמְרַת עֲלֵיהֶן בְּלִיָּה, עַד שֶׁהַשְּׁלִימוּ רִשְׁעָן לַפְּנִיךְ.

[יא]

עֲשׂוּ מִכּוֹת הַבָּאָה עַל הַמִּצְרִיִּים בְּמִצְרַיִם,
וְלֹא גִמְרַת עֲלֵיהֶן בְּלִיָּה, עַד שֶׁהַשְּׁלִימוּ רִשְׁעָן.

[יב]

דָּבָר אַחֵר:

"יְמִינְךָ יי נֶאֱדָרִי בְּכֹחַ".

בְּשִׂיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שְׁלֵמָקוֹם,
הֵן עוֹשִׂין שְׁמֹאל יְמִין, שֶׁנֶּאֱמַר:

"יְמִינְךָ יי", "יְמִינְךָ יי", שְׁנֵי פַעַמִּים.

וּבְשִׂיאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שְׁלֵמָקוֹם,
בְּבִיבֹל הֵן עוֹשִׂין יְמִין שְׁמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר:

"הִשְׁיב אַחֲזֹר יְמִינוֹ".

איכה ב,ג

[יג] כְּשִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שְׁלִמְקוֹם.

אִין שָׁנָה לְפָנָיו, שְׁנאַמֵּר:

"הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל".

וּכְשָׁאִין עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שְׁלִמְקוֹם,

כְּבִיבֵל שָׁנָה לְפָנָיו, שְׁנאַמֵּר:

"וַיִּקֶּץ בְּיָשָׁן אֲדָנִי בְּגִבּוֹר מִתְרוֹנָן מִיָּין".

תהלים קכ"ד

תהלים עתסה

[יד] כְּשִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שְׁלִמְקוֹם.

אִין חֲמָה לְפָנָיו, שְׁנאַמֵּר:

"חֲמָה אִין לִי".

וּכְשָׁאִין עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שְׁלִמְקוֹם,

חֲמָה לְפָנָיו, שְׁנאַמֵּר:

"וַחֲרָה אֶף יִי בָכֶם".

ישעיה כ"ד

דברים י"ג

[טו] כְּשִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שְׁלִמְקוֹם,

הוּא נֶלְחַם לָהֶם, שְׁנאַמֵּר:

"יִי יֶלְחַם לָכֶם".

וּכְשָׁאִין עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שְׁלִמְקוֹם,

הוּא נֶלְחַם בָּם, שְׁנאַמֵּר:

"וַיִּהְיֶה לָהֶם לְאוֹיֵב, הוּא נֶלְחַם בָּם".

וְלֹא עוֹד, אֱלֹא שְׁעוֹשִׂין רַחֲמָן אֲכֹרִי, שְׁנאַמֵּר:

"הִיָּה אֲדָנִי כְּאוֹיֵב, בִּלְעַיִשְׂרָאֵל,

בִּלְעַיִשְׂרָאֵל אֲרַמְנוֹתֶיהָ, שַׁחַת מִבְּצָרֶיהָ,

וַיִּירָב בְּבֵית יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה וְאַנְיָה".

שמות י"ד

ישעיה ס"ג

איכה ב"ה

[טז] "תִּרְעֵץ אוֹיֵב".

דְּרַעְצָת אוֹיֵב, אִינוּ אוֹמֵר בֶּן,

אֱלֹא "תִּרְעֵץ אוֹיֵב", לְעֵתִיד לְבָא, שְׁנאַמֵּר:

"בְּזַעַם תִּצְעַד אֶרֶץ, בְּאֶף תִּדּוּשׁ גּוֹיִם".

חבקוק ג"ב

[יז] "תִּרְעֵץ אוֹיֵב",

זֶה פְּרָעָה, שְׁנאַמֵּר:

"אֲמַר אוֹיֵב: אֲרָדְךָ אֲשִׁיג,

אֲחִלֵּק שְׁלָל, תִּמְלֵאמוּ נַפְשִׁי,

אֲרִיק חֲרָבִי, תוֹרִישְׁמוּ יָדִי".

שמות ט"ז

[יה] דְּבַר אַחֵר:

זֶה עָשׂוּ, שֶׁנֶּאֱמַר:

"וַיַּעַן אֱמֹר הָאוֹיֵב עֲלֵיכֶם הָאֵת,
וּבְמוֹת עוֹלָם לְמוֹרֶשֶׁה הִיתָה לָנוּ."

יחזקאל לוב

פְּרָשָׁה ו שְׁמוֹת טו, ח-ז

[א] "וּבִרְבִּי גִּאֲוֹנֶךָ תִּהְיֶה קִמְיֶךָ,

תִּשְׁלַח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ בְּקֶשׁ."

הַרְבֵּית לְהַתְנַאוֹת נֶגֶד מִי שֶׁקְמוּ נִגְדְּךָ,

וּמִי הֵם שֶׁקְמוּ נִגְדְּךָ?

הֵם שֶׁקְמוּ נֶגֶד בְּנִיךָ.

[ב] "תִּהְיֶה קִמְיֶךָ,"

"תִּהְיֶה קִמְיֶנוּ" אֵין כְּתוּב בֶּן, אֱלֹא "תִּהְיֶה קִמְיֶךָ".

מִגִּיד הַכְּתוּב שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא קָם בְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל,

כָּאֵלוֹ קָם בְּנֶגֶד מִי שֶׁאֱמַר וְהָיָה הָעוֹלָם.

וְכֵן הוּא אוֹמֵר:

"אֵל תִּשְׁבַּח קוֹל צִרְיֶיךָ, שְׁאוֹן קִמְיֶךָ עֲלֶה תְּמִיד".

"כִּי הִנֵּה אֵיבֶיךָ יי, כִּי הִנֵּה אֵיבֶיךָ יֹאבְדוּ,

יִתְפָּרְדוּ כָּל פְּעֻלֵי אוֹן".

"כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יִהְיֶינּוּ, וּמִשְׁנֵאֶיךָ נִשְׁאוּ רֹאשׁ".

מִפְּנֵי מָה?

"עַל עֲמֶךָ יַעֲרִימוּ סוֹד, וַיִּתְּעֲצוּ עַל צַפּוֹנֶיךָ".

"הֲלוֹא מִשְׁנֵאֶיךָ יי אֶשְׁנָא, וּבִתְקוּמֶיךָ אֶתְקוּטָט".

וְכֵן הוּא אוֹמֵר:

"תִּכְלִית שְׁנֵאָה שְׁנֵאָתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי".

וְכֵן הוּא אוֹמֵר:

"כִּי הִנֵּנִי בְּכֶם נִגַּע בְּבִבַת עֵינֵינוּ".

שְׁמוֹת טו

תהלים עד, כג

תהלים צבי

תהלים פגג

תהלים פגד

תהלים קלט, כא

תהלים קלט, כב

זכריה ב, יב

[ג]	רבי יהודה אומר:
	'בְּבִבְת עֵין אֵינוֹ אוֹמֵר כֵּן, אֱלֹא "בְּבִבְת עֵינוֹ". כְּבִיכָל כְּלָפִי מַעֲלָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אֱלֹא שְׁכָנָה הַכְּתוּב. כִּיּוֹצֵא בּוֹ אֶת אוֹמֵר:
מלאכי א, ג	"וְאָמַרְתֶּם: הִנֵּה מִתְלַאֶה וְהִפְחָתָם אוֹתוֹ", אֱלֹא שְׁכָנָה הַכְּתוּב. כִּיּוֹצֵא בּוֹ אֶת אוֹמֵר:
שמואל א ג, יג	"וְהִגַּדְתִּי לוֹ, כִּי שִׁפֹּט אֲנִי אֶת בֵּיתוֹ עַד עוֹלָם, בְּעֵין אֲשֶׁר יָדַע כִּי מְקַלְלִים לָהֶם בָּנָיו, וְלֹא כָהָה בָּם". אֱלֹא שְׁכָנָה הַכְּתוּב. כִּיּוֹצֵא בּוֹ אֶת אוֹמֵר:
איוב ג, כ	"לֵמָּה שִׁמְתָנִי לְמַפְגֵּעַ לֶךְ וְאֶהְיֶה עָלַי לְמִשָּׁא". אֱלֹא שְׁכָנָה הַכְּתוּב. כִּיּוֹצֵא בּוֹ אֶת אוֹמֵר:
חבקוק א, יב	"הֲלוֹא אַתָּה מְקַדֵּם יְיָ אֱלֹהֵי קִדְשִׁי, לֹא נְמוּת". אֱלֹא שְׁכָנָה הַכְּתוּב. כִּיּוֹצֵא בּוֹ:
ירמיה ב, יא	"הֲהִימִיר גּוֹי אֱלֹהִים, וְהִמָּה לֹא אֱלֹהִים, וְעַמִּי הִמִּיר כְּבוֹדוֹ". אֱלֹא שְׁכָנָה הַכְּתוּב. כִּיּוֹצֵא בּוֹ:
תהלים ק, ב	"וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר", אֱלֹא שְׁכָנָה הַכְּתוּב. כִּיּוֹצֵא בּוֹ:
מלכים א יב, טו	"אֵין לָנוּ חֵלֶק בְּדוֹד, וְלֹא נַחֲלָה לָנוּ בְּבֶן יִשְׂרָאֵל! אִישׁ לֹא־הָלָיו יִשְׂרָאֵל!" אֱלֹא שְׁכָנָה הַכְּתוּב. כִּיּוֹצֵא בּוֹ:
במדבר יב, יב	"אֲשֶׁר בָּצַאתוֹ מִרְחֹם אָמוֹ" 'מִרְחֹם אָמְנוּ' יֵצֵא! אֱלֹא שְׁכָנָה הַכְּתוּב.
זכריה ב, יב	וְאֵף כֵּן אַתָּה אוֹמֵר: "כִּי הִנֵּנִי בָכֶם נֹגַע בְּבִבְת עֵינוֹ".

[ד] רבי יהודה אומר:

'בִּבְבַת עֵין' אֵינוֹ אומר, אֵלֶּא "בִּבְבַת עֵינוֹ",
כְּבִיכֹל כְּלָפִי מַעֲלָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אֵלֶּא שְׂכָנָה הַכְּתוּב.

[ה] וְכָל מִי שֶׁעוֹזֵר אֶת יִשְׂרָאֵל,

כְּאֵלֶּוּ עוֹזֵר לְמִי שֶׁאֵמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, שְׁנֵאמַר:

"אֲזָרוּ מְרוֹז, אֵמַר מֶלֶאךָ יי, אֲזָרוּ אֲזָרוּ וְשִׁבְיָהּ!

כִּי לֹא בָאוּ לְעֹזֶרֶת יי, לְעֹזֶרֶת יי בְּגִבּוֹרִים".

הַרְבֵּית לְהַתְּנָאוֹת כִּנְגַד מִי שֶׁקָּם לְנִגְדָּךְ,

וּמִי הֵם שֶׁקָּמוּ לְנִגְדָּךְ?

מִי שֶׁקָּמוּ כִּנְגַד יְדִידְךָ.

וּמָה טִיבָן?

"וְהָיָה בִּימֵי אֲמֶרְפֶּל מֶלֶךְ שְׁנַעַר, אֲרִיזֶךְ מֶלֶךְ אֱלֶסֶר,

כְּדֹרְלֶעֶמֶר מֶלֶךְ עֵילָם, וְתִדְעַל מֶלֶךְ גּוֹיִם".

"וְיִחְלַק עֲלֵיהֶם לֵילָה הוּא וְעַבְדֵּיו וְיוֹכֶם".

"מִי הָעִיר מִמּוֹרֶחַ צֶדֶק, יִקְרָאָהוּ לְרֹגְלוֹ".

מָהוּ אומֵר?

"יִרְדֶּפֶם יַעֲבֹר שְׁלוֹם, אֶרֶץ בְּרַגְלֵיו לֹא יָבוֹא".

וְכֵן הוּא אומֵר:

"נָאֵם יי לְאֹדְנִי:

שֵׁב לִימִינִי! עַד אֲשִׁית אִיבִיךָ הָדָם לְרֹגְלֶיךָ.

מִיָּה עוֹךְ יִשְׁלַח יי מְצִיּוֹן רֹדֶה בְּקֶרֶב אִיבִיךָ.

עֵמֶךְ נִדְבַת בְּיוֹם חֵילְךָ,

בְּהִדְרֵי קֶדֶשׁ מִרְחָם מִשְׁחָר לְךָ טַל יִלְדֶּתִיךָ.

נִשְׁבַּע יי וְלֹא יִנָּחֵם: אֵתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם,

עַל דְּבַרְתִּי מִלְפִּי צֶדֶק!"

מָהוּ אומֵר?

"אֹדְנִי עַל יְמִינְךָ, מִחֶץ בְּיוֹם אָפוּ מַלְכִּים".

הַרְבֵּית לְהַתְּנָאוֹת כִּנְגַד מִי שֶׁקָּמוּ כִּנְגְדְךָ.

וּמִי הֵם שֶׁקָּמוּ כִּנְגְדְךָ?

מִי שֶׁקָּמוּ כִּנְגַד בְּנִיךָ.

פְּרָעָה וְחִילּוֹ, שְׁנֵאמַר:

"וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹזֶר,

וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם, וְשָׁלַשְׁם עַל כָּלֹ".

שופטים הכג

בראשית יד,א

בראשית יד,טו

ישעיה מא,ב

ישעיה מא,ג

תהלים קיא-ד

תהלים קיג

שמות יד,ו

מהו אומר?

"מִרְכַּבַּת פָּרְעָה וְחִילוֹ יֵרָה בַּיָּם,
וּמִבְּחַר שְׁלִשּׁוֹ טָבְעוּ בַּיָּם סוּף".

שמות טו,ד

סיסרא וכל רכבו, שנאמר:

[ו]

"וַיַּעַק סִיסְרָא אֶת כָּל רֶכְבּוֹ, תִּשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב בְּרוֹל,
וְאֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ,
מִחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל נַחַל קִישׁוֹן".

שופטים ד,ג

מהו אומר?

"מִן שָׁמַיִם נִלְחָמוֹ".

שופטים ה,כ

סנחריב וכל אנפיו, שנאמר:

[ז]

"בְּיַד עֲבָדֶיךָ חֲרַפְתָּ אֲדָנִי, וַתֹּאמֶר:

ישעיה לז,ה

בְּרַב רֶכְבִּי אֲנִי עָלִיתִי מְרוֹם הָרִים, יִרְכָּתִי לִבְנוֹן,
וְאֶכְרֹת קוֹמַת אֲרָזָיו, מִבְּחַר בְּרִשְׁיוֹ,
וְאֶבּוֹא מְרוֹם קָצוֹ יַעַר כְּרִמְלוֹ.

אֲנִי קָרָתִי וְשִׁתִּיתִי מַיִם,

וְאֶחָרֵב בְּכַף פַּעֲמֵי כָל יֶאֱרִי מְצוֹר".

מהו אומר?

"וַיִּשְׁלַח יי מֶלֶאךָ וַיַּכְחֵד כָּל גִּבּוֹר חֵיל".

דברי הימים ב לב,כא

נבוכדנצר וכל המונו, שנאמר:

[ח]

"וְאַתָּה אָמַרְתָּ בְּלִבְבְּךָ, הַשָּׁמַיִם אֶעֱלֶה".

ישעיה יד,ג

אמר נבוכדנצר:

אֶעֱשֶׂה לִי עֵב קִטְנָה וְאֶדּוֹר בְּתוֹכָהּ, שְׁנֵאמַר:

ישעיה יד,יד

"אֶעֱלֶה עַל בִּמְתֵּי עֵב, אֶדְמָה לְעִלְיוֹן".

אמר לו הקדש ברוך הוא:

אַתָּה רָצִיתָ לְפָרֵשׁ עֲצָמְךָ מִבְּנֵי אָדָם,

סוּף בְּנֵי אָדָם נִפְרָשִׁין מִמֶּךָ, שְׁנֵאמַר:

דניאל ה,כו-ל

"לִקְצֹת יֶרֶחַיִן תִּרְיַי עֵשֶׂר,

עַל הַיָּכַל מִלְכוּתָא דִּי בָבֶל מֵהֶלֶךְ הָהוּא.

עֲנֵה מֶלֶכָא וְאָמַר:

הֲלֵא דָא הִיא בָבֶל רַבְתָּא,

דִּי אָנֶה בְּנִיתָהּ לְבֵית מַלְכוּ בְּתַקְף חֲסִנִּי וְלִיקַר הֲדָרִי?

עוד מִלְתָּא בָּפֶס מִלְכָּא,
קַל מִן שְׁמִיָּא נָפַל לָךְ אֲמַרִין:
נְבוּכַדְנֶצַּר מִלְכָּא! מַלְכוּתָא עֲדַת מִנְךָ.
בְּהָ שְׁעַתָּא מִלְתָּא סָפַת עַל נְבוּכַדְנֶצַּר,
וּמִן אֲנָשָׁא טָרִיד, וְעִשְׁבָּא כְּתוּרִין יֹאכַל,
וּמִטַּל שְׁמִיָּא גְשֵׁמָה יִצְטָבַע,
עַד דִּי שַׁעְרָה כְּנִשְׁרִין רְבָה, וְטַפְרוּהִי כַּצְפְּרִין*.
מַהוּ אוֹמַר?

"כִּלְאָ מָטָא עַל נְבוּכַדְנֶצַּר מִלְכָּא".**

דניאל ד, כה

"בְּלִשְׁאֲצֵר מִלְכָּא עֲבַד לְחֵם רַב לְרַבְרְבֹנְהִי אֱלָף,
וּלְקַבֵּל אֱלָפָא חֲמֵרָא שְׁתֵּה.
בְּאֲדִין הִיתִּיו מֵאֲנִי דִּהְבָּא
דִּי הִנִּפְקוּ מִן הֵיכְלָא דִּי בֵּית אֱלֹהָא דִּי בִירוּשָׁלַם,
וְאִשְׁתִּיו בְּהוֹן מִלְכָּא וְרַבְרְבֹנְהִי, שְׁגִלְתָּהּ וּלְחִנְתָּהּ.
אִשְׁתִּיו חֲמֵרָא וְשִׁבְחוּ לֵאלֹהֵי דִּהְבָּא וְכִסְפָּא,
נְחֹשֶׁא פְּרוּלָא אֶעָא וְאַבְנָא.
בְּהָ שְׁעַתָּה נִפְקָה אֶצְבָּעֵן דִּי יָד אֲנָשׁ,
וְכַתְּבִן לְקַבֵּל נְבִרְשֵׁתָא
עַל גִּירָא דִּי כְּתַל הֵיכְלָא דִּי מִלְכָּא,
וּמִלְכָּא חֲזֵה פֶס יָדָא דִּי כְּתָבָה.
אֲדִין מִלְכָּא זִיוָהִי שְׁנוּהִי, וְרַעֲיָנָהִי יְבִהּלוּנָה,
וְקִטְרִי חֲרִיצָה מִשְׁתֵּרִין, וְאַרְכְּבָתָה דָּא לְדָא נְקִשָּׁן***.

דניאל ה, א-ו [ט]

* לְסוּף חֲדָשִׁים שְׁנַיִם עָשָׂר, עַל הֵיכַל הַמַּלְכוּת שֶׁל בָּבֶל מֵהֵלֶךְ הָיָה. עוֹנָה הַמֶּלֶךְ וְאוֹמַר:
הֲלֵא זֹאת הִיא בָּבֶל הַגְּדוֹלָה, אֲשֶׁר אֲנִי בְּנִיתִיהָ לְבֵית מַלְכוּת, בְּחֹזֶק חֲסִנִּי וּלְכְבוֹד הַדְּרִי.
עוֹד הַדְּבַר בְּפִי הַמֶּלֶךְ, קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם נָפַל: לָךְ אוֹמְרִים, נְבוּכַדְנֶצַּר הַמֶּלֶךְ: הַמַּלְכוּת עֲבָרָה
מִמֶּךָ, וּמִן הָאָדָם אוֹתָךְ מִגְרָשִׁים, וְעַם חַיִּית הַשָּׂדֶה מִשְׁכָּנְךָ, הָעֵשֶׂב כְּשׁוֹרִים אוֹתָךְ יֹאכִילוּ,
וְשׁוֹבְעֵה וּמְזִים יַעֲבִרוּ עָלֶיךָ, עַד אֲשֶׁר תִּדְעַ שְׁמוֹשׁל הָעֲלִיּוֹן בְּמַלְכוּת הָאָדָם, וְלִמִּי שִׁירְצָא
יִתְנַנֶּה. בְּהָ בְּשַׁעַה, הַדְּבַר כָּלָה עַל נְבוּכַדְנֶצַּר, וּמִן הָאָדָם גָּרַשׁ, וְהָעֵשֶׂב כְּשׁוֹרִים יֹאכַל, וּמִטַּל
הַשָּׁמַיִם גּוֹפֹ וְיִרֵט, עַד שֶׁשָּׁעָרוֹ כְּנִשְׁרִים גָּדַל וְצַפְרָנִיו כְּצַפְרִים. (דניאל ד, כו-ל)

** הַכֵּל הִגִּיעַ עַל נְבוּכַדְנֶצַּר הַמֶּלֶךְ. (דניאל ד, כה)

*** בְּלִשְׁאֲצֵר הַמֶּלֶךְ עָשָׂה מִשְׁתֵּה גָדוֹל לְגִדּוּלְיוֹ אֱלָף, וּלְעֵמֶת הָאֱלָף, הֵייוֹ שׁוֹתָה. בְּלִשְׁאֲצֵר
אָמַר בְּצֵן הֵייוֹ, לְהִבְיֵא אֶת כְּלֵי הַהוֹב וְהַפֶּסֶף, שְׁהוּצִיא נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבִיו מִן הֵיכַל אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלַם, וְיִשְׁתֵּה בְּהֵם הַמֶּלֶךְ וְגִדּוּלְיוֹ, נִשְׂיוּ וּפִילִגְשִׁיו. אִו הִבְיֵאוּ כְּלֵי הַהוֹב, שְׁהוּצִיאוּ מִן
הֵיכַל שֶׁל בֵּית הָאֵל אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם, וְיִשְׁתֵּה בְּהֵם הַמֶּלֶךְ וְגִדּוּלְיוֹ, נִשְׂיוּ וּפִילִגְשִׁיו. שְׁתֵּי
הֵייוֹ, וְשִׁבְחוּ אֶת אֱלֹהֵי הַהוֹב וְהַכֶּסֶף, הַנְּחֹשֶׁא, הַכִּרְזֵל, הָעֵץ וְהָאֲבֵן. בְּהָ בְּשַׁעַה, יִצְאוּ
אֶצְבָּעוֹת שְׁלִיד אִישׁ, וְכוֹתְבוֹת מִלֵּל הַמְּנוּרָה עַל הַסִּיד שֶׁל כְּתַל הֵיכַל שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ
רֹאה פֶס הַיָּד שְׁכוֹתְכָת אִו הַמֶּלֶךְ מֵרָאֵהוּ הַשְׁתַּנָּה, וּמַחְשְׁבוֹתָיו יִפְחִידוּהוּ, וְקִשְׁרֵי חֲלָצִיו
מִשְׁתַּחֲרָרִים, וּבְרָכִיו וְזֶלֶזֶל נִקְשׁוֹת. (דניאל ה, א-ו)

ועליו הוא אומר:

"הוי משקה רעהו, מספח חמתך ואף שכר".

"שבעת קלון מכבוד".

ואומר:

"בה בלילא קטיל בלא שצור מלכא כשדאח". *

חבוק בטו

חבוק בטו

דניאל תל

"תהרס קמין".

[י]

"הרסת קמין אינו אומר כן,

אלא "תהרס קמין", לעתיד לבא, שנאמר:

"אלהים הרס שנימו בפימו".

מפני מה?

"כי לא יבינו אל פעלת יי ואל מעשה ידיו,

יהרסם ולא יבנם".

"יהרסם", בעולם הזה,

"ולא יבנם", לעולם הבא.

תהלים נטו

תהלים כהה

"תשלח חרנד".

[יא]

"שלחת חרנד אינו אומר כן,

אלא "תשלח חרנד", לעתיד לבא, שנאמר:

"שפך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך,

ועל משפחות אשר בשמך לא קראו!"

מפני מה?

"כי אכל את יעקב, ואת נהוה השמו".

ירמיה יבה

תהלים עטו

"יאכלמו בקש".

[יב]

"אכלמו בקש אינו אומר כן,

אלא "יאכלמו בקש", לעתיד לבא, שנאמר:

"והיה בית יעקב אש, ובית יוסף להבה".

"ביום ההוא,

אשים את אלפי יהודה בכיור אש בעצים,

ובלפיד אש בעמיר,

ואכלו על ימין ועל שמאל את כל העמים סביב,

וישבה ירושלם עוד תחתיה בירושלם".

עובדיה איח

זכריה יבו

[יג] כָּל הָעֵצִים, בְּשֶׁהֶן דּוֹלֶקִין, אֵין קוֹלֵן הוֹלֵךְ,
 אֲבָל הַקֵּשׁ, בְּשֶׁהוּא דוֹלֵק, קוֹלוֹ הוֹלֵךְ.
 כֵּךְ הָיָה קוֹלֵן שְׁלֹמֶצִים הוֹלֵךְ,
 מִפְּנֵי הַפְּרֻעָנוֹת שֶׁהָבֵאתָ עֲלֵיהֶם.
 וְכָל הָעֵצִים, בְּשֶׁהֶן דּוֹלֶקִין, יֵשׁ בָּהֶן מִמָּשׁ,
 אֲבָל הַקֵּשׁ, בְּשֶׁהוּא דוֹלֵק, אֵין בּוֹ מִמָּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר:
 "וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחוּר,
 וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם, וְשָׁלֹשׁ עַל כָּלוּ.
 אוֹ שׁוֹמֵעַ אֲנִי, שֶׁהִיָּה בָהֶם מִמָּשׁ!
 תִּלְמַד לומר "יֹאכְלֶמוּ בְּקֵשׁ".
 מִה הַקֵּשׁ, בְּשֶׁהוּא דוֹלֵק, אֵין בּוֹ מִמָּשׁ,
 כֵּךְ הַמִּצְרִיִּים, בְּשֶׁהֵיוּ דּוֹלֶקִין,
 לֹא הָיָה בָּהֶן מִמָּשׁ, מִפְּנֵי הַפְּרֻעָנוֹת שֶׁהָבֵאתָ עֲלֵיהֶם,
 וְכֵן הוּא אוֹמֵר:

שמות יד,

"יִחַדּוּ יִשְׁכְּבוּ, בַּל יָקוּמוּ, דַּעְבוּ, כַּפְשֶׁתָה כְּבוֹ".
 לְלַמֶּדְךָ שֶׁלֹּא הִיתָה מַלְכוּת יְהוּדָה יוֹתֵר מִשְׁלֹמֶצִים,
 אֶלָּא שֶׁנִּטְלָה שְׂרָרָה לַשָּׁעָה, בְּשִׁבִּיל כְּבוֹדֵן שְׁלִישְׁרָאֵל.

ישעיה מג,

[יד] וּכְשֶׁהוּא מוֹשִׁיל אֶת הַמַּלְכוּת,

אֵינוֹ מוֹשִׁיל אוֹתָם אֶלָּא בְּאֲרוּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר:

"הִנֵּה אֲשׁוּר אָרוֹ בִּלְבָנוֹן יִפֹּה עֲנָף",

יחזקאל לא,

וְאוֹמֵר:

"וְאֲנֹכִי הַשְׁמַדְתִּי אֶת הָאֲמֹרִי מִפְּנֵיהֶם,

עמוס ב,

אֲשֶׁר בְּגִבָּה אֲרוּיִם גִּבְהוּ",

וְאוֹמֵר:

"אֵילָנָא דִּי חַיִּית דִּי רַבָּה וְתַקָּה,

דניאל ח,

וְרוּיָמָה יִמְטָא לְשִׁמְיָא, וְחַיִּיתָה לְכָל אֲרַעָא".*

וּכְשֶׁהוּא מוֹשִׁיל אֶת הַמִּצְרִיִּים,

אֵינוֹ מוֹשִׁיל אֶלָּא בְּקֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר:

"יֹאכְלֶמוּ בְּקֵשׁ".

בְּשֶׁהוּא מוֹשִׁיל אֶת הַמַּלְכוּת,

אֵינוֹ מוֹשִׁיל אֶלָּא בְּכֶסֶף וְזָהָב, שֶׁנֶּאֱמַר:

"הוּא צִלְמָא, רֹאשָׁה דִּי דְהָב טַב".**

דניאל ב,

* הַעֵץ אֲשֶׁר רֹאית, אֲשֶׁר גָּדַל וְהִתְחַזַּק, גִּבְהוּ יִגִּיעַ לְשִׁמְיָם וּמִרְאֵהוּ לְכָל הָאָרֶץ.
 ** הַפֶּסֶל הָהוּא, רֹאשׁוֹ שֶׁל זָהָב טוֹב.

וְכִשְׁהוּא מוֹשֵׁל אֶת הַמִּצְרִים,
אֵינוּ מוֹשֵׁלָן אֶלָּא בַּעֲזוּפֶרֶת, שְׁנֵאמַר:
"צִלְלוּ בַּעֲזוּפֶרֶת".

שמות טו, י

כִּשְׁהוּא מוֹשֵׁל אֶת הַמַּלְכוּת,
אֵינוּ מוֹשֵׁלָן אֶלָּא בַּחַיּוֹת, שְׁנֵאמַר:
"וְאֶרְבַּע חַיִּין וְרִבְבִּין",*

דניאל ג, ג

וְכִשְׁהוּא מוֹשֵׁל אֶת הַמִּצְרִים,
אֵינוּ מוֹשֵׁלָן אֶלָּא בַּשּׁוּעֲלִין, שְׁנֵאמַר:
"אֲחֻזּוּ לָנוּ שְׁעָלִים".

שיר השירים ב, טו

שְׁאֵל אֲנִטוּנִינוּס אֶת רַבֵּנוּ: [טו]
אֲנִי מִבְּקֵשׁ לֵילֵךְ לֵאלֶכְסַנְדְּרִיָּה.
שָׂמָא יַעֲמֹד עָלַי מֶלֶךְ וַיִּנְצַחֲנִי?
אָמַר לוֹ:
אֵינִי יוֹדֵעַ! מִכָּל מְקוֹם, כְּתוּב לָנוּ
שָׂאִין אַרְץ מִצְרַיִם יְכוּלָה לְהַעֲמִיד לֵאמֹר מֶלֶךְ וְלֹא שָׂר,
שְׁנֵאמַר:

יהוקאל ל, ג

"וְנִשְׂאִי מֵאַרְץ מִצְרַיִם לֹא יִהְיֶה עוֹד".
"מִן הַמַּמְלָכוֹת תִּהְיֶה שְׂפִלָּה,
וְלֹא תִתְנַשֵּׂא עוֹד עַל הַגּוֹיִם,
וְהַמַּעֲטָטִים לְבִלְתִּי רֹדוֹת בַּגּוֹיִם".

יהוקאל כ, טו

[טז] "וּבְרִיחַ אֶפְיֹךְ נַעֲרֵמוּ מַיִם,
נִצְבּוּ כְּמוֹ גֵּד נֹזְלִים, קָפְאוּ תַּהֲמֹת בִּלְבָב יָם".

שמות טו, טז

"וּבְרִיחַ אֶפְיֹךְ נַעֲרֵמוּ מַיִם".
בַּמֶּדֶה שְׁמֵדְדוּ, בָּהּ מִדְּדָתָהּ לָהֶם:
הֵם אָמְרוּ:
"הִבֵּה נִתְחַכְמָה לוֹ",
אֶף אֵתָה נִתַּת עֲרֻמִּיּוֹת בַּמַּיִם,
וְהָיוּ הַמַּיִם נִלְחָמִים בָּהֶם בְּכָל מִינֵי פְרַעְנִיּוֹת.
לִכְךָ נֵאמַר:
"וּבְרִיחַ אֶפְיֹךְ נַעֲרֵמוּ מַיִם".

שמות טו, יז

[יז] דָּבַר אַחֵר:

"וּבְרוּחַ אֲפִיךָ נַעֲרֹמוּ מִיָּם."

עֲשֹׂאן כָּמִין עֲרֻמוֹת.

[יח] "נִצְבּוּ כְּמוֹ נָד."

מִה נָד צָרוּר, אֵינוֹ לֹא מוֹצִיא וְלֹא מְכַנֵּס,

כִּךְ הִיְתָה נִפְשָׁם שְׁלֹמְצֵרִים צָרוּרָה בָּהֶם.

וַיִּשְׂרָאֵל אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין וְשִׁמְחִין.

יֵצְאוּ לָהֶם זִכְרֵי מַיִם מִתּוֹקִין מִתּוֹךְ מְלוּחִים, שֶׁנֶּאֱמַר:

"וַיּוֹצֵא נוֹזְלִים מִסֻּלַּע",

וְאֵין נוֹזְלִים אֲלֵא מִיָּם חַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר:

"מַעֲנֵן גָּנִים, בְּאֵר מַיִם חַיִּים",

"שִׁתָּה מַיִם מְבוֹרָךְ, וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ".

תהלים עח, טו

שיר השירים ד, טו

משלי ה, טו

[יט] דָּבַר אַחֵר:

"נִצְבּוּ כְּמוֹ נָד."

מִה נָד צָרוּר, אֵינוֹ לֹא מוֹצִיא וְלֹא מְכַנֵּס,

כִּךְ הִיְתָה נִפְשָׁם שְׁלֹמְצֵרִים צָרוּרָה בָּהֶם,

לֹא מוֹצִיאִין וְלֹא מְכַנִּסִּין, מַעֲלֵפִין מֵרִיחַ הַיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר:

"וַיִּרְתִּיחַ כְּסִיר מִצּוֹלָה, יָם יִשִּׁים כְּמִרְקָחָה".

וַיִּשְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה לָהֶם הַיָּם מִיָּנִי בְּשָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר:

"יָם יִשִּׁים כְּמִרְקָחָה".

וְאָמַר:

"עוֹרֵי צָפוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן! הִפִּיחֵי גִנִּי! יוֹזְלוּ בְּשָׁמִי".

איוב מא, כג

איוב מא, כג

שיר השירים ד, טו

[כ] "קָפְאוּ תַהֲמוֹת בִּלְבָב יָם."

עֲשֹׂאן כָּמִין כְּפָה בִּלְבָב יָם. הֵיאָךְ?

לְבוֹ שְׁלֹאֲדָם נִתָּן מִשְׁנֵי חִלְקִים וְלִמְעֵלָן,

כִּךְ קָפָא עֲלֵיהֶם הַיָּם מִשְׁנֵי חִלְקֵי וְלִמְעֵלָה.

[כא] הַיָּם, לֹא הָיָה לוֹ לֵב, וְנִתָּן לוֹ לֵב, שֶׁנֶּאֱמַר:

"בִּלְבָב יָם".

הָאֱלֹהִים, לֹא הָיָה לָהּ לֵב, וְנִתָּן לָהּ לֵב, שֶׁנֶּאֱמַר:

"עוֹדֵנִי חֵי בִלְבָב הָאֱלֹהִים".

הַשָּׁמַיִם, לֹא הָיָה לָהֶם עַד לֵב וְנִתָּן לָהֶם לֵב, שֶׁנֶּאֱמַר:

"וְהָהָר בָּעֵר בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם".

יְבֹא הַיָּם שְׁלֹא הָיָה לוֹ לֵב וְנִתָּן לוֹ לֵב,

וַיִּפְרַע מִן הַמִּצְרִים, שֶׁהָיָה לָהֶם לֵב.

שמות טו, ח

שמואל ב ית, ד

דברים יא

וְשִׁעְבְּדוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִינֵי פְרַעְנוּת, שְׁנֵאמַר:
 "וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפֶרֶךְ".

שמות א, ג

תְּבֵא הָאֵלֶּה שְׁלֹא הָיָה לָהּ לֵב וְנָתַן לָהּ לֵב,
 וְתִפְרַע מֵאַבְשָׁלוֹם שֶׁהָיָה לוֹ לֵב וְגִנֵּב שְׁלֹשׁ גִּנְבוֹת,
 לֵב אָבִיו, וְלֵב בֵּית דִּין, וְלֵב אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאמַר:
 "וַיִּגְנֹב אֲבִשָׁלוֹם אֶת לֵב אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל".

שמואל ב טו

יְבֵאוּ הַשָּׁמַיִם שְׁלֹא הָיָה לָהֶם לֵב וְנָתַן לָהֶם לֵב,
 וַיּוֹרִידוּ הַמֶּן כֶּטֶל לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה לָהֶם לֵב,
 וַעֲבָדוּ הַקֹּדֶשׁ בְּכָל לִבָּם וּבְכָל נַפְשָׁם, שְׁנֵאמַר:
 "וַאֲהַבְתֶּם אֶת יי אֱלֹהֵיכֶם,

דברים ו, ה

בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ".

[כב] וְלֹא הַשָּׁמַיִם בְּלִבְדֵּי שְׂמֵחוֹ בְּגִאֲלַת יִשְׂרָאֵל,
 אֲלֵא אֵף הָהָרִים וְכָל גְּבָעוֹת, עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים, שְׁנֵאמַר:
 "רְנוּ שָׁמַיִם, כִּי עָשָׂה יי! הֲרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ!

ישעיה מד, כג

פָּצְחוּ הָרִים רָנָה, יַעַר וְכָל עֵץ בּוֹ!"

מִפְּנֵי מָה?

"כִּי גָאֵל יי יַעֲקֹב, וּבִיִּשְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר".

ישעיה מד, כג

"רְנוּ שָׁמַיִם וְגִילִי אָרֶץ, וּפָצְחוּ הָרִים רָנָה!"

ישעיה מט, ג

מִפְּנֵי מָה?

"כִּי נָחַם יי עַמּוֹ, גָּאֵל יְרוּשָׁלַם".

ישעיה מט, ג

פְּרָשָׁה ז' שמות טו, ט-י

[א] "אָמַר אוֹיֵב:

שמות טו, ט

אֶרְדֶּף, אֲשִׁיג, אֶחְלַק שָׁלַל, תִּמְלֹאמוּ נַפְשִׁי,
 אֶרִיק חֲרָבִי, תוֹרִישְׁמוּ יָדִי".]

"אָמַר אוֹיֵב".

זֶה הָיָה תַּחֲלַת הַפְּרָשָׁה, וְלָמָּה נִכְתַּב כֵּן?

שְׂאִין מְקַדֵּם וּמֵאַחֵר בַּתּוֹרָה.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ:

"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי, קָרָא מֹשֶׁה."

ויקרא טא

זו הָיְתָה תַּחֲלַת הַפְּרָשָׁה. וְלָמָּה נִכְתָּב כֵּן?

שָׁאִין מִקֶּדֶם וּמֵאַחֵר בַּתּוֹרָה.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ:

"בְּשָׁנַת מוֹת הַמֶּלֶךְ עֲזִיָּהוּ,

ישעיה נא

וְאַרְאֶה אֶת אֲדֹנָי יֵשׁב עַל כִּסֵּא רִם וְנִשְׂא,

וְשׁוּלְיוֹ מַלְאִים אֶת הַיִּכָּל."

זֶה הָיְתָה תַּחֲלַת הַסֵּפֶר. וְלָמָּה נִכְתָּב כֵּן?

לְפִי שָׁאִין מִקֶּדֶם וּמֵאַחֵר בַּתּוֹרָה.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ:

"בֶּן אָדָם, עֲמֹד עַל רִגְלֶיךָ!"

יחזקאל ב.א

וְיֵשׁ אוֹמְרִים:

"בֶּן אָדָם, חוּד חִידֶה!"

יחזקאל י.ב

זֶה הָיְתָה תַּחֲלַת הַסֵּפֶר. וְלָמָּה נִכְתָּב כֵּן?

לְפִי שָׁאִין מִקֶּדֶם וּמֵאַחֵר בַּתּוֹרָה.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ:

"הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנִי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יי:

ירמיה ב.ב

זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ, אֲהַבַת כְּלוּלֶיךָ,

לִכְתֹּךְ אַחֲרֵי בְּמִדְבָּר, בְּאַרְץ לֹא יְרוּעָה."

זֶה הָיְתָה תַּחֲלַת הַסֵּפֶר. וְלָמָּה נִכְתָּב כֵּן?

מִפְּנֵי שָׁאִין מִקֶּדֶם וּמֵאַחֵר בַּתּוֹרָה.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ:

"גִּפֶּן בּוֹקֵק יִשְׂרָאֵל."

הושע יא

זֶה הָיְתָה תַּחֲלַת הַסֵּפֶר.

וְלָמָּה נִכְתָּב כֵּן?

לְפִי שָׁאִין מִקֶּדֶם וּמֵאַחֵר בַּתּוֹרָה.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ:

"אֲנִי קָהֵלְתִּי, הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם."

קדלת א.יב

זֶה הָיְתָה תַּחֲלַת הַסֵּפֶר. וְלָמָּה נִכְתָּב כֵּן?

לְפִי שָׁאִין מִקֶּדֶם וּמֵאַחֵר בַּתּוֹרָה.

"אָמַר אוֹיֵב," זֶה פְּרָעָה. [ב]

וְכִי מֵאִין יִדְעוּ יִשְׂרָאֵל מַה חֲשַׁב עֲלֵיהֶם פְּרָעָה בְּמִצְרַיִם?

אֵלָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שָׂרַת עֲלֵיהֶם,

וְהָיוּ יוֹדְעִין מַה פְּרַעָה חָשַׁב עֲלֵיהֶם בְּמִצְרַיִם.
 כִּיֵּן שָׂרָאָה פְּרַעָה שִׁינְאָו יִשְׂרָאֵל, אָמַר:
 לֹא דִינִי לְרֹדֶף אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל
 אֶלָּא בְּשִׁבִּיל כֶּסֶף וְזָהָב שְׁלָקְחוּ מִמֶּנּוּ, כְּדֵי הוּא!
 כִּיֵּן שָׂרָאוּ מִקְצַת הָעָם שֶׁאֲבָדוּ מִמּוֹן מוֹעֵט, אָמְרוּ:
 הָא וְתִרְדָּה, לֹא נִרְדָּף אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל!
 כִּיֵּן שָׂרָאָה פְּרַעָה כֶּן, אָמַר:
 כְּלָנוּ שׁוֹיִן בַּבּוּזָה!
 שְׁנֵאמַר "אֲחִילֵק שְׁלָל!"
 וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁאֵנִי פוֹתַח לָכֶם תִּיסוּרִיּוֹת שְׁלַכְסָף וְזָהָב,
 וּמִחֲלֵק לָכֶם אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמִרְגָּלִיּוֹת.

דְּבַר אַחֵר: [ג]

"אָמַר אוֹיֵב", זֶה פְּרַעָה, וְלֹא יָדַע מַה אָמַר.
 "לְאָדָם מַעֲרִכֵי לֵב, וּמִי מַעֲנֶה לְשׁוֹן".
 'נִרְדָּף, נִשְׁיג, נִחְלֵק' אֵין כְּתוּב כֵּן,
 אֶלָּא "אֲרֹדֶף, אֲשִׁיג", אֲרֹדֶף, אֲסִג:
 מִרְדָּף אֵין לָהֶם, מִתְּפֹשׁ אֵין לָהֶם,
 'נִחְלֵק' אֵינוֹ אוֹמֵר כֵּן, אֶלָּא "אֲחִילֵק שְׁלָל":
 מִחֲלֵק הוּא שְׁלָלִי וּמִמּוֹנִי לָהֶם.
 'תִּמְלָאִם' אֵינוֹ אוֹמֵר כֵּן, אֶלָּא "תִּמְלָאֻמוֹ נִפְשִׁיו",
 מִמְלָאִין הֵן נִפְשָׁן מִמֶּנּוּ.
 'תּוֹרִישִׁם יָדִי' אֵינוֹ אוֹמֵר כֵּן, אֶלָּא "תּוֹרִישְׁמוֹ יָדִי",
 מוֹרִישׁ אֵנִי עֲשָׂרִי וּכְבוֹדִי לָהֶם.

משלי טו, א

[ד]

לְשַׁעֲבֵר הֵייתֶם בּוֹזוּיִן בְּהֶם,
 וְהֵייתִי תוֹבַע מִיִּדְּכֶן בְּנִמּוּסֵי מַלְכוּת,
 אֲבָל כֵּן "אֲחִילֵק שְׁלָל".
 לְשַׁעֲבֵר הֵייתֶם הוֹרָגִים בְּהֶם,
 וְהֵייתִי תוֹבַע מִיִּדְּכֶן בְּנִמּוּסֵי מַלְכוּת,
 אֲבָל כֵּן "אֲרִיק חֲרָבִי".
 לְשַׁעֲבֵר הֵייתֶם רוֹצִים לְאַנֵּס נִשְׁיָהּ וּבְנֵיהָּ וּבְנוֹתֶיהָּ,
 וְהֵייתִי תוֹבַע מִיִּדְּכֶן בְּנִמּוּסֵי מַלְכוּת,
 אֲבָל כֵּן "תּוֹרִישְׁמוֹ יָדִי".

[ה] וַיֹּשׁ אֹמְרִים:

‘אַתָּן חֲרָבִי אֵינוֹ אֹמֵר, אֶלָּא “אֲרִיק חֲרָבִי”.
אָמַר לְבַעַל אֶת זְכוּרִיָּהוּ, כְּעֵנִן שְׁנֶאֱמַר:
“וְהָרִיקוּ חֲרֻבוֹתַם עַל יָפִי חֲכַמְתָּךְ”,
וְנָתַנּוּ חֲרֻבוֹתַם אֵינוֹ אֹמֵר, אֶלָּא “וְהָרִיקוּ חֲרֻבוֹתַם”,
לְפִי שְׁנֵאָה וְגִבָּה לְבֹו, הַשְׁפִּילוּ הַמָּקוֹם וּבְזוּהוּ כָּל הָאֲמוֹת.

יחזקאל כח.

[ו] שְׁלֹשׁ כְּתוּת נַעֲשׂוּ מִצְרַיִם עַל יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם:

אֶחָת אוֹמֶרֶת ‘נִטַּל מִמוֹנֶם וְלֹא נִהְרָגָם’,
וְאֶחָת אוֹמֶרֶת ‘נִהְרָגָם וְלֹא נִטַּל מִמוֹנֶם’,
וְאֶחָת אוֹמֶרֶת ‘נִהְרָגָם וְנִטַּל מִמוֹנֶם’.
זוֹ שְׁאוּמֶרֶת ‘נִטַּל מִמוֹנֶם וְלֹא נִהְרָגָם’,
“אֶחָלֵק שְׁלָל”;
זוֹ שְׁאוּמֶרֶת ‘נִהְרָגָם וְלֹא נִטַּל מִמוֹנֶם’,
“תִּמְלָאמוּ נַפְשֵׁי”;
זוֹ שְׁאוּמֶרֶת ‘נִהְרָגָם וְנִטַּל מִמוֹנֶם’,
“תּוֹרִישְׁמוּ יָדֵי”.

[ז] שְׁמוֹת טוֹי, [נִשְׁפָּת בְּרוּחַךְ, כְּסֻמוֹ יָם,

צָלְלוּ כְּעוֹפֶרֶת בְּמִים אֲדִירִים].

חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הָיָה פְּרֻעָה עוֹמֵד וּמִנְאֵץ בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרַיִם:
“אָמַר אוֹיֵב”, “אֲרֹדֶף אֲשִׁיג”, “אֶחָלֵק שְׁלָל”,
“תִּמְלָאמוּ נַפְשֵׁי”, “אֲרִיק חֲרָבִי, תּוֹרִישְׁמוּ יָדֵי”.
וּכְנֻגְדָן שֶׁלֹּחַמֶשֶׁה דְּבָרִים, הַשִּׁיבָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאִמְרָה לוֹ:
“נִשְׁפָּת בְּרוּחַךְ, כְּסֻמוֹ יָם”,
“צָלְלוּ כְּעוֹפֶרֶת בְּמִים אֲדִירִים”,
“יִמְיֹנֶךָ יִי תִרְעֵץ אוֹיֵב”.
“וּבִרְבִּי גֵאוֹנֶךָ תִּהְרֹס קָמִיךָ”,
“תִּשְׁלַח חֲרֹנֶךָ, יֹאכְלֵמוּ כֶּקֶשׁ”.

שמות טו, ו-ז

[ח] נְטִיטָה יִמְיֹנֶךָ, תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ.

מוֹשֵׁל מִשָּׁל, לָמָּה הַדָּבָר דּוּמָה?
לְלַסְטִים שֶׁהָיָה עוֹמֵד וּמִנְאֵץ אַחֵר פְּלִטְרִין שְׁלִמְלֶךְ,

שמות טו, ח

אומר:

אם מוצא אני את בן המלך,
אני תופשו ואני הורגו וצולבו,
ואני ממית אותו מיתות חמורות!

כך היה פרעה עומד ומנאץ בתוך ארץ מצרים:

"ארדף אשיג, אחלק שלל",
ורוח הקדש מלעגת עליו ואומרת לו:
"נשפת ברוחך, בסמו ים".

ואומר "נטית ימינך, תבלעמו ארץ".

שמות טו, ט

שמות טו, יב

וכך הוא אומר:

"למה רגשו גוים, ולאמים יהגו ריק?
יתיצבו מלכי ארץ, ורוזנים נוסדו יחד,
על יי ועל משיחו.

ננתקה את מוסרותימו, ונשליכה ממנו עבתימו.
יושב בשמים ישחק, אדני ילעג למו".

ואומר:

"הנה יביעון בפיהם חרבות,
בשפתותיהם, כי מי שמע?
ואחריו מה כתוב?
"ואתה יי תשחק למו, תלעג לכל גוים".

[ט]

תהלים ב, א-ד

תהלים נט, ח

תהלים נט, ט

וכן הוא אומר:

"שבא ודדן וסחרי תרשיש וכל כפיריה יאמרו לך:

הלשלל שלל אתה בא?

הלבז בו הקהלת קהלך, לשאת כסף וזהב,

לקחת מקנה וקנן לשלל שלל גדול?"

ואומר:

"והיה ביום ההוא, ביום בוא גוג על אדמת ישראל,

נאם אדני יי, תעלה חמתי באפי.

ובקנאתי באש עברתי דברתי,

אם לא ביום ההוא יהיה רעש גדול על אדמת ישראל.

ורעשו מפני דגי הים ועוף השמים וחיית השדה,

וכל הרמש הרמש על האדמה,

[י]

יחזקאל לח, ג

יחזקאל לח, יח-כ

וְכָל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה,
וַיְהִרְסוּ הַהָרִים וַיִּנְפְּלוּ הַמִּדְרָגּוֹת,
וְכָל חוֹמָה לָאָרֶץ תִּפּוֹל.
הָא כָּל אוֹתֵן הָאֱלֹפִים וְהַרְבֵּבוֹת
צָלְלוּ בַּעֲוֹפֶרֶת בְּמִים אֲדִירִים.

[יא] "בְּמִים אֲדִירִים".

אַרְבַּעַה נִקְרְאוּ אֲדִירִים, וְאֵלֹהֵי הֵן:
הַקֹּדֶשׁ נִקְרָא אֲדִיר, שְׁנֵאמַר:
"אֲדִיר בְּמָרוֹם יי".

תהלים צגד

יִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אֲדִירִים, שְׁנֵאמַר:
"אֲדִירִי כָּל חֶפְצֵי בָּם".

תהלים טוג

מִצְרַיִם נִקְרָאוּ אֲדִירִים, שְׁנֵאמַר:
"אוֹתָהּ וּבְנוֹת גּוֹיִם אֲדִירִים".

יחזקאל לביח

הַמִּים נִקְרָאוּ אֲדִירִים, שְׁנֵאמַר:
"מִקְלֹת מִיַּם רַבִּים אֲדִירִים".

תהלים צגד

נִגְלָה הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא אֲדִיר,
עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרָאוּ אֲדִירִים,
לְהַפְרֹעַ מִמִּצְרַיִם, שֶׁנִּקְרָאוּ אֲדִירִים,
בְּמִים שֶׁנִּקְרָאוּ אֲדִירִים, שְׁנֵאמַר:
"צָלְלוּ בַּעֲוֹפֶרֶת בְּמִים אֲדִירִים".

פְּרָשָׁה ח שְׁמוֹת טו,יא

[א] "מִי כְּמֹכָה בְּאֵלִים יי?"

מִי כְּמֹכָה נֶאֱדָר בַּקֹּדֶשׁ, נוֹרָא תִּהְיֶה עֲשֵׂה פֶּלֶא?"

"מִי כְּמֹכָה בְּאֵלִים יי?"

כִּיֵּן שָׂרְאוּ יִשְׂרָאֵל שְׂאֵבֶד פְּרַעַה וַחֲיִילוֹ בֵּים סוּף,
וּבְטָלָה מַלְכוּתוֹן שְׁלִמְצִרַיִם,

וּשְׁפָטִים נַעֲשׂוּ בַּעֲבוּדָה זָרָה שְׁלָהֵן,
פָּתְחוּ פִּיהֶם וְאָמְרוּ בָּלֵם:

"מִי כְּמֹכָה בְּאֵלִים יי?"

[ב] וְלֹא יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּד אָמְרוּ שִׁירָה, אֱלֹא אִף אַמּוֹת הָעוֹלָם.

בְּשִׁשְׁמֵעוּ אַמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁאֵבֵד פְּרָעָה בֵּינָם,

וּבִטְלָה מַלְכוּתָן שְׁלֹמֶצְרִיִּים,

וְנַעֲשׂוּ שְׁפָטִים בְּעִבּוּדָה זָרָה שְׁלָהֶן,

כְּפָרוּ כָּלֵן בְּעִבּוּדָה זָרָה שְׁלָהֶן,

וּפְתַחוּ כָּלֵן פִּיהֶם וְהוֹדוּ בְּמָקוֹם וְאָמְרוּ:

"מִי כַמְכָה בְּאֵלִם יי?"

מִי כַמְכָה, נֶאֱדָר בְּקֶדֶשׁ, נוֹרָא תַהֲלִית עֲשֵׂה פִּלְאָה?

[ג] וְכֵן אֶת מוֹצֵא,

שְׁעֵתִידִין אַמּוֹת הָעוֹלָם לְכַפֵּר בְּעִבּוּדָה זָרָה שְׁלָהֶן,

שְׁנֵאמַר:

"יִי עֲזֵי וּמַעֲזֵי, וּמְנוּסֵי בְיוֹם צָרָה,

אֵלֶיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאֲפָסֵי אֶרֶץ, וַיֹּאמְרוּ:

אֵךְ שָׁקֵר נִחְלוּ אֲבוֹתֵינוּ, הִבֵּל, וְאִין בִּסְ מוֹעִיל.

הִיעֲשֶׂה לּוֹ אָדָם אֱלֹהִים, וְהִמָּה לֹא אֱלֹהִים?"

"בְּיוֹם הַהוּא,

יִשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֱלִילֵי כֶסֶף

וְאֶת אֱלִילֵי זָהָב וְאֵשֶׁר עָשׂוּ לוֹ

לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַחֲפוֹר פְּרוֹת וְלַעֲטָלִים."

וְאָמַר:

"לְבֹא בְּנִקְרוֹת הַצָּרִים וּבִסְעָפֵי הַסְּלָעִים,

מִפְּנֵי פֶחַד יִי וּמִהֲדָר גְּאוֹנוֹ, בְּקוֹמוֹ לַעֲרֹץ הָאֶרֶץ."

וְאַחֲרָיו מַה כְּתוּב?

"וְהָאֱלִילִים כָּלִיל יִחְלֹף."

[ד] דָּבָר אַחֵר:

"מִי כַמְכָה בְּאֵלִם יי?"

מִי כְמוֹד בְּנָסִים וּגְבוּרוֹת שְׁעָשִׂית לָנוּ עַל הָיִם, שְׁנֵאמַר:

"נִפְלְאוֹת בְּאֶרֶץ חָם, נוֹרָאוֹת עַל יַם סוּף."

"וַיַּעֲזֵר בָּיָם סוּף וַיַּחֲרֹב."

[ה] "מִי כַמְכָה בְּאֵלִם יי?"

מִי כְמוֹד בְּאֱלָמִים?

מִי כְמוֹד רוּאָה בְּעֵלְבוֹן בְּנִיךְ וְשׁוֹתֵק? שְׁנֵאמַר:

רמיה טו, יט-כ

ישעיה ב, ב

ישעיה ב, כא

ישעיה ב, יח

תהלים קי, כב

תהלים קי, ט

"הַחֲשִׁיתִי מֵעוֹלָם, אַחֲרִישׁ אֶת־אַפְּךָ,
כִּי־לִדְדָה אֶפְעָה, אֲשֶׁם וְאִשָּׁאף יַחַד".
לְשַׁעֲבֵר, "אַחֲרִישׁ אֶת־אַפְּךָ",
מִכֵּן וְלֹהֶלֶן, "כִּי־לִדְדָה אֶפְעָה, אֲשֶׁם וְאִשָּׁאף".
"אַחֲרִיב הָרִים וּגְבָעוֹת, וְכָל עֶשְׂבֶּם אוֹבִישׁ,
וְשִׁמְתִי נְהֹרוֹת לַאֲיִים, וְאֶגְמִים אוֹבִישׁ.
וְהוֹלֵכְתִּי עוֹרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדְעוּ,
בְּנִתִּיבוֹת לֹא יָדְעוּ אֲדָרִיכֶם,
אֲשֶׁם מִחֲשָׁךְ לִפְנֵיהֶם לְאוֹר, וּמִעֲקָשִׁים לְמִישׁוֹר".

ישעיה מב,ד

ישעיה מב,טו-טז

[ו] "מִי כִמְכָּה בְּאַלֶּם?"
מִי כִמּוֹךְ בְּאֵלוֹ שֶׁהוּא מְשַׁמְשִׁין לְפָנֶיךָ בְּמֶרוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר:
"כִּי מִי בִשְׁחָק יַעֲרֹךְ לִי יְדֻמָּה לִי בְּבִנֵי אֱלֹים".
"אַל נַעֲרֹץ בְּסוֹד קִדְשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל כָּל סְבִיבָיו.
יֵי אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי כִמּוֹךְ חֲסִין יְהוָה, וְאֶמוֹנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ".

תהלים פט,ז

תהלים פט,ח-ט

[ז] "מִי כִמְכָּה בְּאַלֶּם יי?"
מִי כִמּוֹךְ בְּאֵלוֹ שְׁקוֹרִין עֲצֻמֹת אֱלֹהוֹת?
פֶּרַעַה קָרָא עֲצֻמוֹ אֱלֹהֵהּ, שֶׁנֶּאֱמַר:
"אֲמַר: לִי יְאִיר, וְאֲנִי עֲשִׂיתִנִּי!"
סִנְחָרִיב קָרָא עֲצֻמוֹ אֱלֹהֵהּ, שֶׁנֶּאֱמַר:
"מִי בְּכָל אֱלֹהֵי הָאָרְצוֹת,
אֲשֶׁר הִצִּילוּ אֶת אֶרֶצַּם מִיָּדִי,
כִּי יִצִּיל יי אֶת יִירוּשָׁלַם מִיָּדִי?"
נְבוּכַדְנֶצַּר קָרָא עֲצֻמוֹ אֱלֹהֵהּ, שֶׁנֶּאֱמַר:
"אֶעֱלֶה עַל בִּמְתִי עַב, אֲדַמָּה לְעִלְיוֹן".
נְגִיד צֹר קָרָא עֲצֻמוֹ אֱלֹהֵהּ, שֶׁנֶּאֱמַר:
"בֶּן אָדָם, אֲמַר לְנְגִיד צֹר:
כֹּה אֲמַר אֲדֹנָי יי:
יַעַן גָּבַהּ לְבָבְךָ, וְתֹאמַר:
אֵל אֲנִי! מוֹשֵׁב אֱלֹהִים יִשְׁבְּתִי בְּלֵב יָמִים!
וְאַתָּה אָדָם וְלֹא אֵל, וְתִתֵּן לְבָבְךָ בְּלֵב אֱלֹהִים".

יחזקאל כט,ג

מלכים ב יתלח

ישעיה יד,יא

יחזקאל כח,ב

[ח] "מִי כִמְכָּה בְּאַלֶּם יי?"
מִי כִמְכָּה בְּאֵלוֹ שְׁאֲחֵרִים קוֹרִין אוֹתָם אֱלֹהוֹת,
וְאִין בְּהֶם מִמֶּשׁ, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר:
"פֹּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ, עֵינִים לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ".

תהלים קטו,ה

אֲזַנִּים לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ, אֶף לָהֶם וְלֹא יִרְחוּ.
 יִדְהֶם וְלֹא יִמִּישׁוּ, רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ,
 לֹא יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם.
 אֵלֹהִים, "פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ",
 אֲבָל מִי שֶׁאֵמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אִינוּ כֵּן,
 אֲלֵא אֵמַר שְׁנֵי דְבָרִים בְּדַבּוּר אֶחָד,
 מֶה שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְבָשֶׁר וְדָם לֹמַר כֵּן, שְׁנֵאמַר:
 "אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים, שְׁתֵּים זֹו שְׁמַעְתִּי, כִּי עַז לֵאלֹהִים".
 "הֲלוֹא כֹה דְבַרִּי, כָּאֵשׁ, נָאִם יי, וְכַפְטִישׁ יִפְצֹץ סִלְעִי!"
 וְכַתּוּב:
 "וְהִגָּה מִפּוֹ יֵצֵא".

תהלים סביב

ירמיה כגכט

איוב לו,ב

"מִי כְּמִכָּה נֹאדָר בְּקֶדֶשׁ?" [ט]
 נֹאֶה אַתָּה וְאֲדִיר בְּקֶדֶשׁ!
 שְׁלֹא כְּמִדַּת בֶּשֶׁר וְדָם מִדַּת הַקֹּדֶשׁ:
 מִדַּת בֶּשֶׁר וְדָם, אִינוּ יָכֹל לֹמַר שְׁנֵי דְבָרִים כְּאַחַת,
 אֲבָל מִי שֶׁאֵמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵמַר עֲשֵׂת הַדְּבָרוֹת בְּדַבּוּר אֶחָד,
 שְׁנֵאמַר:
 "וַיִּדְבֹּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמֶר".

שמות כא

מִדַּת בֶּשֶׁר וְדָם, [י]
 אִינוּ יָכֹל לְשַׁמַּע מִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁהֵן צוּעְקִין כְּאַחַת,
 אֲבָל מִי שֶׁאֵמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אִינוּ כֵּן,
 אֲלֵא אֶפְלוּ כָּל בְּאֵי עוֹלָם בְּאִין וְצוּעְקִין לִפְנֵינוּ,
 הוּא שׁוֹמַע צַעֲקָתָם, שְׁנֵאמַר:
 "שְׁמַע תְּפִלָּה, עֲדִיךְ כָּל בֶּשֶׁר יָבֹאוּ".

תהלים סדג

[יא] "נוֹרָא תְהִלָּת",
 לֹא מַעֲבָשׁוּ, אֲלֵא מַעוֹלָם נוֹרָא תְהִלּוֹת.

[יב] דְּבַר אַחֵר:
 "נוֹרָא תְהִלָּת",
 מִדַּת בֶּשֶׁר וְדָם,
 מוֹרָאוּ עַל הַחֻקִּים יוֹתֵר מִהַקְּרוֹבִים,
 אֲבָל מִי שֶׁאֵמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אִינוּ כֵּן,
 אֲלֵא מוֹרָאוּ עַל קְרוֹבֵיו יוֹתֵר מִחֻקִּיו, שְׁנֵאמַר:
 "בְּקִרְבִּי אֶקְדֵּשׁ".
 וְאֹמֶר:

ויקרא יג

תהלים נג

וּסְבִיבוּ נִשְׁעָרָה מֵאֵד.

וְאָמַר:

תהלים פטח

"אֵל נֶעְרָץ בְּסוֹד קְדָשִׁים רַבָּה, וְנוֹרָא עַל כָּל סְבִיבוֹ." וְאָמַר:

וְאָמַר:

תהלים פטט

"יֵי אֱלֹהֵי צְבָאוֹת!

מִי כַמוֹךְ חֲסִין יְהוָה, וְאַמוֹנֶתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ?"

[גי]

מִדֶּת בֶּשֶׁר וְדָם,

עוֹשֶׂה פֹעֵל אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת,

חוֹרֵשׁ עֲמוֹ, וְזוֹרֵעַ עֲמוֹ, וּמַנְכֵּשׁ עֲמוֹ, מַעֲדֵר עֲמוֹ,

מַטְבֵּעַ אֶחָד הוּא נוֹתֵן לוֹ וְהוֹלֵךְ,

אֲבָל מִי שְׁאֹמֵר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינּוּ כֵן,

אָדָם תָּאֵב לְבָנִים, נוֹתֵן לוֹ, שְׁנֹאמֵר:

"הִנֵּה נִחַלֹת יֵי בָנִים";

תהלים קכג

תָּאֵב לַחֲכָמָה, נוֹתֵן לוֹ, שְׁנֹאמֵר:

"כִּי יֵי יִתֵּן חֲכָמָה";

משלי כו

תָּאֵב לַנֶּכְסִים, נוֹתֵן לוֹ, שְׁנֹאמֵר:

וְהָעֶשֶׂר וְהַכְּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ.

דברי הימים א כטב

[יד]

מִדֶּת בֶּשֶׁר וְדָם,

כְּשֶׁהוּא בּוֹנֶה, בּוֹנֶה אֶת הַתְּחִתּוֹן,

וְאַחֵר כֵּךְ בּוֹנֶה אֶת הָעֲלִיוֹן,

אֲבָל מִי שְׁאֹמֵר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינּוּ כֵן,

אֵלָּא בִּנְה אֶת הָעֲלִיוֹן,

וְאַחֵר כֵּךְ בִּנְה אֶת הַתְּחִתּוֹן, שְׁנֹאמֵר:

"בְּרֹאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ."

בראשית א א

[טו]

מִדֶּת בֶּשֶׁר וְדָם,

כְּשֶׁהוּא מְקַרֵּה, מְקַרֵּה בַּעֲצִים וּבְאֲבָנִים וּבַעֲפָר וּבַמִּים.

אֲבָל מִי שְׁאֹמֵר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינּוּ כֵן,

קָרָה אֶת עוֹלָמוֹ בַּמִּים, שְׁנֹאמֵר:

"הַמְּקָרָה בַּמִּים עֲלִיּוֹתָיו,

תהלים קדג

הַשֵּׁם עֲבִים רְכוּבוֹ, הַמְּהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ."

[טז]

מִדֶּת בֶּשֶׁר וְדָם,

אֵינּוּ יָכֹל לְצוֹר צוֹרָה בַּמִּים,

אָבֵל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינוֹ כֵּן,
אֵלָא צָר צוֹרָה בְּמֵים, שְׁנאַמֵּר:
"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה!"

בראשית א,כ

[יז] מִדַּת בֶּשֶׂר וָדָם,
אֵינוֹ יָכֹל לְצוֹר צוֹרָה בַּעֲפֹר,
אָבֵל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם צָר צוֹרָה בַּעֲפֹר, שְׁנאַמֵּר:
"אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בַּסֶּתֶר, רָקִמְתִּי בַּתְּחִתִּיּוֹת אֶרֶץ".

תהלים קלט,טו

[יח] מִדַּת בֶּשֶׂר וָדָם,
בְּשֶׁהוּא בָא לְצוֹר צוֹרָה,
מִתְּחִיל בְּרֹאשָׁה אוֹ בְּאַחַד מֵאַבְרִיָּה, וְאַחֵר כֶּךָ גּוֹמְרָה.
אָבֵל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינוֹ כֵּן,
אֵלָא צָר צוֹרָה כְּלָה כְּאַחַת, שְׁנאַמֵּר:
"כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא",

ירמיה יטז

וְאָמַר:
"וַיֵּאֵן צוֹר בְּאַלְהֵינוּ. אֵין צִיר בְּאַלְהֵינוּ!"

שמואל א ב,ב

[יט] מִדַּת בֶּשֶׂר וָדָם,
הוֹלֵךְ אֶצֶל עוֹשֶׂה צִלְמִים וְאָמַר לוֹ:
עֲשֵׂה לִי צוֹרְתוֹ שְׁלֹאבָא!
וְהָלָה אוֹמַר לוֹ:
יָבֹא אֲבִיךָ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי!
אוֹ הֵבֵא לִי אִיקוֹנִין שְׁלוֹ,
וְאֲנִי עוֹשֶׂה לָךְ צוֹרְתוֹ!
אָבֵל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם אֵינוֹ כֵּן,
אֵלָא נוֹתֵן לְאָדָם בֶּן מִטְפָּה שְׁלָמִים,
וְדוֹמָה לְצוֹרְתוֹ לְשִׁלָּאבִיו.

[כ] "עֲשֵׂה פֶלֶא".

עֲשֵׂה פֶלֶא אֵין כְּתוּב כֵּן,
אֵלָא "עֲשֵׂה פֶלֶא", לַעֲתִיד לְבֹא, שְׁנאַמֵּר:
"לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים, נָאִם יי, וְלֹא יֵאמַר עוֹד:
חִי יי, אֲשֶׁר הָעֵלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.
כִּי אִם חִי יי אֲשֶׁר הָעֵלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צִפּוֹן,

ירמיה טויד

ומכל הארצות אשר הדיחם שמה,
והשבתיים על אדמתם אשר נתתי לאבותם."

[א] דבר אחר:

"עשה פלא".

עשה עמנו פלא ועושה עמנו בכל דור ודור, שנאמר:
"נפלאים מעשיך, ונפשי ידעת מאד".
"רבות עשית אתה יי אלהי!
נפלאותיך ומחשבותיך אלינו".

תהלים קל"ד

תהלים מז

[ב] דבר אחר:

"עשה פלא".

עשה פלא עם אבות, ועתיד לעשות עם הבנים, שנאמר:
"כימי צאתך מארץ מצרים, אראנו נפלאות".
אראנו מה שלא הראיתי לאבות,
שהרי נסין וגבורות שאני עתיד לעשות עם הבנים,
יותר מהפלא נפלאות מה שלא עשיתי עם האבות.

מכילתא טו

וכן הוא אומר:

"לעשה נפלאות גדולות לבדו, כי לעולם חסדו".

תהלים קל"ד

"ברוך יי אלהים אלהי ישראל,

תהלים ע"ב-יט

עשה נפלאות לבדו.

וברוך שם כבודו לעולם,

וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן".

פרשה ט שמות טו, יב-טז

[א] "נטית ימינך, תבלעמו ארץ".

שמות טו, יב

"נטית ימינך",

מגיד שכל הנפשות

בכף מי שאמר והיה העולם, שנאמר:

"אשר בידו נפש כל חי, ורוח כל בשר איש".

איוב י"ב

"בידך אפקיד רוחי"

תהלים לא

[ב] "תַּבְלַעְמוּ אֶרֶץ".

בְּאֵי זֶה וְכִית נִתְּנָה לָהֶם קְבוּרָה?

בְּזִכּוֹת שֶׁאָמַר:

"יֵי הַצִּדִּיק, וְאֲנִי וְעַמִּי הָרָשָׁעִים!"

שמות טו, כ

אָמַר לָהֶם הַמָּקוֹם:

אֲתֵם צִדְקָתְכֶם עָלֵיכֶם אֶת הַדִּין,

אֶף אֲנִי לֹא אֶקַּח לָכֶם שְׂכָרְכֶם,

וְאֲתֵן לָכֶם מָקוֹם קְבוּרָה! שֶׁנֶּאֱמַר:

"נָטִית יְמִינְךָ תַּבְלַעְמוּ אֶרֶץ".

[ג] "נָטִית יְמִינְךָ, תַּבְלַעְמוּ אֶרֶץ".

מִגִּיד שֶׁהֵיטָב וּזְרָקָן לִיבֶשֶׁה, וְיִבֶּשֶׁה לַיָּם.

אָמְרָה הַיִּבֶּשֶׁה:

מָה, אִם בִּשְׂעָה שְׁלֹא קִבַּלְתִּי אֶלֶּא דְמוּ שְׁלֵהֲבֵל יְחִידִי,

נֶאֱמַר לִי:

"וַעֲתָה אֲרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה

בראשית ד, יא

אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לִקְחַת אֶת דְּמֵי אֲחִיהָ מִיֶּדְךָ,

וּבִכְשׁוֹ הַיָּאֵךְ אֲנִי יִכְלָה לִקְבֹּל דְּמִן שְׁלֹא וְכֹלֹסִין הִלְלוּ:

עַד שֶׁנֶּשְׁבַּע לָהּ הַקֹּדֶשׁ,

שֶׁאֵינִי מַעֲמִיד בְּדִין, שֶׁנֶּאֱמַר:

"נָטִית יְמִינְךָ, תַּבְלַעְמוּ אֶרֶץ".

וְאִין יְמִין אֶלֶּא שְׁבִיעָה, שֶׁנֶּאֱמַר:

"נֶשְׁבַּע יֵי בִימִינוֹ".

ישעיה סב, י

דְּבַר אַחֵר:

[ד] שמות טו, יב

"נָטִית יְמִינְךָ",

מִגִּיד הַכְּתוּב, שֶׁכְּשֶׁהִמָּקוֹם מֵטָה אֶת יָדוֹ,

רָשָׁעִים כָּלִים מִן הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר:

"וַיֵּט יָדוֹ עַל צִפּוֹן, וַיֹּאבֵד אֶת אֲשׁוּר,

צפניה ב, ג

וַיִּשֶׁם אֶת נִינוּה לְשִׁמְמָה, צִיָּה כַּמְדָּבָר".

"הִנְנִי נוֹטָה יְדֵי עַל פְּלִשְׁתִּים,

ירמיה כה, טו

וְהִכַּרְתִּי אֶת בְּרִיתִים, וְהִאֲבַדְתִּי אֶת שְׂאֵרֵי חוֹף הַיָּם".

"וְנָטַתִּי יְדֵי עַל אֲדוֹם, וְהִכַּרְתִּי מִמֶּנָּה אֶדָם וּבִהְמָה".

ירמיה כה, ג

[ה] מוּשְׁלוֹ מֶשֶׁל, לָמָּה הִדְבַּר דּוּמָה?

לְבִיצִים שֶׁהֵן נִתּוּנוֹת בְּיַד אָדָם,

שֶׁאִם יֵטֵה יָדוֹ מֵעַט, כָּלֵן נּוֹפְלוֹת וּמִשְׁתַּבְּרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר:

השעיה לאג

”וַיִּיטֶה יְדוֹ,

וְכָשַׁל עֹזֶר, וְנָפַל עֹז, וַיַּחֲדוּ כָּלֶם יַכְלִיּוֹן”.

שמות טו, יג

[ז]

[”נָחִיתָ בַּחֲסֶדְךָ עִם זֶה גְּאֻלָּתְךָ,

נְהַלְתָּ בַּעֲוֹן אֶל נוֹה קֶדְשְׁךָ”].

”נָחִיתָ בַּחֲסֶדְךָ”.

חֶסֶד עֲשִׂיתָ עִמָּנוּ, שְׁלֹא הָיָה בִּידֵינוּ מַעֲשִׂים, שְׁנֹאֲמַר:

”חֲסִדֵּי יְיָ אֹכִיר, תַּהֲלֵת יְיָ, כַּעַל כָּל אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ יְיָ,

השעיה סג

וְרַב טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל,

אֲשֶׁר גָּמְלָם כְּרַחֲמָיו וּכְרַב חֲסִדָּיו”.

”חֲסִדֵּי יְיָ עוֹלָם אֲשִׁירָה,

תהלים פטב

לְדֹר וָדֹר אֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי”.

וְהָעוֹלָם מִתְחַלְתּוֹ לֹא נִבְּנָה אֶלָּא בַּחֲסֶד, שְׁנֹאֲמַר:

”כִּי אָמַרְתִּי, עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה,

תהלים פטג

שָׁמַיִם תִּכְנֶן אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם”.

”עִם זֶה גְּאֻלָּתְךָ”.

[ח]

לְפִי שְׂכָל הָעוֹלָם שְׁלֹךְ,

וְאֵין לָךְ עִם אֱלֹא יִשְׂרָאֵל, שְׁנֹאֲמַר:

”עִם זֶה יַצַּרְתִּי לִי תַּהֲלֵתִי יִסְפְּרוּ”.

השעיה מגכא

וְכֵן הוּא אֹמֵר:

”שְׁשִׁים הֵמָּה מַלְכוּת, וּשְׁמֹנִים פִּילָגְשִׁים,

שיר השירים ו

וְעֵלְמוֹת אֵין מִסְפָּר”.

”שְׁשִׁים הֵמָּה מַלְכוּת”, אֵלוּ שְׁשִׁים רְבּוּא,

”וּשְׁמֹנִים פִּילָגְשִׁים”, אֵלוּ מִבֵּין עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה,

”וְעֵלְמוֹת אֵין מִסְפָּר”, אֵילוּ הַקְטָנִים שְׁאִין לָהֶם מִנּוּן.

אֶף עַל פִּי כֵן,

”אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי”, שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּגֹדֶה הַכֹּל.

שיר השירים וט

כָּבֵד הָיָה רַבִּי יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ,

[ח]

שְׁיִלְדָּה אִשָּׁה בְּמַצְרִים שְׁשִׁים רְבּוּא.

נַעֲנֶה תִלְמִיד אֶחָד מִלְּפָנָיו וְאָמַר לוֹ:

רַבִּי! וְכִי מִי גָדוֹל? הָעוֹלָם אוֹ הַצִּדִּיק?

אָמַר לוֹ: הַצִּדִּיק!

לָמָּה?

אָמַר לוֹ:

בְּשִׁילְדָּה יוֹכֵבֵד אֶת מִשָּׁה,

היה שקול כנגד כל העולם כלו.
וכי היכן מצינו שהוא שקול כנגד הכל?
שנאמר:

"באשר צוה יי את משה ובני ישראל,
ואומר:

"אז ישיר משה ובני ישראל",
ואומר:

"ולא קם נביא עוד בישראל כמשה".

במדבר כו,ד

שמות טו,א

דברים לז,י

[ט] "נהלת בעוז",

בזכות התורה שהן עתידין לקבל.

ואין "עוז" אלא תורה, שנאמר:

"יי עז לעמו יתן, יי יברך את עמו בשלום!"

"ועז מלך משפט אהב, אתה כוננת מישורים,
משפט וצדקה ביעקב אתה עשית".

תהלים כט,א

תהלים צט,ד

[י] דבר אחר:

"נהלת בעוז",

בזכות מלכות בית דוד שהן עתידין לקבל.

ואין "עוז" אלא מלכות, שנאמר:

"יי בעוז ישמח מלך, ובישועתך מה יגל מאד".

"יי עז למו, ומעוז ישועות משיחו הוא!"

ואומר:

"ויתן עז למלכו, וירם קרן משיחו".

תהלים כא,ב

תהלים כח,י

שמואל א ב,י

[יא] "אל נה קדשך".

בזכות בית המקדש שהן עתידין לבנות.

ואין "נה" אלא בית המקדש, שנאמר:

"ואת נהיה השמו".

"חזה ציון קרית מועדנו,

עיניך תראינה ירושלם נה שאנן,

אהל בל יצען בל יסע יתדתיו לנצח,

וכל חבליו בל ינתקו".

ירמיה יבד,

ישעיה לג,ב

שמות טו, יד

[יב]

"שִׁמְעוּ עַמִּים, יִרְגְּזוּן;
חֵיל אַחַז יִשְׁבִּי פִלְשֶׁת."

"שִׁמְעוּ עַמִּים, יִרְגְּזוּן,"

בִּיּוֹן שִׁשְׁמְעוּ הָאֲמוֹת

שֶׁהַמָּקוֹם מִגְבִּיהַ קֶרֶן שְׁלִישִׁי־שָׁרָא, וּמִכְנִסָן לָאָרֶץ.

הַתַּחֲלִילוֹ מִתְרַגְּזִין.

אָמַר לָהֶם הַמָּקוֹם:

שׁוּטִים שְׁבַעֲוֹלִם!

כְּמֵה מַלְכִים מְלָכּוֹ מִכֶּם, וְלֹא כַּעֲסוֹ יִשְׂרָאֵל, שְׁנֹאֲמַר:

"וְאַלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכּוֹ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם,"

וְכֵמֵה שְׁלִטוֹנוֹת שְׁלֹטוֹ מִכֶּם, וְלֹא כַּעֲסוֹ יִשְׂרָאֵל, שְׁנֹאֲמַר:

"אֱלֹהֶיךָ לֹטֵן, אֱלֹהֶיךָ שׁוֹבֵל,"

וְעַכְשָׁו אַתָּם כּוֹעֲסִים!

אֶף אֲנִי אֶתֶּן לָכֶם כַּעַס שְׁאִין בּוֹ רָצוֹן, שְׁנֹאֲמַר:

"יֵי מֶלֶךְ, יִרְגְּזוּ עַמִּים."

בראשית ל, יד

תהלים צט, א

[יג]

"חֵיל אַחַז יִשְׁבִּי פִלְשֶׁת."

בִּיּוֹן שִׁשְׁמְעוּ יוֹשְׁבֵי פִלְשֶׁת שִׁישְׁרָאֵל נִכְנָסִין לָאָרֶץ, אָמְרוּ:

עַכְשָׁו הֵן בָּאִין לְעוֹרֵר עֲרוֹתֵן שְׁלִבִּי אֶפְרַיִם!

שְׁנֹאֲמַר:

"וּבְנֵי אֶפְרַיִם שׁוֹתֵלַח וּבֶרֶד בְּנוֹ,

וַתַּחַת בְּנוֹ וְאַלְעָדָה בְּנוֹ וַתַּחַת בְּנוֹ.

וּבֶרֶד בְּנוֹ וְשׁוֹתֵלַח בְּנוֹ וְעוֹר וְאַלְעָדָה,

וְהֶרְגוּם אֲנָשֵׁי גֵת הַגּוֹלְדִים בְּאֶרֶץ,

כִּי יִרְדּוּ לְקַחַת אֶת מִקְנֵיהֶם."

עַד מֵאֲתָתִים אֵלֶּף בְּנֵי אֶפְרַיִם, שְׁנֹאֲמַר:

"בְּנֵי אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוּמֵי קֶשֶׁת הִפְכוּ בְּיוֹם קָרֵב."

מִפְנֵי מָה?

עַל אֲשֶׁר "לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים,

וּבִתְוֹרָתוֹ מֵאֲנוּ לִלְכֹּת."

עַל אֲשֶׁר עָבְרוּ עַל הַקֶּץ וְעַל שְׁעָבְרוּ עַל הַשְּׁבוּעָה.

דברי הימים א ו, כ-כא

תהלים עח, ט

תהלים עח, י

[יד] דָּבַר אַחֵר:

אָמְרוּ:

אִין לָהֶם דֶּרֶךְ מִכָּל מְקוֹם אֶלָּא עֲלִינוּ,

וְעַכְשָׁו הֵן בָּאִין וּבִזְזִין אֶת נַכְסֵינוּ,

וּמַחְרִיבִין אֶת אֶרְצֵנוּ!

[טו] שְׁמוֹת ט, טו, "אֹז נִבְהִלּוּ אֱלֹפֵי אָדָם,

אֵילֵי מוֹאָב, יֶאֱחָזְמוּ רַעַד,

נִמְגּוּ כָּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן".

"אֹז נִבְהִלּוּ אֱלֹפֵי אָדָם."

אִם תֹּאמַר שְׁהֵם בָּאִים לִירֶשׁ אֶת אֶרֶץ,

וְהִלָּא כָּבַד נֹאמַר:

דְּבָרִים ב ד, ה, "אַתֶּם עֹבְרִים בְּגִבּוֹל אֲחֵיכֶם בְּנֵי עִשָׂו, הִישָׁבִים בְּשַׁעִיר,

וַיִּירָאוּ מִכֶּם, וְנִשְׁמַרְתֶּם מֵאֵד. אֵל תִּתְּגֹרוּ בָּם!"

הָא מַה תִּלְמֹד לֹמַר "אֹז נִבְהִלּוּ אֱלֹפֵי אָדָם"?

מִפְּנֵי אֲנִינּוֹת.

[טז] דָּבַר אַחֵר:

אָמְרוּ:

עַכְשָׁו הֵן בָּאִין לְעוֹרֵר מְרִיבָה שְׁבִין אָבִינוּ לֵאבִיָּהֶם,

שְׁנֹאמַר:

"וַיִּשְׁטֹם עִשָׂו אֶת יַעֲקֹב".

[יז] "אֵילֵי מוֹאָב, יֶאֱחָזְמוּ רַעַד".

אִם תֹּאמַר שְׁהֵם בָּאִים לִירֶשׁ אֶת אֶרֶץ,

וְהִלָּא כָּבַד נֹאמַר:

"וַיֹּאמֶר יי אֵלֵי:

אֵל תִּצֹר אֶת מוֹאָב וְאֵל תִּתְּגֹר בָּם מִלְחָמָה,

כִּי לֹא אֶתֶן לָךְ מֵאֶרֶצוֹ יִרְשָׁה,

כִּי לְבִנִי לוֹט נִתְּתִי אֶת עֵר יִרְשָׁה".

וְאֹמַר:

דְּבָרִים ב, ט, "וְקִרְבַּת מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן, אֵל תִּצֹרֶם וְאֵל תִּתְּגֹר בָּם,

כִּי לֹא אֶתֶן מֵאֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן לָךְ יִרְשָׁה,

כִּי לְבִנִי לוֹט נִתְּתִיהָ יִרְשָׁה".

הא מה תלמד לומר "אילי מואב יאחזמו רעד"?
מפני אנינות.

[יח] דְּכַר אַחֵר:

אָמְרוּ:

עָכְשׁוּ הֵם בָּאִים לְעוֹרֵר מְרִיבָה שְׁבִין אָבִינוּ לְאַבְיָהֶם.
שֶׁנֶּאֱמַר:

"וַיְהִי רִיב בֵּין רַעֲי מְקַנָּה אַבְרָם וּבֵין רַעֲי מְקַנָּה לוֹט,
וְהַכְנַעְנִי וְהַפְּרָזִי אֲזִי שָׁב בְּאַרְצָךְ".

בראשית יג

[יט] "נִמְגּוּ בֹל יִשְׁבִּי כְנַעַן".

כִּיֹּן שֶׁשָּׁמְעוּ יוֹשְׁבֵי כְנַעַן, שֶׁאָמַר הַמָּקוֹם לְמֹשֶׁה:

"רַק מַעְרִי הָעַמִּים הָאֵלֶּה,

אֲשֶׁר יִי אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה,

לֹא תַחֲיָה כָל נִשְׁמָה. כִּי הַחֲרָם תַּחְרִימֶם", אָמְרוּ:

אִלּוּ וְאִלּוּ לֹא הָיוּ מִתְּרַאֲוִין אֶלָּא מִפְּנֵי מְמוֹנָם וּמִפְּנֵי נִכְסֵיהֶם,

אֲבָל עָלִינוּ, אֵינָן בָּאִין אֶלָּא לְכַלּוֹתֵנוּ וּלְיָרֵשׁ אֶת אֶרְצֵנוּ!

הַתַּחֲלִילוּ לְהַמָּס, שֶׁנֶּאֱמַר "נִמְגּוּ",

וְאֵין נִמְיָגָה אֶלָּא מִסִּיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר:

"נִמְגִּים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ".

תהלים עה, ד

[כ] "[תַּפֵּל עָלֵיהֶם אֵימָתָה וּפָחַד,

בְּגִדְלֵי זְרוּעֶךָ יִדְמוּ כְּאֶבֶן,

עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ יי, עַד יַעֲבֹר עִם זֶה קִנִּיתִי".]

שמות טו, טז

"תַּפֵּל עָלֵיהֶם אֵימָתָה וּפָחַד".

"אֵימָתָה", עַל רַחוּקִים,

"וּפָחַד", עַל קְרֹבִים.

כְּעֵינָן שֶׁנֶּאֱמַר:

"וַיְהִי כְּשָׁמַע כָּל מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָה,

וְכָל מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל הַיָּם,

אֶת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יי אֶת מִי הַיַּרְדֵּן

מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עֲבָרָם,

וַיִּמָּס לָבָבָם, וְלֹא הָיָה בָם עוֹד רוּחַ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכֵן רָחַב אוֹמֶרֶת לְשִׁלּוּחֵי יְהוֹשֻׁעַ:

"כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יי אֶת מִי יָם סוּף מִפְּנִיכֶם

דיושע הא

ידיושע ב

בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם,
וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשׁוֹנֵי מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן,
לְסִיחָן וְלַעֹג, אֲשֶׁר הִתְרַמְּתֶם אוֹתָם.
וְנִשְׁמַע, וַיִּמָּס לְבָבָנוּ.

[כא] "בְּגִדְלָא וְרוּעַךְ יִדְמוּ כְּאַבָּן".
בִּיּוֹן שִׁנְצִאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם,
כְּנֶס עֲמֶלֶק אֶת כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם, וּבֵא וּנְלַחֵם עִם יִשְׂרָאֵל.
וְתִפְּלֵל מִשָּׁה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְדַמְמוּ כָּלן כְּאַבָּן.
לְכָךְ נֹאמַר:
"בְּגִדְלָא וְרוּעַךְ יִדְמוּ כְּאַבָּן".

[כב] דְּבַר אַחֵר:
"בְּגִדְלָא וְרוּעַךְ יִדְמוּ כְּאַבָּן".
בִּיּוֹן שְׁנִכְנְסוּ מִרְגְּלִים לְאַרְץ,
כָּל מִי שֶׁהָיָה אוֹמֵר 'אֵלּוּ מִרְגְּלֵי יִשְׂרָאֵל!'
הָיָה דוֹמֵם כְּאַבָּן.

[כג] דְּבַר אַחֵר:
"בְּגִדְלָא וְרוּעַךְ".
בִּיּוֹן שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן, נִתְקַבְּצוּ כָּל מַלְכֵי כְּנָעַן,
וּבָאוּ וּנְלַחֲמוּ עִם יִשְׂרָאֵל, שְׁנֹאמַר:
'וַיְהִי כִשְׁמַע יִבִּין מֶלֶךְ חֲצוֹר,
וַיִּשְׁלַח אֶל יוֹבָב מֶלֶךְ מִדּוֹן,
וְאֶל מֶלֶךְ שְׁמֶרוֹן, וְאֶל מֶלֶךְ אֲכַשָּׁן.
וְאֶל הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מִצָּפוֹן
בְּהָר וּבְעֶרְבָה נֶגֶב כְּנָרֹת
וּבְשִׁפְלָהּ וּבְנִפְּתוֹת דּוֹר מִיָּם.
וַיִּצְאוּ הֵם וְכָל מַחֲנֵיהֶם עִמָּם,
עִם רֵב כָּחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם לְרֵב,
וְסוֹס וְרֶכֶב רַב מְאֹד.
וַיִּזְעְדוּ כָּל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה".

וְאוֹמַר:
'וַיִּתְקַבְּצוּ יַחְדוֹ,
לְהִלָּחֵם עִם יְהוֹשֻׁעַ וְעִם יִשְׂרָאֵל פַּה אֶחָד'.
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, הִתְפַּלֵּל יְהוֹשֻׁעַ, וְדַמְמוּ כָּלן כְּאַבָּן.
לְכָךְ נֹאמַר "יִדְמוּ כְּאַבָּן".

יהושע יא-ה

יהושע טב

[כד] "עַד יַעֲבֹר עַמֶּךָ, יי",

עַד יַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן,

עַד יַעֲבֹר נַחֲלֵי אֲרָנוֹן.

[כה] "עַם זֶה קִנִּיתָ".

לְפִי שִׁבַּל הָעוֹלָם שְׁלָךְ,

וְאִין לָךְ עַם אֶלֹא יִשְׂרָאֵל, שְׁנֹא־מֵר:

"עַם זֶה יִצְרַתִּי לִי".

ישעיה מנכא

[כו] אַרְבַּעַה נִקְרְאוּ קִנִּין:

יִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ קִנִּין, שְׁנֹא־מֵר:

"עַם זֶה קִנִּיתָ".

אַרְץ יִשְׂרָאֵל נִקְרְאת קִנִּין, שְׁנֹא־מֵר:

"וַיְבָרְכֶהוּ וַיֹּאמֶר:

בָּרוּךְ אַבְרָם לֵאלֹלֶיךָ, קִנָּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ".

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִקְרָא קִנִּין, שְׁנֹא־מֵר:

"הֲרֹזָה קִנְיָה יִמִּינוּ".

תהלים עח, ט

הַתּוֹרָה נִקְרְאת קִנִּין, שְׁנֹא־מֵר:

"יִי קִנְיָ רַאשִׁית דְּרַבּוֹ".

משלי ח, כב

יִבְאוּ יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרְאוּ קִנִּין,

לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרְאת קִנִּין,

וַיְבָנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁנִקְרְא קִנִּין,

בְּזִכּוֹת הַתּוֹרָה שְׁנִקְרְאת קִנִּין!

לְכֵן נֹאמַר "עַם זֶה קִנִּיתָ".

פְּרָשָׁה י • שְׁמוֹת טו, יז-כא

[א] "תְּבֹאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ בָהֶר נַחֲלֹתֶיךָ,

מִכּוֹן לְשִׁבְתְּךָ פַּעֲלֹתִי יי,

מִקְדָּשׁ אֲדָנִי בּוֹנֵנוּ יְדִיךָ".

"תְּבֹאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ".

נִתְבָּאוּ אֲבוֹת וְלֹא יָדְעוּ מֶה נִתְבָּאוּ:

שְׁמוֹת טו, יז

תְּבִאֲנוּ וְתִטְעֲנוּ אֵין כְּתוּב כֵּן, אֶלָּא "תְּבִאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ".
אָמְרוּ:

הַבְּנִים נִכְנְסִין וְלֹא הָאֲבוֹת.

וְכֵן הוּא אוֹמֵר:

"אִם לֹא תִדְעִי לָךְ, הִיפָּה בְּנֵשִׁים,

צֹאִי לָךְ בְּעֶקְבֵי הַצֹּאן,

וְרָעִי אֶת גְּדִיתֶיךָ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים".

אָמְרוּ:

גְּדִיִּים נִכְנְסִין וְלֹא תִישִׁים.

שיר השירים א'י

[ב] דָּבַר אַחֵר:

"תְּבִאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ",

כְּכֹרֶם זֶה, שֶׁהוּא נְטוּעַ שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת, שְׁנֵאמַר:

"מִפָּאֵת קָדִים עַד פָּאֵת יָמָה, יְהוּדָה אֶחָד".

"דָּן אֶחָד", "נִפְתָּלִי אֶחָד"...

יחזקאל מחא-ו

[ג] דָּבַר אַחֵר:

"תְּבִאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ",

נְטִיעָה שְׁאִין בֶּה נְתִישָׁה, שְׁנֵאמַר:

"וּבְנִיתִים וְלֹא אֶהְרֶס, וְנִטְעָתִים וְלֹא אֶתוּשׁ".

"וְנִטְעָתִים עַל אֲדָמָתָם, וְלֹא יִנְתָּשׁוּ עוֹד".

ירמיה כדו,

עמוס טזו

[ד] "בְּהָר נַחֲלֶתְךָ",

בְּהָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בוֹ, שְׁנֵאמַר:

"כִּי בְּהָר קָדְשִׁי, בְּהָר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל, נָאִם אֲדֹנִי יי,

שֶׁם יַעֲבֹדֵנִי כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּלָה בְּאַרְץ".

"בְּהָר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל אֲשַׁתְּלֵנוּ וְנִשָּׂא עֲנָף וְעִשָּׂה פְרִי".

יחזקאל כ,מ

יחזקאל יז,כג

[ה] "נַחֲלֶתְךָ",

אַרְבַּעָה נִקְרָאוּ נַחֲלָה:

יִשְׂרָאֵל קְרוּיִין נַחֲלָה, שְׁנֵאמַר:

"וְהֵם עִמָּךְ וְנַחֲלֶתְךָ".

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִקְרָא נַחֲלָה, שְׁנֵאמַר:

"בְּהָר נַחֲלֶתְךָ".

אַרְץ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת נַחֲלָה, שְׁנֵאמַר:

דברים טכט

"בְּאַרְץ אֲשֶׁר יִי אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה."

דברים כה"ט

הַתּוֹרָה נִקְרְאת נַחֲלָה, שֶׁנֶּאֱמַר:

"וּמִמֶּנָּה נַחֲלִיאֵל."

במדבר כא"ט

אָמַר הַקֹּדֶשׁ:

יֵבֹאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ נַחֲלָה,

לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאת נַחֲלָה,

וַיִּבְנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא נַחֲלָה,

בְּזִכּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאת נַחֲלָה,

לְכֵן נֶאֱמַר "בְּהָר נַחֲלֶתְךָ".

"מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ."

[1]

זֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים,

שֶׁכֶּסֶף שְׁלֹמֹה הָיָה מָכוֹן כְּנֶגֶד כֶּסֶף שְׁלֹמֶעֱלָה.

וְכֵן הוּא אוֹמֵר:

"יִי בְּהִיכֹל קֹדֶשׁ, יִי בְּשָׁמַיִם כֶּסֶף".

תהלים יא"ד

וְאוֹמֵר:

"בְּנֵה בְּנֵיתִי בַּיִת זֶה לְךָ, מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים."

מלכים א ח"ג

"פְּעֻלַּת יִי".

[2]

חֲבִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם,

שֶׁכְּשֶׁבְּרָא הַקֹּדֶשׁ אֶת עוֹלָמוֹ,

לֹא בְּרָאוֹ אֶלָּא בְּמֵאֲמַר, שֶׁנֶּאֱמַר:

"בְּדִבְרֵי יִי שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ".

תהלים לג

וְלִכְשֶׁבְּרָא לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּבִיכֹל פְּעֻלָּה לִפְנֵי, שֶׁנֶּאֱמַר:

"פְּעֻלַּת יִי".

אִי לָהֶם לְאֻמוֹת הָעוֹלָם! מָה הֵן שׁוֹמְעִין בְּאֲזִינֵיהֶם!

שֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, קְרוֹי פְּעֻלָּה לִפְנֵי, שֶׁנֶּאֱמַר:

"פְּעֻלַּת יִי".

וְעַמְדוֹ אֵלָיו וְהִחְרִיבוּהוּ, הֵם אָמְרוּ:

"עָרוֹ, עָרוֹ! עַד הִיסוֹד בָּהּ!"

תהלים קל"ז

לְעֵנִין כֵּן, מֵהוּ אוֹמְרִי?

"וְאַתָּה תִּנְבֵּא אֵלֵיהֶם אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה,

ירמיה כה"ל

וְאָמַרְתָּ אֵלֵיהֶם:

יִי מִמְרוֹם יִשְׁאָג וּמִמַּעוֹן קֹדֶשׁ יִתֵּן קוֹלוֹ,

שָׂאג יִשְׂאָג עַל נִוְהוּ,
הַיָּד דְּכֹדְרִים יַעֲנֶה אֶל כָּל יִשְׁבֵּי הָאָרֶץ.

[ח] "מִקְדָּשׁ אֲדִנִּי כּוֹנֵנוּ יִידִי".

חֲבִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִפְנֵי מִי שָׁאֵמַר וְהִיא הָעוֹלָם,
שִׁכְשָׁבְרָא הִקְדָּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ,
לֹא בְרָאוּ אֵלָא בִּידוֹ אַחַת, שְׁנאַמֵּר:
"אֵף יָדִי יִסְדֶּה אָרֶץ".

ישעיה מתיג

וּלְכְשָׁבְרָא לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּבִיכָל בְּשִׁתֵּי יָדָיו, שְׁנאַמֵּר:
"מִקְדָּשׁ אֲדִנִּי כּוֹנֵנוּ יִידִי".

אֵימַתִּי תִבְנֶהוּ בְּשִׁתֵּי יָדֶיךָ?

[ט] מוֹשְׁלוֹ מְשַׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוּמָה?

לְלִסְטִין שְׁנִכְנְסוּ לְפִלְטָרִין שְׁלִמְלֶךְ,
וּבְזוּז נִכְסֵיו שְׁלִמְלֶךְ,

וְהָרְגוּ פְּמִלִּיָּה שְׁלִמְלֶךְ,

וְהַחְרִיבוּ פִלְטָרִין שְׁלִמְלֶךְ.

לְאַחַר זְמַן, יֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם בְּדִין.

תִּפְשׁ מֵהֶן, הָרַג וְצֹלַב מֵהֶן,

יֹשֵׁב בְּפִלְטָרִין שְׁלֹו.

וְאַחַר כֵּךְ נִתְּנָדְעָה מַלְכוּתוֹ בְּעוֹלָם.

לְכֵךְ נֶאֱמַר "מִקְדָּשׁ אֲדִנִּי כּוֹנֵנוּ יִידִי".

[י] "יִי יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד".

שמות טו, ח

רַבִּי יוֹסֵה הַגִּלְיָלִי אוֹמַר:

אֱלוֹ אֲמָרוּ יִשְׂרָאֵל עַל הֵים "יִי מֶלֶךְ לְעוֹלָם וָעֶד",

לֹא הִיִּתְּהָ אֲמָה וְלִשׁוֹן שׁוֹלֶטֶת בָּהֶן לְעוֹלָם.

אֵלָא אֲמָרוּ "יִי יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד", לְעִתִּיד לְבֹא.

אֲבָל עֲכָשׁוּ, עַל עַמֶּךָ, עֲדָרְךָ, צֹאנְךָ,

"צֹאן מְרַעִיתֶךָ",

תהלים עדא

"זֶרַע אֲבִרְהָם אֲהַבֶּךָ",

דברי הימים ב כז

בְּנֵי יַחֲיִידֶךָ יִצְחָק, עֲדַת יַעֲקֹב בֶּנֶךְ בְּכֹרְךָ,

גִּפְּן שֶׁהִסְעֵת מִמִּצְרַיִם,

"וְכִנְהָ אֲשֶׁר נִטְעָה יִמִּינֶךָ".

תהלים פטו

[יא] "וַיִּמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד".

מִפְנֵי מָה?

"כִּי בָא סוּס פָּרָעָה בְּרֹכָבוֹ וּבִפְרָשָׁיו בָּיִם,

וַיֵּשֶׁב יִי עֲלֵהֶם אֶת מִי הָיִם,

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הָיִם".

שמות טו, יט

[יב] "וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אַחֲזוֹת אֶהְרֹן אֶת הַתָּף בְּיָדָהּ,

וַתִּצְאֵן כָּל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בַּתָּפִים וּבַמַּחֲלֹת".

שמות טו, כ

"וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה".

וְכִי הֵיכָן מְצִינוּ שְׁנֵת־נִבְאָת מִרְיָם?

אֵלֶּא שְׁאֻמְרָה לְאַבִּיהָ:

סוֹפֵךְ אֶתָּה מוֹלִיד בֶּן,

שְׁמוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם.

מִיָּד,

"וַיִּלֶּךְ אִישׁ מִבֵּית לָוִי וַיִּקַּח אֶת בֵּת לָוִי.

וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן, וַתֵּרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא,

וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים.

וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ".

נֹף בַּה אָבִיהָ, אָמַר לָהּ:

"בְּתִי! הֵיכָן נִבְּוֵאתִיךְ?"

וְעוֹדָה מַחֲזֹקֶת בְּנִבְּוֵאוֹתָהּ, שְׁנֵאמַר:

"וַתִּתְּצֵב אַחֲזוֹתוֹ מֵרַחֵק, לִדְעָה מַה יַּעֲשֶׂה לוֹ".

וְאִין "יַצִּיבָה" אֵלֶּא נִבְּוֵאָה, שְׁנֵאמַר:

"רְאִיתִי אֶת אֲדָנִי נֹצֵב עַל הַמִּזְבֵּחַ".

וְאוֹמַר:

"וַיָּבֹא יִי וַיִּתְּצֵב וַיִּקְרָא כָּפֹעַם כָּפֹעַם:

שְׁמוּאֵל, שְׁמוּאֵל!

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל: דְּבַר כִּי שִׁמְעַ עֲבָדְךָ".

וְאוֹמַר:

"וַיֹּאמֶר יִי אֵל מֹשֶׁה:

הֵן קָרְבוּ יָמַי לְמוֹת, קְרֵא אֶת יְהוֹשֻׁעַ,

וְהַתִּיבָנוּ בְּאַהֲלֵי מוֹעֵד, וְאַצְּנוּנוּ.

וַיִּלֶּךְ מֹשֶׁה וַיהוֹשֻׁעַ, וַיִּתְּצֵבוּ בְּאַהֲלֵי מוֹעֵד".

"מֵרַחֵק".

שמות טו, כג

שמות טו, כד

עמוס ט, א

שמואל א ג, י

דברים לא, יד

שמות טו, כד

אין 'מרחוק' בכל מקום אלא רוח הקדש, שנאמר:
"מרחוק יי נראה לו"
"לדעה".

ירמיה לאב

שמות בד

אין 'דעה' אלא רוח הקדש, שנאמר:
"לא ידעו ולא ישיחיתו בכל הר קדש,
כי מלאה הארץ דעה את יי, כמים ליס מכסים".
ואומר:

ישעיה יאט

חבקוק ביד

שמות בד

"כי תמלא הארץ לדעת את כבוד יי, כמים יכסו על ים".
"מה יעשה לו".

אין 'עשיה' אלא רוח הקדש, שנאמר:
"כי לא יעשה אדני יי דבר,
כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים".

עמוס ג

[יג] "אחות אהרן",

והלא אחות שניהן היתה?
ומה תלמד לומר "אחות אהרן"?
אלא לפי שנתן נפשו על אחותו,
נקראת אחותו על שמו.

[יד]

כיוצא בו אתה אומר:

"ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה".
והלא אחות כל השבטים היתה!
ומה תלמד לומר "אחי דינה"?
אלא לפי שנתנו נפשם עליה,
נקראת אחותם על שמם.

בראשית לד, כה

[טו]

כיוצא בו אתה אומר:

"ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחתם".
וכי אחותם היתה?

במדבר כה, יח

והלא בת ראש אמות בית אב היתה, שנאמר:
"ולכהן מדין שבע בנות".

שמות כט

ומה תלמד לומר "אחותם"?

אלא לפי שנתנה נפשה על אמתה,
נקראת אמתה על שמה.

[טז]

"את התף בידה".

וכי מנין להם לישראל תפים ומחולות במדבר?
אלא שהצדיקים מבטחים ויודעים,

שֶׁהַמָּקוֹם עוֹשֶׂה נִסִּים וּגְבוּרוֹת עִם יִצְיָאֵל מִמִּצְרַיִם,
וְהִתְקִינוּ לָהֶם תַּפִּים וּמַחֲלוֹלוֹת.

"וַתַּעַן לָהֶם מֹרִים:

[יז] שמות טו, כא

שִׁירוּ לִי, כִּי גָאֵה גָאֵה! סוּס וְרֶכֶב רָמָה בָּיָם!"

מִגִּיד הַכְּתוּב, שְׂבָשֵׁם שָׁאֵמַר מֹשֶׁה שִׁירָה לְאֲנָשִׁים,

כֵּךְ אָמְרָה מֹרִים שִׁירָה לְנָשִׁים, שְׁנֵאֲמַר:

"וַתַּעַן לָהֶם מֹרִים:

שמות טו, כ

שִׁירוּ לִי, כִּי גָאֵה גָאֵה!

סוּס וְרֶכֶב רָמָה בָּיָם!"

חסלת מסכתא דשירתא.